Mine Söğüt

Gergedan

Büyük Küfür Kitabı

ÖYKÜ

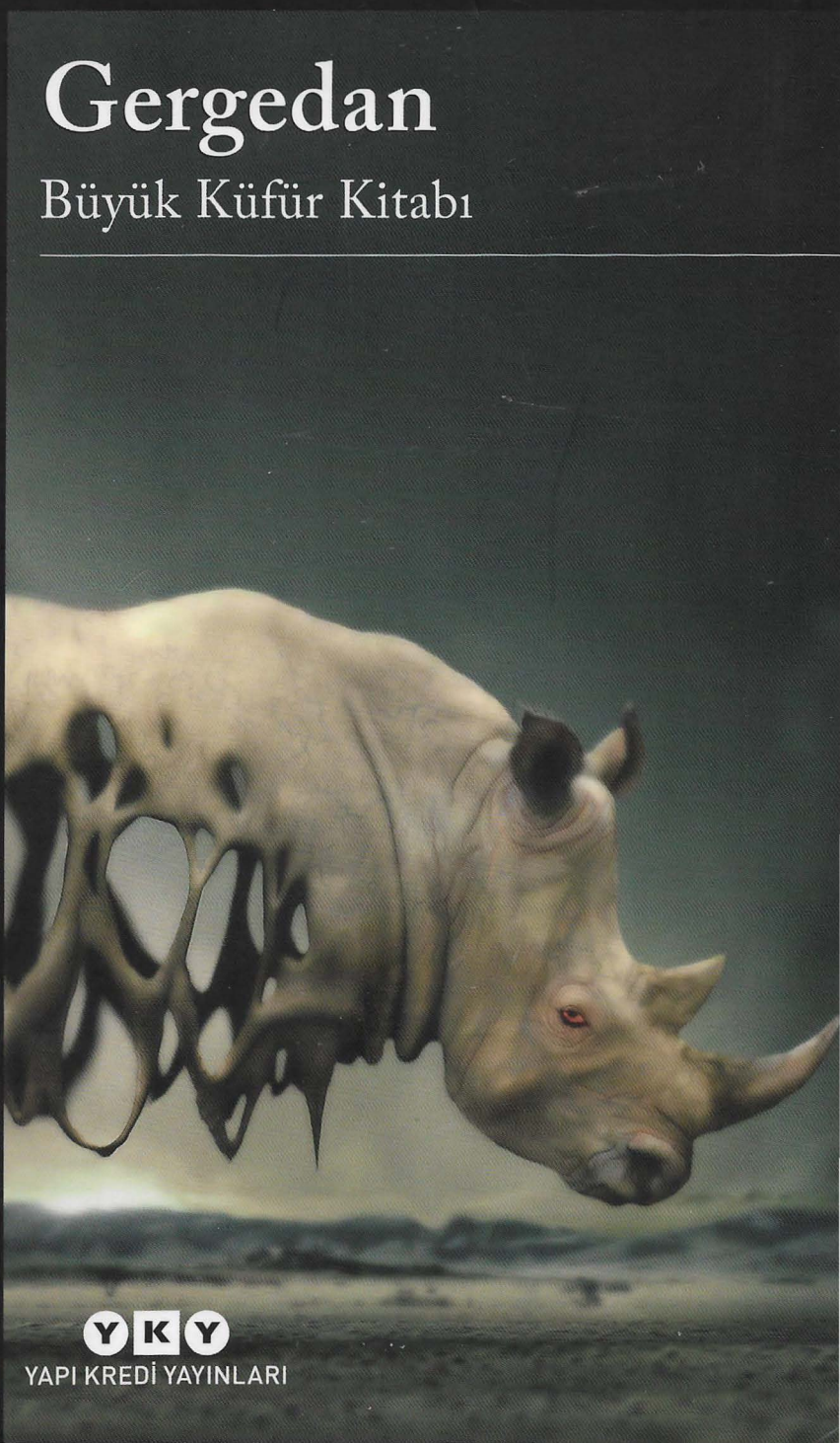

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

GERGEDAN
Büyük Küfür Kitabı

Mine Söğüt Gazeteci ve yazar. 1968 yılında İstanbul'da doğdu. 1985 yılında Kadıköy Kız Lisesi'nden mezun oldu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Latin Dili ve Edebiyatı bölümünde 1989 yılında tamamladı ve aynı bölümde yüksek lisans yaptı. Gazeteciliğe 1990 yılında *Güneş* gazetesinde başladı. Daha sonra *Tempo* dergisi ve *Yeni Yüzyıl* gazetesinde çalıştı. "Haberci" adlı televizyon belgeselinin metin yazarlığını yaptı. Çeşitli dergi ve gazetelerde yazı ve röportajları yayımlandı.

Cumhuriyet gazetesinde, gündemdeki sosyal ve politik olaylara dair görüşlerini yazdığı "Uykusuzluk" adlı bir köşesi var.

Yapıtları

Roman: *Beş Sevim Apartmanı – Rüya Tabirli Cinperi Yalanları* (YKY, 2003), *Kırmızı Zaman* (YKY, 2004), *Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979* (YKY, 2007), *Madam Arthur Bey ve Hayatındaki Her Şey* (YKY, 2010).

Hikâye: *Deli Kadın Hikâyeleri* (YKY, 2011), *Gergedan – Büyük Küfür Kitabı* (YKY, 2019).

Biyografi: *Adalet Cimcoz – Bir Yaşamöyküsü Denemesi* (YKY, 2000).

Monografi: *Sevgili Doğan Kardeş* (YKY, 2003), *Dolapdere: Kürt Kediler Çingene Kelebekler* (Heyamola Yayınları, 2010).

Söyleşi: *Aşkın Sonu Cinayettir – Pınar Kür'le Hayat ve Edebiyat* (Everest, 2006).

Derleme: *Darbeli Kalemler* (Getto Yayıncılık, 2010).

Mine Söğüt'ün
YKY'deki kitapları:

Adalet Cimcoz - Bir Yaşamöyküsü Denemesi (2000)
Beş Sevim Apartmanı - Rüya Tabirli Cinperi Yalanları (2003)
Kırmızı Zaman (2004)
Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979 (2007)
Madam Arthur Bey ve Hayatındaki Her Şey (2010)
Deli Kadın Hikâyeleri (2011)
Gergedan - Büyük Küfür Kitabı (2019)

Doğan Kardeş
Sevgili Doğan Kardeş (2003)

MİNE SÖĞÜT

Gergedan

Büyük Küfür Kitabı

Öykü

Resimler
Bahadır Baruter

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5292
Edebiyat - 1509

Geıgedan - Büyük Kafûr Kitabı / Mine Söğût
Resimler: Bahadır Baruter

Kitap editörü: Kerem Oğuz Evrandır
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı: A4 Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Otosanayi Sitesi Yeşilce Mah. Donanma Sok.
No: 16 Seyrantepe - Kağıthane / İstanbul
Tel: (0212) 281 64 48
Sertifika No: 12168

1. baskı: İstanbul, Şubat 2019
ISBN 978-975-08-4413-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Altın postu ne yapacaktık biz?

Yannis Ritsos

İçindekiler

I • 9

Aile Ölüyor • 12

Ablamın Cesedi • 19

Anne Eti • 23

Kadınların Derisini Yüzen Adamların
En Yakışıklısı • 30

Köpek Dişi Düşü • 33

Üçlü Kanepe • 37

İstiklal Kırlardadır • 41

II •45

Kaptan Rönesans • 48

Haneke, Pasolini, Greenaway Bir de Ben • 52

Dışına Uzayan Cambazla İçine Kıvrılan
Salyangozun Hüzünlü Hikâyesi • 58

Lağımların Aleksandrası • 62

III • 67

Büyük Küfür • 70

Sokakta • 82

Triatlon • 88

IV • 97

Gergedan • 100

I

Hayatta kalamayacağım bir iklimde yapayalnız bırakılmışlığımın öfkesiyle...

Yeminimden döneceğim ve kendi yaratıcısına kinlenen bir gergedana dönüşeceğim.

Varlığımın intikamını almak için yola düşeceğim.

Zamanın içinden geçeceğim.

Ailenin içinden geçeceğim.

Ahlakın içinden geçeceğim.

İnancın içinden geçeceğim.

Devletin içinden geçeceğim.

Senin içinden geçeceğim.

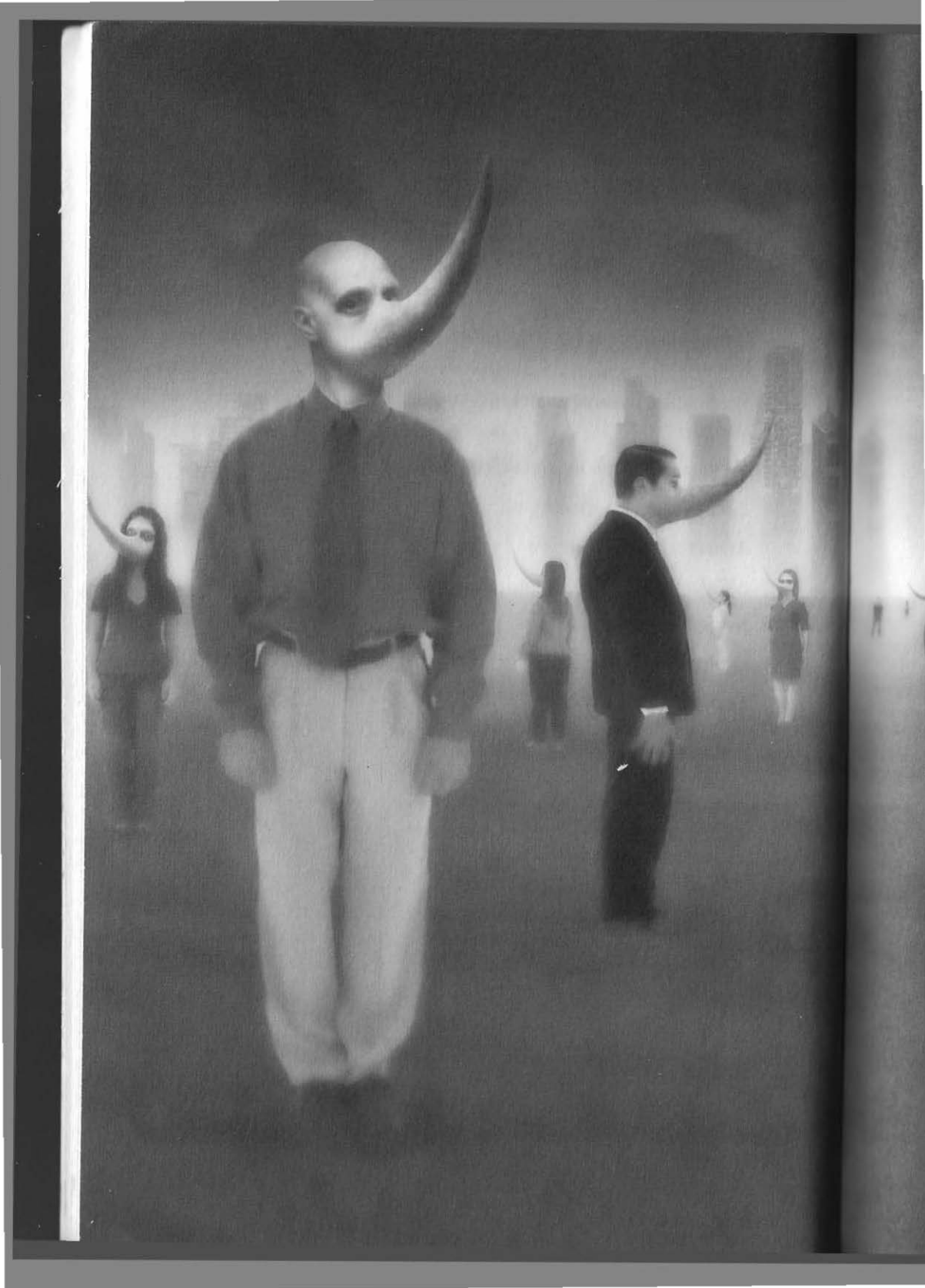

Aile Ölüyor

Bu bir oyun metnidir.

İsteyen oynar. İsteyen seyreder. İsteyen görmezden gelir. İsteyen üzerine uzun uzun düşünür.

Bu bir oyun metnidir.

Anne, baba ve kutsal çocuk arasında bir akşam yemeğinde geçer.

Bu ne ilk akşam yemeğidir ne de son akşam yemeği olacaktır.

Her şey, başı sonu olmayan kâbus gibi bir zamanda, kâbus gibi bir sofrada olup bitecektir. Sadece bu kısacık oyunda değil, senin hayatında da devamlı aynı şey tekrarlanacaktır. Anne, baba ve kutsal çocuk olarak o korkunç sofraya devamlı oturacaksındır. O yemek yenecektir. O yemek bitecektir. O konuşmalar harfi harfine yapılacaktır. Ve sen sonra o sofradan kalkacaksındır. Ve hâyasızca soracaksındır:

"Anne biz hâlâ barbar mıyız?"

Annen suratına şamarı basacaktır. Baban masanın altından şimşek gibi bir tekme atacaktır. Sen bas bas bağıracaksındır:

"Hâlâ barbarız. Hâlâ barbarız biz. Ailece barbarız."

Sakın o an, oynadığının bir oyun olduğunu unutup annenle babanı öldürme.

Barbarlık yapma.

Barbar olunmaz, barbar doğulur.

Barbar doğulmaz, barbar olunur.

Ben sana oyun başlamadan gerçeği söyleyeyim, sen anne tarafından barbarsın, baba tarafından saf, amcanlar temkin kökenli, dayılar korkak, bir büyük halan vardı, vicdandan dönmeydi ama kimselere söylemezdi, sizin kökleriniz çok karışık; dallarımız arapsaçı; assak tüm suçluları o dallara asarız, kırsak o dallardan tonlarca yakacak yaparız; tam salıncaklık, tam kırbaçlık, tam senlik, tam benlik.

Şimdi sana öyle bir bilinç aşılayacağım ki, feleğin şaşacak. Bak bakalım annene babana bir daha aynı soruyu sorabilecek misin?

Oynayanlar
Anne, 35 yaşında
Baba, 37 yaşında
Kutsal çocuk, 13 yaşında

Sıradan bir aile evi. Ne yoksul ne varlıklı. En tehlikelisinden. Orta sınıf. O yüzden bu evde büyük hayaller yok, büyük korkular yok, cesaret sıfır. Vitrinlerde ne varsa olduğu gibi alınıp konmuş salona. Renkler iddiasız. Ev tertemiz. Tüller sakız gibi. Yerde bir gıdım toz göremezsiniz. Eve ayakkabıyla girilmez. Herkesin terliği var. Büfenin içinde asla kullanılmayan kristal kadehler. Büfenin üzerinde ailefotoğrafları. Duvarda sesi sessizlikte beyne balyoz gibi inen bir saat. Perdeler sıkı sıkı kapalı ki dışarıdan içerisi görülmesin – baba öyle istiyor. Küçük bir yemek masası. Tavandan aşağıya sarkan tasarruf ampullü bir lamba. Arkası seyirciye dönük bir televizyon. Belli ki açık. Yeri geldikçe sesi yükselecek. Solda mutfağa açılan bir kapı. Sağda yatak odalarına giden bir koridor. Arkada pencere. Karşıda seyirciler.

Baba ve kutsal çocuk sahnenin ortasındaki masanın iki başında karşılıklı oturmaktadırlar ve televizyona bakmaktadırlar. Televizyonun sesi fazla açıktır ve reklamlar oynamaktadır.

Televizyonun sesi: Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz... Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz... Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz...
Anne: *(İçeriden neşeli bir tonda seslenir)* Yemek hazır.

Babayla kutsal çocuk aynı anda heyecanla birbirlerine bakarlar. Üzerinde mazbut bir ev giysisi bulunan anne taşımakta zorlandığı, kapaklı kocaman bir tepsiyle içeri girer. Tepsiyi sahnenin tam ortasındaki masaya koyar. Bu arada fonda köpek mamasının malum cümlesi arka arkaya takılmış plak gibi dönmektedir. Baba tepsinin kapağını açar. Tepside, aman Allah'ım, pişmiş bir köpek vardır.

Kutsal çocuk: *(Şaşkın)* Ama bu Çomar!
Anne: Evet, bu akşam Çomar'ı pişirdim.
Baba: Hiç itiraz istemiyorum, tabağa ne koyulursa hitecek!

Kutsal çocuk: Köpeklerimizi pişirecek miyiz hep böyle? Çomar'la oynuyorduk ne güzel.
Anne: Bütün köpekler oyuncudur bebeğim. Yenisini alırız, onunla da oynarsın.
Kutsal çocuk: Ama Çomar çok da iyi bir bekçi köpeğiydi. Eve kimseyi yaklaştırmıyordu.
Baba: Laflarına dikkat et! Eve kimseyi yaklaştırmayan benim. Bu evin muhafızı benim. Sizin efendiniz benim.

Baba bunları söylerken bir yandan da artan bir ihtirasla anneye bakmaktadır. Annenin bakışları da babaya kilitlenmiş, dudakları yarı aralık, gözleri baygın, hızlı hızlı nefes alıp vermektedir. Baba sesini yükselterek ve tonlamasını sertleştirerek bağırmaya başlar.

Baba: *(Anneye)* Ben olmasam sen doğuramazdın. *(Kutsal çocuğa)* Ben olmasam sen doğamazdın. *(Seyirciye)* Ben olmasam kimse doyamazdı!

Babanın "doyamazdı" demesiyle birlikte, anne de seyirciye bakarak derin bir nefes alır, içini çeker, yutkunur, titrer, yine yutkunur. Sonra hiçbir şey olmamış gibi yemek servisi yapmaya başlar.

Peki o sırada kutsal çocuk ne yapar?

Önce bir yok olur sonra yeniden doğar.

Oyunun en can alıcı sahnesi budur. Babaların edepsizce öfkelenişine, annelerin bu öfkeden edepsizce tat alışına tanık olan her kutsal çocuk, o tanıklıktan biraz daha yaşlanmış ve biraz daha eksilmiş ve biraz daha delirmiş olarak yeniden doğar. Artık, zamanın içinden ve nice kötülükten geçerek bugüne gelecek bir gergedan kadar öfkelidir.

Anne: *(Çocuğa)* Sana Çomar'ın gözlerini vereceğim. Göz sever değil mi babası bizim oğlumuz.
Baba: Evet göz sever. Ye; gözünü ye ki, Çomar kadar iyi görebilesin.
Kutsal çocuk: Kulaklar?
Baba: Kulaklarını da ver aslanıma, Çomar kadar iyi duysun.
Kutsal çocuk: O zaman burnu da benim.
Anne: Burnu da senin!
Kutsal çocuk: *(Şımarmıştır artık)* Pipisini de ben istiyorum!

Ah şu orta sınıf ahlakı! Baba yine hiddetlenir. Hem de ne hiddetlenme. Masayı devirerek kalkar kutsal çocuğun üzerine yürür. Zaten ufacık olan çocuk korkudan büzüşüp iyice ufalır. Anne çığlık atmamak için ağzını kapar ve olacakları görmemek için onlara arkasını döner. Baba dev bir tekmedir artık.

Çocuğa bir sağ ayağıyla vurur, bir sol ayağıyla.

Bir sağ, bir sol, bir sağ, bir sol...

Çocuk iskemleden yere düşer.

Az önce masa devrildiğinde yere düşen tabaktaki köpeğin yanında babasının tekmelerinden korunmak için bir salyangoz gibi içine doğru kıvrılır.

Baba bir ejderha gibi dışına doğru büyür.

Anne üzerine su damlamış mürekkep gibi dağılır.

Seyirci gözü iki çeşme ağlar. Seyirci aile trajedilerine hiç dayanamaz. Hep ağlar. Sanki kendi trajedisi yokmuş gibi başkalarınınkine bakıp bakıp ağlar.

Burada seyirciye çok iş düşüyor. Seyirci ne kadar yüksek sesle ağlarsa, baba o kadar şiddetli vurur, çocuk o kadar şiddetli büzülür, anne o kadar şiddetli çözülür.

Evet anne çözülür, kaçar, koridora sapar, oradan mutfağa gider, bulaşık yıkar, kavanozları siler, biraz biber közler, gözyaşlarını siler, burnunu çeker.

Bu arada babanın hiddeti dinmiştir. Devrilen iskemlelerden birini düzeltip ona oturur. Bir sigara yakar. Oğlana bakar. Oğlan da ona bakar.

Baba: Al yak bir tane.

Baba kutsal çocuğa sigara uzatır. Evet, sanki hiçbir şey olmamış gibi. Kutsal çocuk o an bir kez daha doğar. Ama bu kez çocuk olarak değil bir katil olarak.

Babalar çocukları döverler sonra da çocuklar babaları öldürürler. Bu kadar basit.

Yok bu kadar basit değil. Aslında biraz daha karmaşık. Çocuklar babalarını bir de anneleriyle seviştikleri için öldürürler. Sevişmek muhteşem bir cinayet sebebidir. Babalar da çocuklarını bu yüzden öldürürler. Kadınlar da kocalarını bu yüzden öldürürler. Çocuklar da anne ve babalarını bu yüzden öldürürler.

En güvenlisi çocuk doğurmamaktır. Doğmamış çocuk annesini babasını öldüremez, büyüyüp kendi oğlunu kızını da öldüremez. Hiçbir halt edemez.

Kutsal çocuk: Keşke hiç doğmamış olsaydım.
Anne: *(Elinde bir kurulama beziyle içeri girer)* Deme öyle Allah kızar.
Baba: *(Yumuşak sesle)* Yak dedim sana.
Anne: Çocuğa sigara mı veriyorsun!
Baba: *(Hiddetli)* Sana mı soracağım!

Anne ağlayarak çıkar. Sahne kararır. Işık çocuğun üzerine düşer. Çocuk seyirciye döner.

Kutsal Çocuk: Hangisini öldürsem? Babamı mı, annemi mi? Yoksa önce birini sonra öbürünü mü?

Peki nasıl öldürmeliyim onları?

Babam köpekleri onlarla oyun oynarken öldürüyor. Köpekler her seferinde babamın neşeli sesine kanıp yanına geliyorlar. Sonra onları sözde kızdırır gibi yapıyor. Köpekler hemen oyuna katılıyorlar. Şakadan hırlayıp saldırıyorlar. Babam onların başlarını okşuyor. Sevecen. Onlar kuyruk sallayıp babamın gözünün içine bakıyorlar. Babam birden boyunlarına sarılıp güreşmeye başlıyor köpeklerle. Köpekler de coşuyorlar. Isırmadan ona hiç zarar vermeden boğuşuyorlar. Boğuşuyorlar. Boğuşuyorlar...

Sonra babam birden boyunlarını kırıyor.

Köpeklerin.

Her seferinde.

Tak diye.

Sonra küçük bir hırıltı duyuluyor. Hafif bir titreme. Gözlerinde hevesli, neşeli, heyecanlı bir ifade... öyle donup kalıyor.

Köpeklerin.

Her seferinde.

Sonra annem gelip alıyor hayvanı. Karnını yarıp içini temizliyor. Mutfak hep kan. Beynini falan ayırıyor. Böbrekler, ciğer, kalp sonra. Kalbini çıkarıyor köpeğin.

Annem.

Elleriyle.

Sonra buharda pişiriyor azıcık. Soslar falan sürüyor üzerine.

Annem.

Köpeğin.

Acılı soslar. Baharatlar. Sonra fırına koyuyor hayvanı. Sonra güzel bir koku yayılıyor fırından. Annem ellerindeki kanı temizlemiş oluyor. Babam duş alıp yorgunluğunu atmış. Ben okuldan gelmişim. Bahçede Çomar'a seslenmişim. Çomar yok. Hep koşup kucağıma sıçrayan köpek. Yok. Eve bakıyorum. Mutfak penceresinin camı buğu içinde. Havayı kokluyorum. Şahane bir koku. Annem yemek yapmış. Annemle babam Çomar'ı öldürüp pişirmişler.

Yine.

Sormanın âlemi bile yok. Biz barbarız.

Sahne aydınlanır. Babayla anne, yan yana iki iskemleye oturmuş, gözlerini televizyondan ayırmadan çocukla konuşurlar.

Baba: Neden böyle bir soru soruyorsun anlamıyorum. Barbar mıyız? Barbarız tabii. Ve barbarlık iyi bir şeydir. Barbar olmasak, sevişemeyiz. Avlanamayız. Barbarlık rekabet demektir. Çalışıp işimizde başarılı bile olamayız. Barbar olmasak, bu evi bu hayatı unut.
Anne: Baban haklı. Barbar olmasak mağarada yaşamak zorunda kalırdık. Elde etmeye gücümüzün yettiği şeyleri yemekle yetinirdik. Yani maydanoz falan *(Güler burada. Utanmadan güler. Babanın yanına sokulur onu şehvetle boynundan koklar.)*
Barbarlığın kokusu bile güzel.
Baba: Özenme öyle romantik şeylere. Böylesi daha iyi. Gel bir sigara yak. Erkek erkeğe içelim karşılıklı. Sana köpek öldürmeyi öğreteceğim daha. Gel, öyle kız gibi oturup somurtma.

Işıklar söner. Her yer kararır.

Televizyonun sesi: Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz... Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz... Hav hav hav ev yemeği değil Goody mama istiyoruz...

Işık yanar. Sahne bomboş ve tertemizdir. Hepimiz boş sahneye bakarız. Ve şöyle düşünürüz:

Madem barbarız, madem böyle iyi, madem hayat bu. Öyleyse kutsal çocuk anneyi de öldürsün, babayı da. Kendini de öldürsün, bizi de.

Bir köpek daha öleceğine...

Bir köpek daha öleceğine...

bir...

köpek...

öleceğine.

Ablamın Cesedi

Annem, babam, erkek kardeşim, senin cesedin, komşumuzun oğlu ve ben, hep birlikte sofrada oturuyoruz.

Annem talaş böreği yapmış; senin en sevdiğin.

Ortada kocaman bir cam kâsede sarmısaklı cacık var.

Babam, başı öne eğik, rakı şişesinin kapağıyla oynuyor.

Annem, sabah berbere gitmiş. Saçını boyatmış. Kaşlarını aldırmış. Dudaklarında uçuk pembe bir ruj.

Benim üzerimde senin beyaz kuşaklı pembe elbisen.

Annem geçen yıl on yedi yaşına bastığında almıştı bu elbiseyi sana. Sen o beyaz kuşakla önce annemi boğmaya çalışmıştın, sonra kendini asmaya. İkisini de becerememiştin.

O günün akşamı, yine hepimiz bu masadaydık. Annem bir doğum günü pastası yapmıştı. Üzerinde on yedi tane kırmızı mum. Annemin boynunda morluklar. Senin gözlerinde yaş. Babam, başı öne eğik, rakı şişesinin kapağıyla oynuyordu. Komşumuzun oğlu hayran hayran seni seyrediyordu.

Annem az önce talaş böreklerinden en büyüğünü komşumuzun oğlunun tabağına koydu.

"Ne zaman yaparız düğünü?"

"Siz ne zaman isterseniz Melek Teyze."

"Bana artık Melek anne de."

"Peki, Melek anne."

Uçsuz bucaksız bir bataklıkta bir gergedan bize doğru koşuyor kinle ve senin cesedin kötü kokuyor o gece. Annem ağzını her açtığında, koku daha da kesifleşiyor. Cesedin masada çürüyor. Akşam koltukta çürümeye devam edecek. Sonra yatağında çürüyeceksin. Sabah kahvaltı sofrasında. Arada kapının önüne çıkacak, orada yüzün güneşe dönük çürüyeceksin. Bazen sokaklarda dolaşacaksın. Kokun, o kesif kokun da peşinden gelecek. Sonra eve döneceksin. Kapıyı açmadan önce biraz düşüneceksin.

Öfkeli bir gergedan sabrıyla.

Sen.

Ablamın cesedi.

Kapıda.

Öyle çürük çürük.

Duracaksın biraz.

Kapıyı açmadan.

Annem kokuyu duyacak. Senin geldiğini anlayacak. Bulaşıkları yarım bırakacak. Ellerini durulayacak. Sonra önündeki önlüğe kurulayacak. Saçlarını düzeltecek. Sırtını dikleştirecek. Gözlerindeki yaşı silecek. Mutfaktan çıkıp hızla koridordan ilerlerken şifonyerin üzerindeki aynaya bakacak, dudaklarındaki pembe ruju yalayacak ve sen tam kapıya elini uzatmışken, tam kapıyı kendin açacakken, o içeriden kapıyı açacak.

Sen.

Ablamın cesedi.

Küt diye içeriye düşeceksin.

Bu kaçıncı.

Annem talaş böreğini elindeki çatal ve bıçakla küçük küçük kesiyor. Her parçayı uzun uzun seyrediyor. Ağzına attığı her lokmayı uzun uzun çiğniyor. Sanki zamana bir şey yapmak ister gibi. Zamanı durdurmak, geriye sarmak, yok etmek, kaybetmek, zehirlemek, öldürmek, çürütmek, yemek ister gibi.

Babam, başı öne eğik, rakı şişesinin kapağıyla oynuyor.

"Onu neden dinlemedin Melek?"

Aklından geçen cümle bu. Ama hiçbir zaman söyleyemeyecek. O hep başını öne eğecek. Rakı içecek. Şişenin kapağıyla oynayacak. Söylemek istediği hiçbir şeyi hiçbir zaman hiç kimseye söyleyemeyecek.

Anneme hiç söyleyemeyecek.

Güneş çoktan batmış. Televizyonu açmışız. Sesini kısmışız. Spikerin dudaklarını okusak, biz şu an şu sofrada otururken ve talaş böreği yerken dünyada ne kadar korkunç şeyler olup bittiğini öğrenebiliriz.

Ama dönüp televizyona bakmıyoruz bile.

Sana da bakmıyoruz. Bırakıyoruz öyle, çürü. Üzerinde kareli bir gömlek. Altında kot pantolon. Göğsünde girmediğin bir savaşın madalyası iki mahcup meme. Kalçalarında sıkıntılı bir kasılma. Çenende titrek bir sitem. Kasıklarında buz gibi bir ateş.

Öyle çürü.

Annem cam kâseden kaşıkla cacık alıp babamın tabağına koyuyor. Babam başını kaldırıp bakmıyor. Hâlâ rakı şişesinin kapağıyla oynuyor.

Erkek kardeşimin gözü senin cesedinin belindeki kemerde. O kemer kendisinin olsun istiyor. Ama söylemeye cesareti yok.

Sen kuafördeki kızı düşünüyorsun. O, incecik parmakları olan kızı. O, kokusu iğdeye benzeyen kızı. O, bambaşka birine gülerken başını arkaya atan ve sonra birden dönüp gözlerini kısarak sana bakan kızı.

Sırf eli eline değsin diye... sırf değsin diye... sırf... ölmeden bir gün önce kuaföre gitmeyecektin.

O kızın da seni sevdiğini sanıp ona o sözleri söylemeyecektin.

"Kaç benimle."

"Niye ki?"

"Seviyorum seni."

"Niye ki?"

"Aşk."

"Kız kıza mı?"

Tam ben odaya girmiştim ki annem de aynı soruyu sormuştu Kamuran ablaya.

"Kız kıza mı?"

Sigarasını sinirli sinirli kül tablasına bastırıp söndürürken, bana bakmadan, "Çık dışarı" demişti, çıkmamıştım, umursamamıştı, saniyeler boyu sigarasını söndürmüştü, sönmüş sigara izmaritini bastıra bastıra döndürmüştü, gözlerini yere dikmişti, dişlerini sıkmıştı, burnundan derin ve kısık nefesler almıştı, neden sonra, "Olmaz Kamuran" demişti "Öyle saçma şey olmaz."

Kamuran abla annemi ikna etmeye çalışmıştı...

Neye?

Anlamıyordum.

Senin hallerinden bahsediyordu. Görüntünden. Giysilerinden. Arzularından. Hayallerinden. Yaptıklarından. Annemin haberi olmadan yaptıklarından. Tüm mahallenin bildiğinden. Bir annemin bilmediğinden. Babamın bile her şeyi sezdiğinden. Bir annemin bilmezden geldiğinden...

"Git Kamuran" demişti annem "Git. Bir daha da gelme sakın."

Kamuran abla sitemkâr, kalkmıştı koltuktan.

"Sen nasıl istersen... öyle olsun Melek. Ama yazık ediyorsun kıza" demişti.

Gitmişti. Bir daha da gelmedi.

Annem pembe elbiseyi o gün aldı sana. Sen o gün kemerle önce annemi sonra kendini boğmaya çalıştın. Sen o gün on yedi yaşına bastın.

Cesedin şimdi on sekiz yaşında.

Komşumuzun oğlu senin ağır kokan cesedine çekinerek bakıyor. Evlenmeden önce sana dokunması yasak.

Babam rakı şişesinin kapağıyla oynuyor.

Annem ruju elinde, gözlerini babama dikmiş, dudaklarını pembeye boyuyor.

Şimdi içeriye Kamuran abla girse. Senin cesedini kucaklasa. Pencereyi açsa. Cesedini, senin cesedini, pencereden aşağıya atsa.

Biz talaş böreğini ufak ufak lokmalara bölsek. Tabağımızdakileri uzun uzun seyretsek. Her bir lokmayı ağzımızda uzun uzun çiğnesek.

Annem dudağındaki ruju silse. Babam elindeki rakı şişesinin kapağını masanın üzerine bıraksa. Yerinden kalksa. Annemin yanına gitse. Annem gözlerini kapatsa. Babam annemi dudaklarından öpse.

Komşumuzun oğlu hayran hayran bana baksa.

Kardeşim televizyonun sesini açsa.

Dünyanın bütün kötü haberleri evimize dolsa.

Biz şükretsek. "İyi ki" desek "İyi ki bir arada ve güvendeyiz."

Ah ablamın cesedi. Ah ablamın cesedi.

Anne Eti

"Korkuyorum" diyorum.

"Korkacak ne var daha önce hiç kedi öldürmedin mi?" diyerek sırıtıyor.

"Ben öldürmedim."

"Sizin Duman?"

"Onu Faruk abi tekmeledi."

"Ama herkese Fuat Ali öldürdü kediyi diye anlatıyor."

"Kendi öldürdü, annemden korktuğu için öyle söylüyor."

"Hadi lan annenden niye korksun, günde on posta dövmüyor mu anneni o?"

"Dövüyor ama annem kedisine dokundurtmaz."

Annem kedisine dokundurtmaz. Annem çamurlu ayakkabılarla eve girilmesine izin vermez. Annem tencerenin içinden yemek yenirse çok kızar. Annem sabah on birden önce uyandırılırsa küplere biner. Annem tırnaklarını yer. Annem uzun uzun saçlarını tarar ve hep birini arar gibi uzaklara bakar. Annem gece yarısı uyanır. Parmak uçlarına basarak misafir dışında kimseyi sokmadığı o büyük salona gider. Kapıyı usulca açar. Bir hayalet gibi içeri süzülür. Pencerenin önüne geçer. Bir sigara yakar. Uzun uzun sokağın karanlığını seyreder. Sonra derin derin iç çeker. Bir ara kalkar kapıyı içerden kilitler.

Bazen pencerenin önünden homurtular içinde öfkeli bir gergedan geçer. Annem sigarasının dumanını ona doğru üfler ve o gergedanın işleyeceği bir cinayet düşler.

Annem sigara üstüne sigara yakar. O salonda bir başına... Artık başka şeyler yaşamak istiyormuş gibi... Kendisini pencereden aşağıya atar, atar, atar. Sonra kilidi açar, sessizce geri dönüp yatağına yatar.

"Kedisine dokundurtmuyor ama kendisine dokundurtuyor öyle mi?"

Tahir imalı kelimeleri imalı tonlara bulayıp konuşmayı seviyor.

Söylediği bu cümlenin içinde de çirkin bir ima var. Seziyorum ama neye kızacağımı, neye çıkışacağımı bilemiyorum. Bir annenin, kimselerinkine benzemeyen bir annenin oğlu olmayı, korkak oğlu olmayı yavaş yavaş öğreniyorum.

"Korkacak ne var daha önce hiç kedi öldürmedin mi?"

Tahir donmuş. Cümle donmuş. Suratındaki arsız sırıtış donmuş. Kedi de donmuş; ikimizin arasında duran eski tahta iskemle gibi cansız sanki. İskemlenin üzerine yatmış uyuyor.

Az önce o iskemlede Tahir oturuyordu. O kalkar kalmaz sıçrayıp onun yerine çıktı. Ağzında yarı canlı irice bir fare.

Tahir kapının arkasından aldığı sopayla kedinin kafasına vurdu. Fare yere düştü. Boynundan akan kanları damlata damlata kaçmaya başladı. Tahir onu sopayla boşluğa vura vura kovaladı, hayvana bir türlü isabet ettiremedi.

Kafasına sopayla vurulan ve avı ağzından alınan kedi iskemlenin üzerinden, bir eli sopalı Tahir'e baktı bir kaçan fareye. Sopanın havayı dövüşünü izledi; farenin dükkândan çıkışını seyretti. Sonra hiçbir şey olmamış gibi eski yerine kıvrılıp derin bir uykuya daldı.

Tahir, farenin dükkândan dışarı çıktığını görünce rahatladı, geri geldi, kediyi sopayla dürttü. Kedi kafasını kaldırıp bakmadı. Bıyıklarında fareden kalan dağınık pembe bir leke, kulaklarını titrete titrete inatçı bir umursamazlıkla horladı.

Tahir kediyi sopayla bir süre boş boş dürttü. Sonra sıkılıp arkasını döndü, pencerenin önüne gidip bir sigara sarmaya başladı.

Bir yandan da bir zamanlar şehirden toplanıp ıssız bir adaya atılan sokak köpeklerinin hikâyesini anlatıyordu.

"Hepsi adada birbirlerini yemişler açlıktan" diyordu.

"Kedileri de onlar gibi toplayıp çuvala, atacaksın Hayırsız Ada'ya, yesinler birbirlerini..."

Kedi duyduğunu anlamış gibi, birden gözlerini açtı. Tahir'e baktı. Sanki derin bir uykudan sıyrılıyormuşçasına değil de bir tepeden aşağıya atlıyormuşçasına gerinerek yükseldi.

Aynı anda ben de derin bir uykudan sıyrılıyormuşçasına değil de bir tepeden aşağıya atlıyormuşçasına gerinerek yükseldim.

Kedi sırtını kabarttı, gözlerini kıstı, kuyruğunu kamçı gibi yaptı ve pencerenin önünde kediyi de fareyi de çoktan unutmuş ve neşeli hir türkü tuttırmuş olan Tahir'in sırtına doğru atmaca gibi uçtu.

Ben de onunla birlikte sırtımı kabarttım, gözlerimi kıstım, kuyruğumu kamçı gibi yaptım ve pencerenin önünde kediyi de fareyi de beni de çoktan unutmuş ve neşeli bir türkü tuttırmuş olan Tahir'in sırtına doğru atmaca gibi uçtum.

Tahir bu beklenmedik saldırının paniğiyle elindeki sigara kâğıdını, tütün kutusunu, çakmağı, dilindeki türküyü ve aklından geçen cümle kötülüğü pencereden dışarı fırlatıverdi.

Kedi ve ben tırnakları mızı batırarak Tahir'in omuzlarından kalçasına kadar kaydık ve usta cambazlar gibi aynı anda bedenlerimizi kıvırıp, havada taklalar atarak dört ayağımızın üzerine yere düştük.

Tahir ne olup bittiğini anlayana kadar kedi çoktan iskemleye geri tırmanmış, derin uykusuna dalmış, ben gözlerimi Tahir'den ayırmış tavana bakmıştım.

Tahir kediyi mi parçalasın yoksa sırtının acısını mı dindirsin bilemeden etrafa küfürler savurarak olduğu yerde tepiniyor ve bana "Öldür lan şu pezevengi. Öldür diyorum sana şu kediyi. Hemen şimdi gebert. Kopart kafasını kopart" diye bağırıyordu.

Aslında canım çekmişti o an o kediyi öldürmeyi. O da az önce bir fareyi öldürmek üzereydi. Ben kediyi de, Tahir'i de öldürebilirdim.

Şimdi bir bıçak alsam ve kedinin boğazına dayasam, o an o gözlerini açsa, ben gözlerinin içine bakıp "Seni öldürmezsem, Hayırsız Ada'ya atılacaksın; başka kediler seni orda yerler" desem...

Kedi bana "Ya ben onları yersem" der.

Ben o an cayarım, bıçağı boğazından çekerim. Kedinin boynundan ayakkabılarıma pembe bir kan damlar.

Ben bir bıçak alsam Tahir'in boğazına dayasam, "Annem için ne dedin sen az önce lan" diye tıslasam...

Tahir, "Ne dedimse dedim sana ne orospu çocuğu" der.

Kedi sırtıma atlar, Tahir odadan kaçar, annem pencereden uçar.

Ben bunları düşünüyorum. Tahir artık öfkesi geçmiş, sırıtıyor.

"Hadi öldür şu canavarı."

İkimiz de annemi öldüremediğimiz için kediyi öldürmek istiyoruz.

İkimiz de annemi öldürmekten korktuğumuz için kediyi öldürmekten korkuyoruz.

"Korkuyorum" diyorum.

Gerçekten korkuyorum. Kediyi ya da Tahir'i öldürmekten değil, son anda öldürememekten.

Ya tam ben kedinin boğazını bıçakla keserken Tahir sopayla kafama vurursa. Kedi elimden düşer ve boğazındaki kesikten akan kanları damlata damlata dükkândan dışarı çıkarsa...

Ne yapacağım, onun ardından boş kalan iskemleye oturup uyuyacak mıyım? Yoksa Tahir tam tütün sararken o bıçağı, kedinin boğazını kesemediğim o kör bıçağı Tahir'in sırtına mı saplayacağım.

Tahir'i ve her gece pencereden salona giren diğer erkekleri köpekler gibi toplayıp bir çuvala koysam, sonra o adaya atsam? Kim kimi açlıktan yer?

Faruk Abi'nin annemi dövdüğü gecelerden birinin sabahıydı. Annem alnındaki büyük yarığa bütün gece buz basa basa misafir odasında, pencerenin önünde oturmuş, sigara üstüne sigara içmişti. Kapı yine içerden kilitliydi. Kapının önüne kıvrılıp uyumuştum.

Annem öğlene doğru çıkmıştı misafir odasından. Beni uyandırmamaya çalışarak bir kedi yavrusuymuşumcasına usulca kucaklayıp odama götürürken, gözlerimi açmamıştım. Sigaradan kalınlaşmış, annelikten incelmiş kısık sesiyle mırıldanıyordu, "Biri beni öldürse de kurtulsam bu hayattan" diyordu.

Aynısını Tahir'e de söylemiş midir?

Sevişmekten sonra, Tahir girdiği salon penceresinden atlayıp giderken, ben kapının önünde yerde uyurken, Faruk Abi yatak odasında sızmışken...

Peki ya diğer adamlara? O pencereden içeri aldığı ve gözünü cüzdanlarından ayırmadığı diğer adamlara?

Herkesi kendisine dokundurtan ama kedisine kimseyi dokundurtmayan annem ve Tahir ve ben ve Faruk Abi ve o adamlar ve fare ve bir de kedi o misafir odasında bir gece yarısı karşı karşıya gelsek.

Kim kimi önce yer.

Hangi gerçek hangi gerçeği gebertir.

Tahir fareyi unuttu. Beni de unuttu. Annemi düşünüyor. Belinden çıkarttığı silahının şarjörünü kontrol ediyor. Eksik kurşunları tamamlıyor. Sonra sakince iskemlede uyuyan kedinin üzerine doğrultuyor ve tetiğe basıyor.

Kedi bir anda iskemlede kırmızı bir leke.

Annem pencerenin önünde sigara üstüne sigara yakıyor.

Tahir devamlı tetiği çekiyor.

Farenin boynundan mütemadiyen damlayan bir kan gerçekle hayal arasında kırmızı bir yılan oluyor, zihnimde ne varsa kıvrıla kıvrıla içinde dolanıyor.

Korku nedir, artık hiç bilmiyorum. Bildiğim tek şey... Bu hayat bir ada... Hayırsız bir ada. Bizi ta ne zaman atmışlar bu adaya. Birbirimizi yiyoruz ıştahla. !

Hızla iskemlenin üzerindeki o kediye dönüşüyorum. Salondaki kanepelerden birinin altına gizleniyorum. Gece yarısı salona önce annem giriyor. Kapıyı içeriden kilitliyor. Sonra Tahir Abi pencereye tırmanıyor. Sonra başka adamlar...

Ben az önce ağzından avı alınmış öfkeli bir kedi gibi çıkıyorum kanepenin altından.

Tahir abi de öbür adamlar da hepsi birer tekir kediler ve sinsiler. Hep birlikte bir tepeden aşağıya atlıyormuş gibi gerinerek yükseliyoruz. Sırtlarımız kabarık. Gözlerimiz kısık, kuyruklarımız kamçı. Annemin hafif kamburlaşmış sırtına doğru atmaca gibi uçuyoruz. Tırnaklarımızı omuzlarına batırıp kalçasına kadar kayıyoruz ve usta cambazlar gibi aynı anda hepimiz bedenlerimizi kıvırıp, havada taklalar atarak dört ayağımızın üzerine yere düşüyoruz.

Annem bu beklenmedik saldırının paniğiyle elindeki sigarayı, gözlerindeki hüzünlü bakışları, kalbindeki derin sıkıntıyı, sesindeki kalınlığı ve inceliği, anneliği, bacak arasındaki ılık ıslaklığı ve yorgun bedenini penceren dışarı fırlatıveriyor.

İncecik porselen bir fincan gibi tepe üstü düşüyor yere. Çıkan sesten anlıyoruz. Bu, Hayırsız Ada'da yiyeceğimiz ilk ceset. Ardından hepimiz atlıyoruz sokağa. Annemin eti ağızlarımızda kocaman birer lokma.

Kadınların Derisini Yüzen Adamların En Yakışıklısı

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısı meğer bir terzi yamağıymış. Gazeteler günlerce yazdı adamın hikâyesini. Bunun annesi de bir terziymiş.

Kapı açılıyor. Annesi içeri giriyor.

İçerisi dediğim sizin beyninizin içi. Kapı dediğim aklınızın kapısı. Anne oradan içeri giriyor. Ve odanın ortasında yerde oturan oğluna bakıyor. Oğlu daha beş yaşında. Elinde bir makas, kumaş artıklarını kesiyor. Anne gülümsüyor. Üzerinde pazenden bir elbise. Yakası birazcık açık. Kolları dirseklerine kadar. Önden düğmeli. Kumaşı çiçekli. Oğlan da gülümsüyor. Makas bu gülümsemelerden sızan bir sinsilikle kumaşları şerit şerit kesiyor kendi bildiğince.

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısının annesi tam beş kere evlenmiş daha önce. Bu akşam yine evlenecek. Oğlan az sonra yeni babasını görecek. Bu baba da oğlanı defalarca öldürecek.

Anne kapıdan içeri giriyor. Kapı hep açık. Ardına kadar. Oğlan hep beş yaşında. Makas hep keskin. Kumaşlar hep parlak. Zaman hep yuvarlak. O yüzden devamlı başa dönüyor kader. Katiller yeniden yeniden ve yeniden doğuyorlar. Kadınları itinayla itinayla itinayla severek ve severek ve severek bir bir öldürüyorlar. Her başarılı erkeğin arkasında kâbus gibi bir anne.

Anne kapıdan içeri giriyor. Üzerinde pembe ipek bir elbise. Anne kapıdan içeri giriyor üzerinde gabardin bir palto. Anne kapıdan içeri giriyor üzerinde sarı keten bir pantolon. Anne kapıdan içeri giriyor üzerinde gri deri bir kaban. Anne...

Makas tüm kumaşları kesiyor. Pembe ipeği kesiyor önce. Sonra fuşya gabardini, sonra sarı keteni, sonra gri deriyi...

Oğlan hep odanın ortasında, yerde oturuyor. Elinde bir makas. Annesine gülümsüyor. Süt dişleri çıkmış. Süt düşleri dökülmüş.

Köpek dişleri çıkmış. Köpek dişleri sivrilmiş. Tüm dişleri çürümüş. Çocuk büyüyeceği yerde küçülmüş.

Anne kapıdan içeri giriyor. Avcunda bir nikâh şekeri. Oğluna gülümsüyor.

Kapalı kapılar ardında neler olup bittiğini asla bilemezsiniz. Ve kapalı zihinlerin ardında neler olup bittiğini de bilemezsiniz.

Bunun babası itfaiyeciymiş. Bunun babası ormancıymış. Bunun babası bakkalmış. Bunun babası muhasebeciymiş. Bunun babası alkolikmiş. Bunun babası gezginmiş. Bunun babası zenginmiş. Bunun babası kaçakçıymış. Bunun babası hapisten kaçmış. Bunun babası herkese yan bakmış.

Anne kapıdan içeri giriyor ve oğluna gülümsüyor.

Oğlan elinde makas, kumaşlardan kendisine ve sizlere kaderler biçiyor.

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısı, bırak o makası elinden, bırak o bıçağı elinden, bırak o baltayı elinden, bırak her şeyi elinden. Çıkar o düşünceyi aklından. Sil o ifadeyi yüzünden.

Kapı açılsın, annen içeri girsin, sana gülümsesin, sen elinde makas, jilet, bıçak, balta başını hiç kaldırma. Kumaşları kes. Şerit şerit. Başına geleni ölç biç. Kaderini ilmik ilmik ör. İğneler batsın parmaklarına. Kanlar aksın kumaşlara. Her bir lekeyi gökyüzünde bulut izler gibi izle. Kumaşların üzerlerinde dağılan kırmızılıklara anlamlar yükle. Başı kesik dişi böcekler gör lekelerde, sönmüş yıldızlar da gör, yapayalnız bir gergedanın intikam için çıktığı uzun yolu gör, kimselerin göremediklerini gör.

Annen girsin içeriye kapıdan. Sana baksın ve gülümsesin. Sen elinde bir makas, neden hep neden hep neden hep bahtsız bir bebeksin?

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısının bebekliğini anlatıyor şimdi spiker. Annesini çok severmiş diyor. Annesini çok severmiş. Annesini ne de severmiş.

Polisler kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısını kelepçelemişler, sürükleye sürükleye götürüyorlar. Onlar adamı sürüklerken bir sürü kadın da sürükleniyor peşinden. Derileri yüzülmüş. O derilerden çantalar yapmışlar. Ayakkabılar. Çizmeler. Kemerler. Ceketler. Paltolar.

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısı bir gün bu kapıdan içeri girmiş. Üzerinde kendi diktiği devetüyü palto. Paltonun kalın yakasını kaldırmış. Saçlarını ger ye geriye taramış. Kirli bir sakalı varmış. İçerideki kadınlara alevler saçan bakışlarla bakmış.

Kadınlara kimse söylememişmiş, yakışıklı adamların gözlerinin içine içine bakmayın dememişmiş.

Şimdi ben söylüyorum. Yakışıklı adamlarla bakışmayın kadınlar. O adamların uzun, kalın parmaklı kürek gibi ellerinde keskin makaslar, balta girmemiş ormanlar, gün yüzü görmemiş niyetler, içi ceset dolu bavullar, arabalardan kadınları aşağılara atmalar, uykuda yastıklarla boğmalar, boyunlara ipler geçirip asmalar, yüzlere kezzap atmalar, saçlardan sürüye sürüye duvarlara çarpmalar falan var.

O adamlar... Keserler. Saçlarınızı keserler. Yüzerler. Derilerinizi yüzerler. Severler. Sizi bir severler, ölürsünüz.

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısının fotoğrafını çarşaf çarşaf bastı gazeteler.

Oğlan gazeteyi aldı fotoğrafı elindeki makasla kesti. Büyüdüğünde kendisine benzeyecekti.

Annesi mütemadiyen girdi içeri. Her seferinde kolunda başka bir baba.

Şefkatle karışık bir suçlulukla baktı oğluna...

Kadınların derisini yüzen adamların en yakışıklısına, aşkla.

Köpek Dişi Düşü

Bazen büyük bazen küçük olan bir evde yaşıyoruz. Annem, babam, abim ve ben. Bir de kafeste küçük sarı kuş. Bana sorarsanız ucu bucağı yok evin. Annem daracık buluyor yaşadığımız yeri. Babam bana "Ufak bir ev burası" diyor, anneme büyükmüş gibi konuşuyor. Abimin ise umrunda değil evin küçük veya büyük olduğu. O dışarıyı düşünüyor. Kuşun da umurunda değil evin boyutu. O da hep içeriyi düşünüyor. Abim dışarı çıkmak istiyor. Kuş içeri çıkmak. Annem sadece çıkmak. İçeri ya da dışarı. Ben babamı düşünüyorum. Bizi buraya neden kapadı?

Dışarı çıkmamız mümkün değil. Her yer içerisi. Kapıları ve pencereleri ve bacaları var evimizin. Babam hepsini sıkı sıkı kapatıyor.

Pencerelerin etrafına içeri hava girmesin ve içeriden hava çıkmasın diye kalın plastik şeritler yapıştırıyor. Kapıların altlarına süngerler sıkıştırıyor. Bacalara gazete kağıtları tıkıştırıyor.

Annem televizyonu açmış dizi izliyor. Dizideki evde pencere açık. Dışarıda efil efil rüzgâr esiyor. Tül perde havalanıp havalanıp yere iniyor. Dizideki evde kapı açılıyor, içeri yakışıklı bir erkek giriyor. Babam televizyonu kapatıyor. Abim sehpadaki meyve tabağından ağzına bir dilim elma daha atıyor.

"Biz ne zaman dışarı çıkacağız?"

"Köpekdişiniz düştüğü zaman."

Babam bunu bir filmde izlemiş. Abim öyle söylüyor. Köpek dişleri asla düşmezmiş. Abim öyle söylüyor. Biz bir daha hiç çıkamayacakmışız dışarıya. Abim öyle söylüyor.

Annem gözlerini kapatıyor ve dışarıyı düşlüyor. Dışarıda şu an bir gergedan, kafesine doğru yürüyor.

Annemin dışarısı uçsuz bucaksız. Bizim dışarımız nereye kadar? Onun içi kapkaranlık. Bizim içimiz nasıl oluyor da hâlâ bu kadar aydınlık?

Abim az önce evdeki kuşu kafesinden çıkardı. "Nasılsa evden dışarı çıkamıyor kimse. Kuşun kafeste durması anlamsız" dedi. Açtı

kafesin kapısını. Kuş önce bir durdu. İnanamadı kapının açılmasına. Uzun uzun içeriden baktı kendi dışarısına, bizim içerimize. Donmuş gibi. Korkutucu bir şey görmüş gibi.

Dikkatimizin dağıldığı bir anda hareket etti. Bir süre kafesin hemen önünde durdu. Etrafa baktı. Sonra usulca kanatlarını açtı. Havalandı. Odada birkaç tur attı.

Büfenin üzerine kondu. Oradan bize baktı. Büfeden avizeye uçtu. Oraya konup biraz da oradan bize baktı. Sonra yere indi. Biraz da yerden bize baktı. Halının üzerinde yürüdü. Telaşsız, bize bakarak. Sonra kanatlanıp televizyonun üzerine kondu. Mütemadiyen bize bakıyordu. Oradan masaya uçtu. Bize baktı. Oradan koltuğun arkasına. Bize baktı. Oradan yeniden avizeye. Bize baktı. Oradan iskemlenin arkalığına. Bize baktı. Oradan sehpanın kenarına. Bize baka baka. Oradan televizyonun üzerine. Oradan kafesin üstüne. Oradan koltuğa, avizeye, sehpaya, masaya, iskemleye, televizyona, kafese, büfeye, masaya, koltuğa, sehpaya, iskemleye derken biz sıkıldık onun bize bakmasından.

Abim koltuğa oturdu. Ben koltuğun kenarına. Abim televizyonu açtı. Ben tırnaklarımı yemeye başladım. Televizyondaki dizide pencere açıktı ve yine usul usul havalanıp yere iniyordu tül perde. Yakışıklı bir adam giriyordu odadan içeriye. Kuşu unuttuk. Ona hiç bakmadık. Kuş bizi unutmadı. Kuş hep bize baktı.

"Neden çıkarttın onu kafesinden" dedim abime. Cevap vermedi abim.

Biz ona artık bakmıyorken kuş birden kanatlandı, havalandı, hızlandı, kapalı olan pencere camına çarptı. Beyni patladı. Kanatları patladı. Kalbi patladı. Kuş sanki minicik bir bombaydı.

Abim televizyonu kapattı. "Babam haklı" dedi, "İçerisi dışarısından çok daha güvenli." Ben televizyonu kapattım. "Babam haklı" dedim, "İçerisi dışarısından daha güvenli." Annem televizyonu kapattı. "Babanız haklı" dedi, "İçerisi dışarısından güvenli." Babam televizyonu kapattı. "Ben haklıyım" dedi.

Şu anda elimde sarı bir toz bezi. Onu deterjanlı suya batıra batıra kuşun önce cama, oradan duvara sonra yerdeki tahtaya ve biraz da halıya, koltuğa, masaya, sehpaya, büfeye, kafese, iskemleye ve televizyona bulaşan kanını temizliyorum ve içeriyi ve dışarıyı ve kuşu düşünüyorum.

Annemle abim yeniden açtıkları televizyonu izliyorlar. Babam dışarı çıkmış, pencerelerin kenarlarına yapıştırdığı kalın sünger şeritlerin sağlamlığını kontrol ediyor. Arada kapıları dışarıdan üzerimize üzerimize tekrar tekrar kilitliyor.

Ben içeride doğdum. Abim içeride doğdu. Babam içeride doğdu. Annem içeride doğdu. Ama bu kuş dışarıdan içeriye gelmiş olmalı. Kapı ya da pencere ne zaman açıldıydı da bu ölü kuş dışarıdan içeriye alındıydı?

Az sonra abimi evin en uzak köşesine çekeceğim. Ve bunu ona soracağım. "Bu kuş bu eve nasıl girdiydi?"

O bana anlatacak. "O kuş" diyecek "bizim ablamızdı."

"Sus" diyeceğim, "Her şeyi bilmek istemiyorum."

Abim susmayacak.

"O sarı kuş bizim ablamızdı" diyecek. "O da senin benim gibi bu evde doğdu" diyecek. "Başına bir şey gelmesin diye onu babam daha küçücükken kafese koydu" diyecek. "Kafesten kaçarsa diye pencereleri iyice kapattı" diyecek. "Kapıların altlarını kapattı" diyecek. "Bacaları kapattı" diyecek. "Her yeri her yeri kapattı" diyecek. "Televizyonu açtı" diyecek. "O kafesteki sarı kuş bizim özbeöz ablamızdı" diyecek.

Bizi neden kafese kapatmadı?

Bizi neden kafese kapatmadın baba?

Abimle uzun uzun düşüneceğiz bunu. Babam bizi neden kafese kapatmadı. Eve kapattı. Evle kafes arasında ne fark vardı?

"Biz erkeğiz" diyecek, abim, "Belki de o yüzden bizi eve kapattı onu kafese"?

Annemi televizyona, ablamı kafese?

Peki kendisini nereye kapattı?

Babalar kendilerini nereye kapar?

Ne zaman ne olmuş da annemin üzerine kapanmış dünya? Babamın üzerine kapanmış? Daha doğmamış abimin ve daha doğmamış benim üzerime kapanmış? Kapana kapana zifire bulanmış? Biz o zifir dünyaya doğduğumuzda dışarıda da içeride de hep ay varmış.

Annem televizyonu açmış dizi izliyor. Dizideki evde pencere açık. Dışarıda efil efil rüzgâr esiyor. Tül perde havalanıp havalanıp yere iniyor. Kapı açılıyor, içeri yakışıklı bir adam giriyor. "Adı Alfredo" diyor annem. Alfredo çok çapkınmış. Üç tane sevgilisi

varmış. İkisi ana kızmış. Alfredo hem çapkın hem de ahlaksızmış. Ama çok yakışıklıymış. Çok zenginmiş. Hizmetçileri varmış, uşakları, aşçısı, masörü. Masörü gay'miş. "Onunla da arada.." diyor. O sırada kapı açılıyor babam içeri giriyor. Annem televizyonu kapatıyor. Babam "Kuş nerede?" diye soruyor.

Hemen unuttuk biz ablamızın öldüğünü. Ben kandan kıpkırmızı olan sarı bezi küvette yaktımdı. Ateşinde kafesi de erittikti. Ablamın, bir avuç kadar ablamın kuş cesedini tuvalete attıktı. Sifonu çektikti. Televizyonu açtıktı.

"Kaçmış" diyor annem babama. "Kaçmış" diyor abim babama. "Kaçmış" diyorum ben babama.

Uçmuş mu ne ablam? Evden çıkmış mı ne? Bir yer mi açık kalmış ne?

Babam bir sigara yakıyor. "Açın şu televizyonu" diyor.

Televizyonda "Köpekdişi" diye bir film oynuyor.

Üçlü Kanepe

Uzun boylu şişman ve asabi adam, geçen hafta doğurduğu ikizleri kundaklayıp sırtındaki heybede taşıyan kadın ve yıllar önce ölen küçük kız, zar zor yüklendikleri üç kişilik bal rengi kadife kaplı eski bir kanepeyle sokağın başında belirdiler.

Kanepeyi yıkıntı binanın önüne, yaşadıkları tek göz evin naylon kaplı penceresinin tam altına koydular.

Hepsi birden üzerine oturdular.

Adamın altında bol yamalı bir pantolon, sırtında lekeli beyaz bir atlet, ayağında ikisi birbirinden farklı lastik terlikler vardı. Bir sigara yaktı.

Kadın üzerine uzun kollu çiçekli bir elbise giymiş, başına yeşil bir yemeni çatmıştı. Ayakları çıplaktı.

Küçük kızın uzun kolları ve kendisinin beş katı büyüklüğünde tül gibi gri kanatları vardı.

İkizler kirli birer kundağa sarılıp, boş kozalar gibi kanepenin hemen yanına, yere leş gibi bir halı parçasının üzerine bırakılmıştı.

Adam koca cüssesiyle kanepenin ortasına kuruldu. Neredeyse cüce sayılabilecek kadar kısa boylu tombul kadın onun yanına sıkıştı. Küçük kız, bir çocuk için fazla uzun olan kol ve bacaklarıyla örümcek gibi kanepenin arkasına tırmandı ve tül kanatlarını çırptı.

İkizler ağlamaya başladılar.

Kadın telaşlandı. Adam hiddetlendi. Kadın o an kanepeden kalkıp gitmek istedi.

Kızı gibi kanatları olsa uçardı. Karşıdaki ağaç gibi kökleri olsa toprağa batardı. Uzaktan düdüğünün sesi gelen vapur gibi denizde süzülesi, gün ışığında bile belli belirsiz görünen hilal gibi gökyüzüne yükselesi vardı. Hiçbirini yapmadı.

Başını usulca yere eğdi ve kasıklarındaki o hiç kapanmayan yaraya baktı. Ağlayası yoktu, bir türkü mırıldandı.

Adam önce homurdandı sonra birden mağara gibi derin bir çığlık attı. Çığlıktan korkup hıçkırarak titremeye başlayan ikiz-

leri tekmeledi. Kadın sustu. Adam tekmeledi. Kadın sustu. Adam tekmeledi.

Son tekmede adamın ayağındaki plastik terliklerden biri fırladı. Kanepenin kumaşıyla aynı renk tüyleri olan köpek yattığı yerden başını bile kaldırmadı. Köpek o an bir gergedandı ve rüyasında yıllardır hiçbir şeyin değişmediği bir sokakta derin bir uykuya daldı.

Daha önce defalarca tekmelenen ve nihayetinde yıllar önce ölen küçük kız kanatlarını köpeğin yüzünde gezdirdi, köpek gözlerini iyice kapattı. Kedi uzanıp kanatlara belli belirsiz bir tırmık attı.

Komşular olanları görmemek için pencerelerini sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

Zaman geçti.

Adamla kadın o kanepede oturup günlerce çekirdek yediler, kimsenin duyamayacağı kadar alçak sesle bir şeyler konuştular. İkizler mütemadiyen ağladılar. Adam her seferinde hiddetlendi.

Kanepe hep dışarda durdu. Onlar bazen gece bazen gündüz içeri girip uyudular. Sonra çıkıp yine kanepeye oturdular. Adam, kadın, kız, kedi, köpek kanepenin üzerine yayıldılar, sırtına yaslandılar, kollarına tırmandılar, altına girip çıktılar.

İkizler hep ağladılar. İkizler koza gibi hep yerde, ayaklarının dibinde...

Adam sık sık kadına bağırdı. Kadın bazen ağladı, bazen bir türkü mırıldandı. Adam ikizleri tokatladı. Adam ikizleri tekmeledi.

Kız örümcek gibi, kanepenin arkasına tırmandı, tırmandı, tırmandı. Kanatlarını çırptı. Adam bağırdıkça, kadın ağladıkça o tırmanış hiç bitmek bilmedi; o çırpış hiç dinmedi. İkizler hiç susmak bilmedi.

Adam ikizlere ve kadına tekme ve tokat ve tekme ve tokat ve tekme girişti.

Komşular olanları görmemek için pencerelerini sıkı sıkıya kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

Kadınla adam ve kız ve ikizler bazı günler çıt çıkarmadan durdular.

Ağlayan olmadı. Bağıran olmadı. Tekme atılmadı.

Yine de komşular... Olabilecekleri görmemek için pencerelerini

sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

Adam bir gün kanepede tek başına oturdu. Sigara içti. İçki içti. İçli içliydi. Televizyon seyreder gibi bakışlarını bir noktaya sabitleyip öylece oturdu.

Uykusu gelince kalkıp içeri girdi. İçerde ne olup bittiğini kimse bilmedi.

Kadın dışarı çıktı. Tek başına kanepeye oturup ağladı. Adam dışarı çıktı. Kadını saçlarından sürükleyerek içeri soktu.

Komşular olanları görmemek için pencerelerini sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

Gece oldu. Köpek kanepenin üzerine çıkıp uyudu. Kedi ortadan kayboldu.

Bir keresinde yağmur yağdı. Kanepe ıslandı. Sonra güneş çıktı. Kurudu.

Bir gece onlar içerde uyurken birisi koltuğun üzerine sigara izmariti attı. Koltuk yandı. Kimse söndürmedi. Kendi kendine küle dönüştü.

Komşular olanları görmemek için pencerelerini sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

Adam, kadın ve kız sabah kanepenin kapkara iskeletiyle karşılaştılar. Bir orman yanmış gibi üzüldüler. Adamla kadın bir ağızdan yangını söndürmeyen komşulara çirkin sözler söylediler. Kız bütün gün kanatları kendine sarılı durdu. Komşular onların çirkin sözlerini duymamak ve kızın kanatlarını kendine sardığını görmemek için pencerelerini sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmek için gözlerimi iyice açtım.

O günün gecesinde köpek hep uludu. Kedi hiç ortada gözükmedi. İkizlerin ateşi çıktı. Kadınla adam bir süre komşularla selamlaşmayı kestiler.

Sonra olanlar unutuldu. Komşularla selamlaşmalar yeniden başladı. Yeni bir kanepe daha getirdiler. Onu da evin önüne koydular. Üzerinde oturdular. Çekirdek yediler. Manasız bakışlarla etrafa baktılar. Adam bağırdı. Kadın ağladı. İkizler titredi. Kız kanatlarını titretti.

Sonra soğuk bir gün adamla kadın kanepeyi parçalamaya başladılar. Kadın çiçekli kumaşın üzerindeki barakaları tek tek söküp bir naylon torbaya koydu. Şeritleri usulca çıkarıp küçük yumaklar yaptı. Sonra maket bıçağıyla kumaşı kesti. İrili ufaklı parçaları üst üste dizdi. Adam süngerleri ve yayları ayırdıktan sonra ortaya çıkan ahşabı baltayla parçaladı.

Tahtaları bahçede yaktılar; ateşe kanlı kundaklar attılar.

O gün adam tek başına ite çeke siyah deri kaplı üçlü bir kanepe daha getirdi, aynı yere koydu. Üzerine uzandı. Kadın kanepeye oturmadı. Eşikte durdu adama uzaktan baktı. İlk kez kızının büyük gri kanatlarını okşadı. Köpek kuyruğunu kısıp uzaklaştı.

Ben pencereyi açtım.

Kedi içeri girdi. İskemlenin üzerine çıktı. Başını geri çevirip gözlerini kısarak dışarda, siyah deri kanepede sızan adama baktı.

Bir cenaze arabası geldi. Adam horluyordu. Kadın sırtını eve, yüzünü kanepeye dönüp eşikte durdu.

Küçük kız uzun kollarında ikizlerin cesetleri, kanatlarını yerlerde sürükleyerek ve kadının içinden buz gibi geçerek evden dışarıya çıktı. Adam yattığı yerde döndü, kolu kanepeden aşağıya düştü.

Uzakta bir köpek uludu. Ben kediye süt verdim.

Cenaze arabası geldiği gibi sessizce gitti.

Kadın içeri girdi. Kız içeri girdi.

Kadın içerden elinde ispirto şişesiyle çıktı.

Komşular olanları görmemek için pencerelerini sıkı sıkı kapatıp perdelerini hızla çektiler. Ben olacakları görmemek için gözlerimi iyice kapattım.

Kadın şişenin içindekini kanepede sızan adamın üzerine usulca döktü. Sonra bir kibrit çaktı. Kanepe yandı. Adam yandı.

Kız kanatlarını sevinçle çırparak gökyüzüne havalandı.

Yangını söndürmek için hiç kimse kılını kıpırdatmadı.

İstiklal Kırlardadır

Bizim evde küçük bir pencere. O kadar küçük ki ne dışarıdan bakıldığında içerisi görünüyor ne de içeriden bakıldığında dışarısı.

Yine de babaanne, ben ve besleme Zabel, üçümüz o pencerenin önünde oturup dışarıya bakıyoruz. Üçümüz de o pencereden baktığımızda başka şeyler görüyoruz.

Babaanne bitmek bilmeyen bir savaş görüyor. Ben çoktan bitmiş bir savaş görüyorum. Zabel kayıp bir hayat görüyor.

Anne, hep mutfakta; pencere umurunda değil. Patates soyuyor, patlıcan kızartıyor, çay demliyor, limonata yapıyor. Gözü musluktan akan suda, ocakta yanan ateşte.

Bazen babayla amca yanımıza geliyorlar. O zaman biz kenara çekiliyoruz. Bir süre, ayakta, hafifçe eğilerek ve gözlerini kısarak onlar pencereden dışarı bakıyorlar. Sonra hiçbir şey söylemeden gidiyorlar.

Bana sorarsanız bir kararsızlık görüyorlar. Babaanne onların ileriyi gördüğüne inanmak istiyor. Zabel, onlardan korkuyor, "İnşallah beni görmezler" diye titriyor.

Onlar gidince babaanne, ben ve besleme Zabel tekrar yerlerimize geçiyoruz. Babaanne kızıl kadifeye kaplı berjer bir koltukta oturuyor. Dizlerinde soluk yeşil bir battaniye, omuzlarında el örgüsü bir şal, saçları arkadan düşük topuz.

Ben yüksekçe bir tahta taburedeyim. İlkokul önlüğümleyim. Siyah parlak kumaştan; yakası beyaz yuvarlak. Ayaklarımda uzun beyaz pamuklu çoraplar ve siyah parlak rugan pabuçlar. Saçlarım iki yanda örgü.

Besleme Zabel yere çömelmiş. Elleri çenesinin altında yumruk, dirsekleri dizine dayalı, iki büklüm. Çırılçıplak. Saçları kısacık ve karmakarışık. Gözleri ağlamaktan kıpkırmızı.

"Git, giyin" diyor babaanne Zabel'e. Zabel duymuyor.

"Babaanne öldü o, seni duymaz" diyorum.

Babaanne de beni duymuyor.

Anne içeriden sesleniyor.

"Hadi pikniğe."

Bunu herkes duyuyor.

Babaanne, baba, amca, anne, ben ve besleme Zabel kapının önünde toplaşıyoruz.

Anne sakız gibi bembeyaz bir örtü koymuş piknik sepetine. Sarmalar sarmış kendi elleriyle. Limonata da yapmış akşamdan. Börek kızartmış sabah sabah. Zeytinler var cam bir kavanozda. Domatesler ve salatalıklar dilim dilim. Peçeteler tek tek katlanmış. Ruj sürmüş dudaklarına. Kırmızı. Çiçekli bir toka saçlarında. Sarı.

Baba silahını takmış beline. Amcanın omzunda tüfek. Günahları ben taşıyorum, kurşunları babaanne. Zabel hâlâ ağlıyor iki gözü iki çeşme.

Anne her zamanki gibi neşeli bir şarkı mırıldanarak açıyor evin kapısını. Kapı tıpkı pencere gibi bir tuhaf, açılırken kapanıyor, kapanırken açılıyor.

Eşiği geçemiyoruz.

Yine.

Pikniğe gidemiyoruz.

Yine.

Babaanne, baba, amca, anne, ben ve Zabel, ne içerdeyiz ne dışarda. Babayla amca havaya ateş ediyorlar. Anne iştahla, dibinden peçeteyle tuttuğu böreği yiyor. Babaannenin gözleri kapalı, bildiği tüm duaları okuyor.

Zabel yine ölüyor.

Ben günahları kucağımdan yere bırakıyorum.

Ben günahları kucağımdan yere bırakıyorum.

Ben günahları kucağımdan yere bırakıyorum.

Tam üç kez.

Baba, amca, babaanne ve anne yere dağılmış günahları beceriksizce toplamaya çalışırken, Zabel'le biz kaçıyoruz.

Pusuya yatmış bir gergedanın üzerinden atlayarak; gergedana doğru yaklaşan bir adamı ıskalayarak....

Biz evden kaçıyoruz.

Arkamıza bakmadan.

Biz kaçıyoruz.

O kapıdan, o pencereden, o kurşunlardan, o piknik sepetinden, o geçmişten ve o gelecekten, korkulardan, şüphelerden, bayraklardan, dillerden, isimlerden, intikamlardan ve suçluluklardan, kinlerden, nefretlerden, sınırlardan, dağlardan, yollardan, sürgünlerden, çetelerden, her şeyden, var mı, her şeyden arkamıza bakmadan kaçıyoruz işte.

Madem zaman bir türlü geçmiyor; biz geçeriz. Vazgeçeriz. Tek geçeriz.

Zabel dirilmiş, ben neşelenmişim, pencere kırılmış, koltuk devrilmiş, eşik aşılmış, aile yıkılmış, devlet kalmamış.

Özgürüz.

"Zabel" diyorum "gel isimlerimizi değiştirelim.."

Bayılıyor bu fikre. Kimse bizi tanımazsa, kimse bize düşman da olmaz. Kırlarda yürüyoruz, bir yandan çiçek topluyoruz, bir yandan yeni isimler arıyoruz kendimize. Çiçek toplamak kolay, yeni isim bulmak zor.

Hangi isme heveslensek içinde eski şeyleri anımsatan bir şey var. Eski şeylerin ne yasını tutmak istiyoruz, ne intikamını almak. Eski şeyler yinelenmesin yeter.

İsimler, ah o isimler...

Eski şeyleri yinelemekten başka bir işe yaramıyorlar.

Tam isim aramaktan vazgeçecekken Zabel'in aklına müthiş bir fikir geliyor.

"Benim ismim Çaydanlık olsun" diyor; "Seninki de Sürahi." Kendimizi çimenlerin üzerine atıp katıla katıla gülüyoruz.

O susmuyor:

"Benim soyumun ismi Patlıcan olsun; seninkinin Patates."

Gözlerimizden yaşlar geliyor. Biz iki çocuğuz. Birimiz daha ilkokul öğrencisi; diğerimiz ölü. O çırılçıplak; ben önlüklü. Avaz avazız.

Bir o bağırıyor, "Patlıcan soykırımı!" Bir ben bağırıyorum, "Ne mutlu patatesim diyene." Taklalar atıyoruz çimenlerin üzerinde.

Sonra yoruluyoruz. Ne de olsa çocuğuz. Uykumuz da geliyor. O çırılçıplak; benim üzerimde önlük.

Aramayın bizi, biz kırlarda mutlu öldük.

II

Senin hem arkanda olacağım hem önünde...

Güvenli zannettiğin evinde...

Atalarından devraldığın fikrinde.

Hem geçmişinde hem geleceğinde.

Denizlere de açılsan... Kırlara da çıksan peşinde.

Benden kaçarken vardığın her yerde.

Hayatının tam orta yerinde dev bir kafeste.

Kaptan Rönesans

Denize açılıyoruz. Yelkenlerimiz yırtık. Motorumuz çalışmıyor. Kürekleri çalmışlar. Dalgalara ve rüzgâra güveniyoruz. "Tanrılar bizimle" diyor Kaptan Rönesans.

Tanrılara inandığımız falan yok aslında. Olmadıklarını ikimiz de biliyoruz. Ama adlarını geçirerek kurduğumuz cümleler başka kelimelerle kurulduğunda aynı etkiyi yapmıyor.

Aslında dile de inanmıyoruz. "Bakışlarla anlaşmalıyız Fantom" der Kaptan Rönesans. Olmadığımı bile bile konuşur hep benimle. Bazen lombozdan dışarı bakar, bazen dümene diker gözlerini, ufka dalar gider ama hep benimle konuşur. "Fantom" der, "Sen de olmasan çıldırırım ben yalnızlıktan."

Fırtına çıktı çıkacak. Gemi o fırtınada ya yol alacak ya batacak. İkimiz de biliyoruz. Pek hayırlı değil bu gidişat. Onu da biliyoruz da bilmiyormuş gibi devam ediyoruz.

"Denizciler korku nedir bilmezler" diyor Kaptan Rönesans.

Düşünüyorum, evet haklı. Korku nedir bilmiyoruz biz. Denizin uçsuz bucaksızlığında, her an patlayabilecek bir havanın merhametinde, bir geminin avcunun içinde yalpalayarak sürdürdüğümüz hayatlarımız Tanrı'ya emanet ve Tanrı yok. O yüzden devamlı içiyoruz. Kaptan pipo içiyor. Ben sigara sarıyorum. Devamlı şarap açıyoruz. O yüzden ekşi üzüm ve tütün kokuyoruz. Bir de iyot. Denizin ortasında bir başımıza. Gidiyoruz. Nereye? Bilmiyoruz.

"Fırtına" diyor kaptan, "Latince fortuna'dan gelir. Bilir misin fortuna ne demektir?"

Bir hayalet olmasam cevap vereceğim. "Kader" diyeceğim. Onun umurunda değil. Hayalet olmamla da, ona cevap verip vermememle de ilgilenmiyor.

Nefes almadan konuşmaya devam ediyor.

"Kader derler hemen. Evet Latince kader demektir ama aslında, denizcilerin denizde başına gelen kötü şeyler, demektir. Şöyle düşün, Latinler fırtınaya denizde insanın başına gelen kötü şey

diyorlar ve bunu fırtattan biliyorlar. Sonra biz o kelimeyi dilimize alıyoruz ve fırtına diyoruz. Yani fırtınanın içinde kader saklı Fantom. Kader! Denizde ya da karada fark etmiyor. Fırtına, bir eser, hepimizin hayatını yerle bir eder."

Dilimizdeki başka kelimeleri düşünüyorum. Ve başka dillerdeki başka kelimeleri. Onları anlamaya çalışırken insan hayatın anlamını çözüverir. Ama o çözdüğü anlam da o an ayağına, hatta boynuna dolanıverir. O yüzden anlamlar da kelimeler de aslen tehlikelidir. Denizden, fırtınadan ve yalnızlıktan daha tehlikeli. Ben bunları düşünürken ve durgun denizin vahşi sessizliğinde bir mana ararken...

"Amanın bir Gergedan!" diye bağırıyor Kaptan.

Bir gergedan mı? Kaptan yine hayal görüyor. Kaptan olmayan şeyler üzerinden kendine heyecan dolu dünyalar kuruyor. Gergedanmış! Denizkızı görse daha anlamlı ki görmüşlüğü var.

Yine içmiştik bir gece. Gökte yıldızlar, altımızda yakamozlar. Ilık bir rüzgâr bir esiyor bir duruyor, güvertedeki rüzgâr gülleri çın çın çınlıyor. Derken birden bir kayalık belirdi denizin ortasında. Olacak şey değil. Ada gibi ama ada olamayacak kadar küçük. Üzerinde bir kadın. Belden aşağısı balık. Saçları uzun. Kolları iki yanda, elleri kayalığa dayanmış, çıplak göğüslerinde parlak bir ışık, bize bakıyor.

"Çok mu içtik Kaptan?"

"Çok içtik Fantom."

"Çok mu içtiniz Rönesans?"

"Adımı nereden biliyor bu kız?"

Kaptanın adını nereden biliyor bu kız?

"Fantom, yardım et de güverteye çıkayım."

Benim ismimi de biliyor.

"Fantom'un ismini de biliyor."

Kim bilir daha neler neler biliyor.

Tuttum kızın uzattığı eli, çektim güverteye. Altındaki kayalık o an battı denize. Karanlığın içinde üçümüz kalıverdik güvertede.

"Sen de içer misin?" diye sordu Kaptan şişeyi gösterip kıza.

"Ben içmem" dedi kız, "İçersem aklımı kaçırırım."

Belden aşağısını kaplayan pulların parlaklığında bir ışık yansıdı suratımıza. Ayın şavkı bir denize, bir kıza.

"Dans ederim isterseniz ama o zaman da siz aklınızı kaçırırsınız" dedi.

"Et ulan" diye cevap verdi Kaptan kıza, "Et, aklımızı senin yüzünden kaçıralım!"

O gece ben ve Kaptan Rönesans ve denizkızı sabaha kadar dans ettik güvertede. Hiç konuşmadan. Aklımızı kaçırana kadar. Aklımız kaçtığında sızmıştık.

Ertesi sabah güneş tepedeyken uyandık. Şimdiki gibi yine yelkenimiz yırtıktı, küreklerimiz kırık. Açık denizde sürükleniyorduk ve fırtınalardan medet umuyorduk. Kız gitmişti. Güvertede dans ederken döktüğü pulları ve birkaç tane de saçından kopmuş sarı tel. Topladık hepsini tek tek. Kaptan metal bir kutuya koydu onları. Tekrar gelirse veririz diye. Bana da sordu, " Âşık olmadın di mi kıza?" diye. "Yok olmadım."

Peki kaptan? O oldu mu? Ben soramadım. O da bir şey söylemedi.

Sonra bir daha hiç konuşmadık o geceden de o denizkızından da. Kutu hâlâ durur kaptanın kamarasında. Tekrar gelirse diye...

Gelmeyecek biliyorum. Denizkızı tekrar gelmeyecek. Fırtına da kopmayacak. Böyle usul usul sürükleneceğiz. Ve asla bir karaya varamayacağız. Yeterince unumuz var, şarabımız ve suyumuz da. Biraz konserve, biraz nohut ve fasulye. Yıllarca idare ederiz bence. Ben nasılsa hayaletim. Yediğim içtiğim bir şey değil. Kaptan desen, bakmayın böyle konuştuğuna, çok yakında gemiyi vardırır bir karaya. Çıkar bir bakkaldan alışveriş yapar. Birkaç denizciyle kavga eder. Postaneden bir iki yere telefon açar. Sonra yine döner gemiye. Erzakları aşağıya yığar. "Hadi" der "Fantom, açılıyoruz, hazır mısın?"

Hazır mıyım?

Değilim aslında. Ne fırtınaya ne kadere ne denizkızına ne gergedana ne de bu derin ve uçsuz bucaksız yalnızlığa. Ama gemideyim. Herkes gibi. Hayalet gibi. Kadere doğru...

"Aha, işte patlamak üzere!" diye bulutları gösteriyor Kaptan Rönesans bana. Bunu söylerken sesinin derinlerinde üç ayrı melodi. Aha, deyişinde atalarının kabalığı var. Toprağa ait bir kabalık. İşte deyişi, şehirli, çok şey bilen, bildiğini belgelemeden paylaşmayan, vardığı sonuçlarla gurur duyan bir insanın bilgeliği, ve patlamak üzere derken de bir cin gibi, toprak altından, bulut arasından, deniz dibinden fırlamışçasına sevinçli ve hınzır bir deli. Bir cümlenin içinde bunca hal barındıran bir Kaptan Rönesans.

Bir keresinde sormuştum, adın neden Rönesans diye.

"O benim adım değil anlamım" demişti.
Bir daha da sormadım.

Bulutlar yaklaşıyorlar gerçekten. Kocaman kara kara kayalar gibi. Alçalarak ve koyulaşarak gökyüzünü kaplıyorlar. "Ne güzeldi di mi?" diyor kaptan bir an.

"Ne ne güzeldi, gergedan mı?"

"Ne gergedanı, o gece oğlum. Denizkızıyla dans ettiğimiz o gece" diyor.

İlk kez bahsediyoruz denizkızından. Bir hayal değil miydi o? Değil miydi?

"Ben de dans ettim mi kızla?" diyorum.

"Ettin piç kurusu, ettin" diyor.

İkimiz de gözümüzü bulutlara dikiyoruz. Fırtına o bulutların arasında. Kaderimiz. O bulutların arkasında.

"Batar mıyız dersin Fantom?"

"Batar mıyız dersin Kaptan?"

"Batarız Kaptan."

"Batıyoruz Fantom."

Haneke, Pasolini, Greenaway Bir de Ben

Az önce yağmur dinmiş. Bulutlar yükseklerdeki rüzgârların peşine takılmış, doğudan batıya doğru sürükleniyorlar. Hava ılık. Haneke, Pasolini, Greenaway ve bir de ben, hep birlikte bizim evin yakınlarındaki nergis tarlasına doğru yürüyoruz.

Pasolini, sanki daha yeni öldürülmüş. Kafası bir araba lastiğinin altında ezileli otuz küsur yıl olmamış gibi. Bacaklarının arasından incecik bir kan akmakta. Gülüşüyoruz. Gülüşüyoruz ve nergis tarlasına giden yamaca doğru tırmanıyoruz. Dördümüz. Haneke, Pasolini, Greenaway ve bir de ben.

Gülüşüyoruz çünkü hava çok güzel. Çünkü kırların ardındaki tepeye tırmandığımızda kocaman bir nergis tarlasının ortasında olacağız. Çantamdaki kareli örtüyü çimenlerin üzerine sereceğim. Termosun içinde hepimize yetecek kadar tarçınlı yeşil çay var. Keçiboynuzu unundan üzümlü kurabiyeler de yaptım dün gece. Dördümüz nergis tarlasındaki çılgın meşe ağacının altına oturacağız ve nergislerin o muhteşem kokusunu derin derin içimize çekeceğiz.

Hiçbir şey olmamış gibi.

Yürüyoruz.

Haneke sık sık siyah çerçeveli gözlüklerini çıkartıp, buğulanan camlarını temizliyor. Her şeyi iyi, iyi, daha iyi görmek istiyor. İnce uzun parmaklarıyla bembeyaz saçlarının uzun kâküllerini yüzünden geriye doğru itiyor. Gözlerini gökyüzüne dikiyor. Sanki hiç göremeyeceği bir şeyi ısrarla görmek... görmek... görmek istiyor.

Yamaca doğru ıslak çimenleri eze eze tırmanıyoruz. Greenaway etrafa devamlı kuşkuyla bakıyor. Bir gerçeklik sınavından geçer gibi. Bu buzağılı inekler, bu sonsuz kırlar, bir yıldırımın hoyratlığında yanıp kavrulmuş dev kestaneler, avcıların uzaklardan gelen fişek sesleri ve üzerimizde kanat çırpan alakargalar... "Hepsi gerçek mi" der gibi... alnını kırıştırarak uzaklara ve yakınlara bakıyor. Gökyüzüne ve toprağa bakıyor. Bana ve diğerlerine bakıyor.

Pasolini küçük, inatçı bir çocuk. Üzerindeki pardösünün çalılara takılan eteklerini, her seferinde kumaşı yırtıyor olmayı umursamadan, sertçe çekip kurtarıyor. Ardımızda Pasolini'nin pardösüsünden beyaz iplikçikler bıraka bıraka ilerliyoruz. Peşimize düşseler bizi kolayca buluverseler... umurumuzda değil.

Dere yatağına iniyoruz. Dereden incecik bir su akmakta. Pasolini bacaklarının arasındaki kanı buz gibi dere suyuyla yıkıyor. Haneke gözlüğünün camını suda ıslattığı mendille bir kez daha siliyor. Greenaway eğilip sudan kana kana içiyor. Ben suyla ensemi serinletiyorum.

Gülüşüyoruz.

"Ben doğduğumda Avrupa iki savaş arasında alev alev yanıyordu" diyor Pasolini bacaklarının arasındaki kanı temizlerken. Haneke gözlüğünü gökyüzüne doğru kaldırıyor, gözlerini kısarak dikkatlice camlara bakıyor ve "Ben doğduğumda ikinci savaş çıkmak üzereydi" diyor. Greenaway "Üçümüz de faşizmin gölgesinde savaşlarla terbiyelenen bahtsız bir çağın çocuklarıyız" diyerek ellerini ceketinin kenarlarıyla kuruluyor. Öfkeden yaralı bir gergedan bizden az ötede, faşizmle yeniden tanışan bir ülkede, kendine bir kafes buluyor.

Üçü birden başka başka zamanlardan ve anılardan bana dönüyorlar ve "Sen hiç savaş gördün mü?" diyorlar.

Ben hiç savaş gördüm mü?

Bu soruya verecek cevabım yok. Ben bir şeyler gördüm. Ama savaş mıydı o gördüklerim, emin değilim. Ben bir şeyler öldüm. Ama ölüm müydü o öldüklerim, ondan da emin değilim.

"Peki hiç insan öldürdün mü?" diyor Passolini. Kendi katilini arar gibi.

"Peki hiç âşığını öldürdün mü?" diyor Greenaway. Aşkı arar gibi.

"Peki hiç kendini öldürdün mü?" diyor Haneke. O an öldürüyorum kendimi hiçi hiçine.

Bir alakarga az uzağımızda su kenarına konmuş, bir bizi dinliyor, bir su içiyor. Ona bakıp düşünüyoruz. Haneke, Pasolini, Greenaway ve bir de ben.

Hayat nedir? Aşk nedir? İntihar nedir?

Asıl soru... Kötü nedir?

"Kuş değildir" diyor Greenaway.

"Ben değilim" diyor Haneke.

"Kötüyü gördüm" diyor Pasolini.

Atlı adamın evinin önünden geçiyoruz. Adam beyaz atletini iskemlenin arkasına asmış, bedeninin üstü çıplak, bu havada çırılçıplak, bahçeyi çapalıyor. Bahçede biri beyaz biri sarı iki yavru köpek birbirleriyle oynaşıyor.

Ben "Bu adam kötü" diyorum. "Köpeklerden sarı olanı raşitikti. Adam onu atın arkasında yedi kilometre uzaktaki kasabaya kadar koşturdu. Orada köpeğe bir araba çarptı. Atlı adam dönüp arkasına bakmadı bile. Yoluna devam etti. Köpek öldü."

Üçü de beyaz köpekle oynayan ölü sarı köpeğe bakıyorlar. Pasolini çömelip köpeği yanına çağırıyor. At kişniyor. Ölü köpek gelmiyor.

Yürümeye devam ediyoruz. Haneke "O adam kötü değil" diyor "Sadece, iyi değil. Kötü biri olsaydı o köpekleri hiç beslemezdi. İyi biri olsaydı köpeğe o eziyeti çektirmezdi. İyi değil ama kötü de değil. Sıradan... sıradan biri."

"Sıradanlık kötüdür" diye mırıldanıyor Pasolini. "Sıradan olmak kötülük için yeterlidir. Bir köpeğin ölümünden sorumluysan kötüsündür. Hele beslediğin köpeğin ölümünden sorumluysan çok kötüsündür."

Ölü köpek şimdi Haneke'nin kucağında. Renkten renge giriyor. Artık sarı değil. Bir bukalemun gibi, etrafımızda yeşilin ne kadar tonu varsa teker teker hepsine bürünüyor. Sadece Greenaway sevmek için elini uzattığında siyah beyaz kesiliyor.

"Köpeğe soralım" diyorum "O atlı adam kötü mü?"

"Ata soralım" diyor Pasolini, "En doğru cevabı atlar bilir."

"Ben adama soracağım" diyor Haneke, "Doğrudan gözlerinin içine bakarak, sen kötü müsün, diyeceğim ona..."

Dördümüz de durup geriye bakıyoruz. Atlı adam ata avcunda şeker yediriyor. Beyaz köpek yorulmuş, iskemlenin gölgesinde derin derin uyuyor. Her şey, herkes huzurlu görünüyor. Ölü köpek az ötede kendine bir mezar eşeliyor.

"Vazgeçelim" diyor Greenaway.

Vazgeçiyoruz. Dönüp sormayacağız, ne köpeğe, ne ata ne de adama... Nergis tarlasına gideceğiz. Tarçınlı yeşil çaylarımızı içe-

ceğiz. Keçiboynuzu unundan yapılmış üzümlü kurabiyelerimizi yiyeceğiz. Hiçbir şey olmamış gibi. Meşenin gölgesinde.

Ceplerimizde huzursuz hikâyeler. Bellekterimizde irini kurumamış yaralar. Tırnaklarımızın arası hayattan kazıdığımız kirlerle dolu. Ne geçmişe güvenimiz var, ne bugüne, ne de geleceğe. Ölülerimizi sırtımızda taşıyoruz. İnatla doğurmuyoruz. Çoğalmıyoruz. Geceleri daracık mezarlarda uyuyoruz. Gündüzleri ha öldük ha öldürdük diye korkuyoruz. Kötüyü gördük. Unutamıyoruz.

Ama işte kırlardayız. Nergis tarlasına gidiyoruz. Haneke, Pasolini, Greenaway ve bir de ben. Sanki hiçbir şey olmamış gibi.

Yol bitmiyor. İyi ki bitmiyor.

Nergis tarlasına hiç varmıyoruz. İyi ki varmıyoruz.

Termosumuzda çayımız sıcacık.

Kurabiyelerimiz taptaze.

Dördümüz de biliyoruz, tanrı yok ama zaman var.

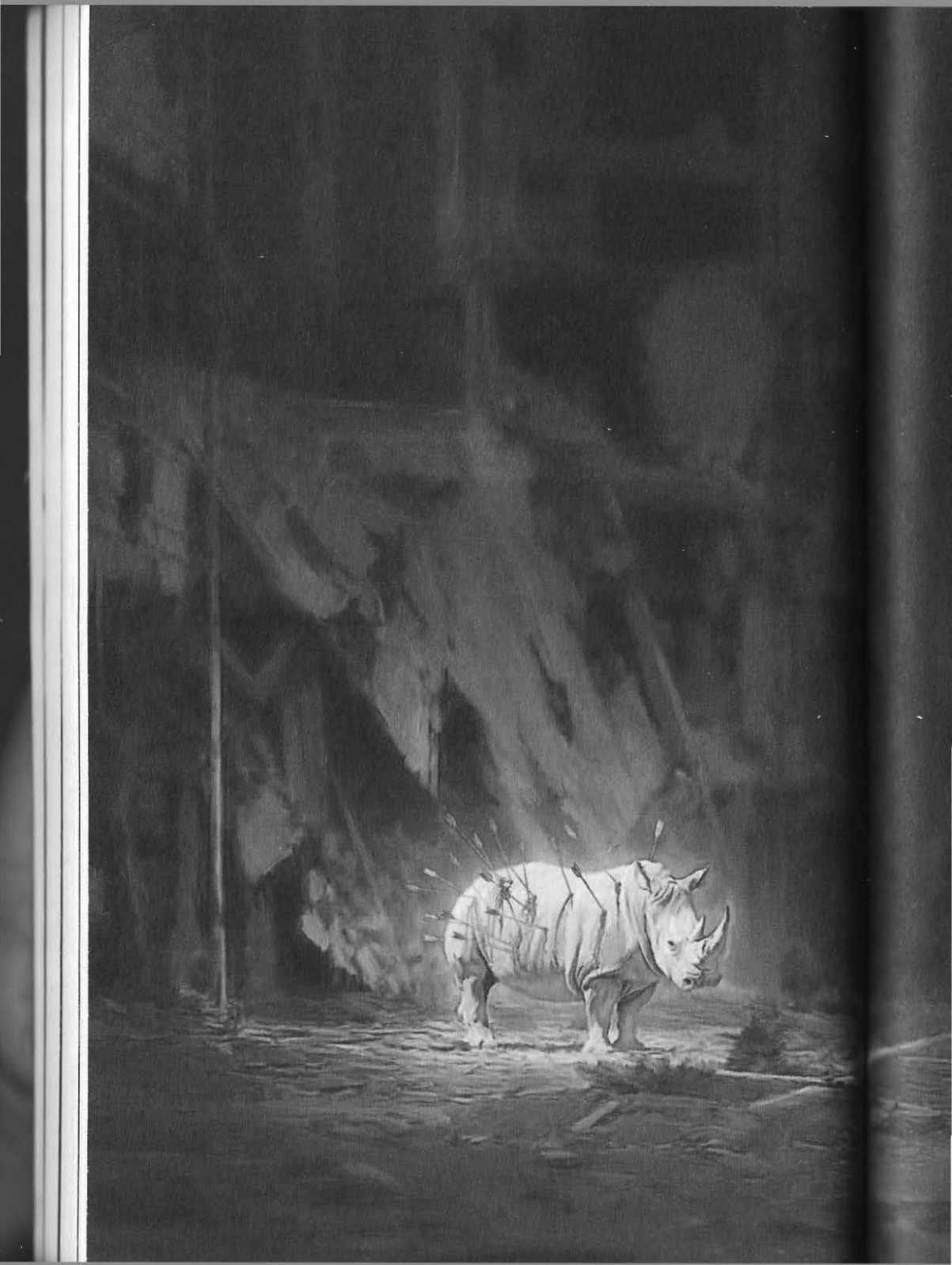

Dışına Uzayan Cambazla İçine Kıvrılan Salyangozun Hüzünlü Hikâyesi

Sirkini kaybetmiş bir cambaz ve geçmişini yitirmiş bir salyangoz, şehrin ortasında boş bir çocuk parkında, tahta bir bankta yan yana oturuyoruz.

Az önce yağmur yağmış, dinmiş. Bulutlar hızla hareket ediyor. Gökyüzünde ezeli bir fırtına. Yeryüzü sütliman. Işık huzmeleri bulutların içinden büyü gibi iniyor aşağıya. Yüksek binalar, aralarındaki dar sokaklar, sayısız araba, korkunç bir karmaşa... hepsi birden ortadan kaybolacaklar ve şehir az sonra eski günlerine geri dönecekmiş gibi. Tepeler mezarlıklarla, ovalar meyve ağaçlarıyla dolacak, dereler yeniden akacak, ahşap evlerde yangınlar çıkacak, yangın yerlerinde çocuklar top oynayacak... devrim düşleri yeniden kurulacak gibi. Zaman şehrin içinden bir ileri bir geri geçip gidecek gibi.

Cambazla ben bomboş bir çocuk parkında, tahta bir bankta oturuyoruz. Ben içime kıvrılmışım, o dışına uzamış. İkimiz de bize rağmen yükselen, sıkışan ve kararan şehrin kasvetiyle donanmışız. Onun kaybettiği bir gelecek var. Benim kaybettiğim bir geçmiş. Onun hayalleri mümkün. Benim kabuğum kırık. O yüksekleri görüyor. Ben çukurları. O olacaklardan bahsediyor. Ben olmuşlardan.

"Gözlerimin tam içine bak" diyor cambaz. Üzerinde bir cambazdan çok bir korkuluğa yakışacak yırtık, yamalı paçavralar. Gözleri çoktan ölmüş bir balığın gözü gibi bakıyor. Bana değil uzağa. Bana değil başkasına. Bana değil kendisine. Elleri yükseklerden düşer gibi tir tir titriyor. Yine de hâlâ istekli görünüyor.

Sağımızdan solumuzdan arabalar geçiyor. Üzerimizde bir viyadük. Şehirden yükselen uğultu kulaklarımızın içine doluyor. Çığlıklar, kahkahalar, inlemeler, talepler, yılgınlıklar, feryatlar, fısıltılar, dualar, lanetler, küfürler, bağırışlar, sloganlar, vaazlar, ezanlar... zehirli bir bulut gibi yerden göğe doğru yükseliyor. Yerden göğe doğru yükseliyor. Yerden göğe doğru yükseliyor.

Cambaz üzgün, benden daha üzgün. Bir sirkten atmışlar onu. Sirk onu çöle atıp... gitmiş. Çöl dediği şehrin tam ortası. "Aslında her şey daha güzel olabilirdi" diyor. "Eğer beni sirkten atmasalardı." "Cehennem gibi" diyor, "Cehennem gibi."

Sirk mi cehennem, şehir mi, diye soracakken vazgeçiyorum.

Bir sirki olduğundan bile şüpheliyim. Korkarım az önce şu ara sokaklardan birinde, içine hiç ışık girmeyen evinde, pencerenin önünde oturuyordu. Bugüne kadar ne bir direğe tırmandı, ne bir ipte sallandı. Hep karanlık evinin kasvete bakan penceresinin önünde oturdu... Sonra birden gözleri karardı. Dünyası karardı. Öncesini sirk sandı... sonrasını çöl.

Kör oldu. Her şeye kör.

Bir ülke külliyen kör olur mu?

"Öyle bir kitap okumuştum" diyor, "Herkes kör olmuştu."

"Öyle bir şiir okumuştum" diyorum, "Babası ölmüş, çocuk kör olmuştu."

"İnsanların gergedana dönüştüğü bir oyun seyretmiştim" diyor. "Oradan öğrendim, verilen kararların gizli nedenlerini bilmek güçtür."

"Yoksa cambaz değil de yazar mısınız" diye soruyorum.

"Yazarım" diyor, "Yazardım. Gördüklerimi yazardım. Kör olunca yazamaz oldum."

Bir ormanda doğmuş gibi görünüyor. Sonra ormandan kovulmuş gibi görünüyor.

"Sirkimi yitirdim" diyor. Sirkini yitiren bir cambaz gözleri kararlığında ne görür?

"Sizi sirkinize götürebilirim" diyorum, "Orada kitaplar yazarsınız, olaylar araştırırsınız, üzerinize renkli kıyafetler giyersiniz, yükseklere tırmanır, iplerde sallanır, uzun uzun sopaların üzerinde görkemli adımlar atarsınız" diyorum. "Yeniden" diyorum.

Ona yalan söylüyorum. Çünkü biliyorum sirki şu anda çok uzaklarda cayır cayır yanmakta. Sirkteki tüm köpekler acıyla uluyorlar. Cüceler yuvarlanarak alevlerden kaçıyorlar. Plastik kuyruklu denizkızı akvaryumunda hüngür hüngür ağlamakta. Maymunlar bakıcılarının sırtına binmiş uzaklara uzaklara uzaklara kaçmakta.

Sirk yok.

Artık.

Kırık kabuğuma bakıp ağlamaya başlıyor. Ağladıkça kolları ve bacakları daha da uzuyor.

"Aslında gazeteciydim ben" diyor, "Yıllar önce çıktığım yokuşları düzlediler. Eskiden küçük sıkışık odalarımız vardı. Kapıları kaldırdılar. Etrafımızı boşluklarla doldurdular. Bizi yüksek yüksek binalara taşıdılar. Yükseldikçe alçaldık. Alçaldıkça yükseldik. Kayboldum" diyor, "Yükseklerde kayboldum. Aşağıya bakamıyorum. Düşmekten korkuyorum. Ben sirkimi geri istiyorum."

Ormanı soruyorum ona, doğduğumuz ormanı, hatırlıyor mu?

"Ormanı da hatırlıyorum, savaşı da, o komutanı da, o atı da..." diyor.

Hatırlıyor ama hatırladıkları artık onun için bir anlam taşımıyor. Varsa yoksa onu çöle atıp giden sirk...

Ormanı anlatıyor. Durmamacasına. "Orman yeterince renkli değildi" diyor. Birkaç ton yeşil, birkaç ton kahverengi, aralardan sızan ışıklar ve tekdüze yapraklar.

Yapraklarını yiyerek kabuklandığım, kıvrıldığım, yavaşladığım ve yumuşadığım o ormanın renklerini küçümseyen, onu terk eden bir sirk için gözyaşı döken ölümlü bir cambazla, şehrin kalabalığının ortasında, bomboş bir çocuk parkında tahta bir bankta oturuyoruz.

Yanımıza boz bir sokak köpeği geliyor. Beni koklayıp, cambaza hırlıyor.

Köpekler her şeyi bilirler.

"Köpeklerim vardı bir zamanlar" diyor cambaz arkasını dönüp giden hayvanın ardından bakarak. "Onlarla ava çıkardım. Yüksek dağlarda, yalçın kayalarda, bulutlara yakın dünyalarda elimde bir tüfek, aklımda onlarca kuş... hepsi ceset."

"Köpeklerim vardı bir zamanlar" diyorum. "Onlara sarılıp yatardım."

O şimdi köpeklerden de korkuyor, kuşlardan da. Namluların hepsi ona çevrili sanıyor. Kuşları uğursuz sayıyor. Tankları çiçeklerle karşıladığı günleri unuttu, kaybedenleri değil sadece kazananları seviyor. O sirkini istiyor.

Şehri gösteriyorum. Yüksek binaları. Geceleri içlerinde beyaz soğuk ışıklar yanan sıkışık pencereleri. Sabaha karşı, daha gün doğmadan pencerelerden kendini aşağıya atan insanları. Sirkte

yaşarken bunların hiçbirini görmüyordu. Şimdi kasvetli şehrin ortasında, bomboş bir çocuk parkında, tahta bir bankta otururken ve onu bırakıp giden rengârenk sirki geri dönmeyeceği için gözyaşı dökerken... aslında o da biliyor... kaybettiği sirk yalan, o bizzat kaybolmuş bir insan.

Kaybetmekle kaybolmak bir midir?

Ben kaybettim... o kayboldu.

Kaybolmuş bir cambaza kaybettiklerimi anlatmayacağım. Onunla aynı ormanda doğduk. Onun bıktığı şeylere ben hâlâ tutkunum. Onun kurduğu hayaller benim için kâbus, sevdiği kadınlar çirkin, vurduğu kuşlar biçare. O sirkini kaybetmiş bir cambaz, ben geçmişini yitirmiş bir salyangoz. O dışına... Ben içime.

İkimizin hayatının başında bir orman, sonunda bir şehir var. Ortasında kocaman bir sirk. O, sirkin bir parçası olmak istiyor, ben sirkten korkuyorum. O kuşları avlıyor, ben kanatlarındaki yaraları sarıyorum. O köpeklerden ölesiye korkuyor, ben onların sırtına binip dolaşıyorum.

O sirki sevmiş, ben sirkten ürkmüşüm.

Az önce yağmur yağmış, dinmiş. Bulutlar hızla hareket ediyor. Gökyüzünde ezeli bir fırtına. Yeryüzü sütliman. Işık huzmeleri bulutların arasından büyü gibi iniyor aşağıya. Yüksek binalar, aralarındaki dar sokaklar, sayısız araba, korkunç bir karmaşa... hepsi birden ortadan kaybolacaklar ve şehir... eski... çok eski günlerine geri dönecekmiş gibi. Tepeler mezarlıklarla, ovalar meyve ağaçlarıyla dolacak, dereler yeniden akacak, ahşap evlerde yangınlar çıkacak, yangın yerlerinde çocuklar top oynayacak... devrim düşleri yeniden kurulacakmış... gibi.

Zaman şehrin içinden bir ileri bir geri geçip gidecekmiş gibi.

Benim adımı sirkten silin, kabuğumu kırıp toprağa serpin.

Onun adını sirke verin, ipini yeniden gerin.

İkimiz de ormanda doğduk, şehirde ölüyoruz.

Beni ormanda yakın, onu şehirde.

Ben küllerimden yeniden... yeniden... yeniden doğacağım.

O hiç sönmeyecek.

Lağımların Aleksandrası

"Kabul ettiğin şeylerden kendine bir kumaş gibi dokursun hayatı" dedi lağımların Aleksandrası, saçını kesmeye çalışırken.

Lağımların Aleksandrası, bu şehrin kanalizasyonunda yaşayan en güzel kadın.

Minicik bir yüzü, kocaman gözleri, yüzünün tam ortasında hafif kemerli bir burnu, kalın dudaklı geniş bir ağzı ve kalçalarının altına kadar inen uzun, upuzun saçları var.

Bok Yusufu'nun büyük şehir çöplüğünde bulup ona hediye ettiği gümüş saplı fildişi tarağıyla tarayıp durur saçlarını. Onları bazen topuz yapar, bazen örgü.

Şimdi kör bir makasla kesiyor kökünden. Hepimiz karşısına geçip çömeldik, kara büyü ayini izler gibi izliyoruz saçını kesişini. Gerçek bir cinayet işleniyor gözlerimizin önünde.

Lağımların Aleksandrası o güzel saçlarını kesiyor. Gözümüzün içine baka baka.

"Görün bakın" diyor "Ben bu saçları kesince, o ölecek."

Deli'den bahsediyor. On küsur yıldır yukarıda, şehrin tam ortasındaki o koltukta oturan ve hepimizi bu kanalizasyona saklanmaya mecbur eden Deli'den.

Deli şehrin başına geçtiğinden beri buradayız. Sayımız belli değil. Bazen çoğalıyoruz bazen azalıyoruz.

Yukarıya tekrar çıkıp onunla yaşamayı bir kez daha deneyenler de oluyor, onun varlığına tahammül edip edip son anda bizim lağım deliğimize kaçmaya kalkanlar da.

Deliğin bir kapağı yok, girip çıkmak serbest. Ama aklı başında kimse girmiyor içeri. Delinin delirttikleri akıyor delikten içeri. İçerdeki hayata dayanamayınca yine çıkıyorlar geri.

Gelene git, gidene dur demiyoruz. Fıtratımızda yok müdahale. Sabırla izliyoruz gelgitlerini. Deli'nin ölmesini bekliyoruz. O da sabırla. Her şey sabır burada.

Deli daha portakalda vitaminken seziyorduk olacakları aslında.

Efsane gibi anlatılan tehdit dolu gelecek hikâyeleri vardı. Öyle olursa şöyle olur, böyle olursa şu olur, şu olursa biz hepimiz şöyle böyle oluruz diye diye olan biteni, onu, şunu bunu falan hep seyrettik. Hiçbir şeye müdahale etmedik, o da fıtratımızda yok çünkü.

Sonra bir gün beklenen Deli çıktı geldi. Mesih hikâyeleri boş hikâyeler değilmiş. Birtakım kavramları devrala devrala karda yuvarlanırken büyüyen bir çığ gibi, bizim çöpten bulduğu her şeyi ama her şeyi yiyen Müzeyyen gibi, semirdi durdu Deli.

Önüne biz de çok yemek koyduk. Ben koymadım ama koyana da koyma demedim. Dese miydim demese miydim bilemedim. Ya da bildim de bilmezlikten geldim.

İnsanoğlu böyledir. Döner bakar yaptıklarına, hesaplaşır hesapları karıştıra karıştıra. Matematikten anlamayanın zerre kadar aklı olmazmış. Bunu çok geç anladım. Anladığımda çoktan bu lağımdaydım. Matematik sadece sayılar, toplamalar, çıkartmalar, çarpmalar ve çırpmalar değildir. Matematik üçgenler ve prizmalar ve iç ya da dış açılarla logaritmalar da değildir.

Matematik her şeydir. Allah sandığınız şeydir mesela. Allah bildiğin matematiktir. Ve biz matematikten fena halde çakmaktayızdır.

Peki o Deli, o Deli biliyor mu matematiği?

Bilmiyor ama yerine Allah'ı koyuyor. Bir paket olarak hazır bir matematik var elinde. Ki hazırı olmaz bu işin çünkü matematik hem sonuç demektir hem sonuçsuzluk. Pozitif bir bilimdir ve dogmatik aklı içinde eritir.

Ama sen Deli, o dogmatiği al pozitiften çıkar, zıftli sütlaç gibi bir şey yap ve bunu halka yedir.

E tabii biz de ne yaptık kanalizasyona saklandık.

Şimdi burada, bokun içinde lağımların Aleksandrası'nın o ipek gibi saçlarını kesişini izliyoruz.

O saçlarını kesecek de yukardaki Deli ölecek.

Buna inanmak mümkün değil. Ama bir umut işte. Bugüne kadar istediğimiz ve hayal ettiğimiz ve bildiğimizi sandığımız ve haklı olduğumuz hiçbir şeyde kazanamadık. Hep ama hep kaybettik. Olacak dediğimiz hiçbir şey olmadı. Korktuğumuz her şey başımıza geldi.

Şimdi de, Aleksandra saçlarıyla Deli'nin hayatı arasında bir bağ olduğu sanrısına kapıldı diye burada toplaştık.

Makas kör. Saçlar kesilmiyor. Aleksandra'nın umurunda değil. Belki de celladımız olan bu umursamazlığı seviyoruz.

Bileklerimize kadar bokun içindeyiz. O da ayaktayken ya da çömeldiğimizde. Yatmaya kalkarsak yüzümüz gözümüz de bok oluyor. O yüzden ayakta uyuyoruz. Bu da Deli'nin işine geliyor. Biliyor ayakta uyumaya ya da boka yatmaya dayanamayıp tıpış tıpış çıkacağız yine dışarı.

Dışarısı ah o kahrolası dışarısı...

Dışarıya her çıktığımızda o sokaktan geçeceğiz ve o sokakta bir gergedanın bir adama tehditkâr bir tonda "İnsanlar arasında başıboş bir gergedandan daha tehlikeli olan tek şey gergedanlar arasında yapayalnız bir adamdır" dediğini duyacağız. Ama duymazdan geleceğiz. Aleksandra hep öyle yapmış.

Onun eskiden, dışardayken bir dondurmacı dükkânı varmış. Sakızlı dondurması meşhurmuş. Sütü uzaklardaki mandıralardan özel olarak getirtirmiş. Sakızı adadan gelirmiş. Meyveleri Yalova'dan. Dedesinin dedesi nasıl yapıyorduysa dondurmayı o da aynı şekil yaparmış. Soyunun başına gelenlere hiç kulak asmazmış. "Bana bir şey olmaz" der, geçermiş. Ama dedesinin dedesine ve dedesine ne yaptılarsa Aleksandra'ya da aynısını yapmışlar sonunda.

O da kaçmış gelmiş bu lağıma.

Ponçik sordu bir kere, "Ne güzel memleketin var neden oraya değil de buraya kaçtın?" diye...

"Memleketim benim saçlarımın uzadığı yerdir" dedi. "Saçlarım hep bu şehrin sularıyla yıkandı, şimdi de bu şehrin bokuna bulanacak" dedi.

Ponçik bu cevabı çok beğendi.

"Helal sana Aleksandra bacım" dedi... Sonra ona içinde hep ayıp laflar olan bir türkü söyledi. Kanalizasyon borularına çarpa çarpa çoğalan sesini duyan geldi, duyan geldi.

Böyle böyle bayram olur bizim buralar. Kovalanıp kaçtığımızı, tehditlerden saklandığımızı, yenildiğimizi hatta öldüğümüzü unutur şarkı söyleriz, türkü söyleriz. Dans bile ederiz. Sonra yorulur, ayakta uyuruz. Bok yüzümüze gözümüze bulaşmasın diye. Öyle... ayakta.

Yorulan usulca çıkar yine kanalizasyondan. Evine gider. Paspasın altına sakladığı anahtarla kapıyı açar. İçerdekiler hiçbir şey

olmamış gibi davranırlar. Sanki ortadan yok olmamış, boka batmamış, hep ama hep aralarındaymış gibi.

Aile böyle bir şeydir. Kan kusar kızılcık şarabı içtim der. Aile böyledir.

Halk da böyledir. Sinesi geniş, başına ne gelirse hepsini çekmiş.

O yüzden Deli, aileleri sever, halkları sever. Kuralları ve gelenekleri ve adabımuaşereti sever.

Burada, bu kanalizasyonda aile kavramı sıfır. Gelenek yok, görenek bok içinde, edepsizlik diz boyu. Dayanması zor bir bananecilik, boşvermecilik ve kabulleniş var. Düzen diye bir şey hayal. Herkes bulduğunu yiyor. Bulduğunu giyiyor. Açlıktan ölenlerimiz var. Donarak göçenlerimiz var. Onlar için yas bile tutmuyoruz. Bırakıyoruz oldukları yerde çürüsünler. Ceset boktan daha kötü kokan bir şey değil.

İğrenmenin ne kadar burjuva bir duygu olduğunu biliyoruz ve kahrolsun küçüklü büyüklü bütün burjuvazi falan hepsi diye düşünüyoruz.

Deli ölsün aşağıdaki düzeni aynen yukarı çıkaracağız. O delik var ya hani girip girip çıktığımız, oradan bir çıkacağız pir çıkacağız. Deli'nin deliliklerine çanak, icraatlarına alkış tutanların burunlarının direklerini kıracağız.

Öyle pis ama öyle pis kokacağız ki... Bizi kaçırdığını, yıldırdığını sanan Deli'nin aslında bi bok olmadığını, gerçeğin, gerçek bokun biz kanalizasyon halkı olduğumuzu herkese göstereceğiz.

Bunca yıldır Deli'nin peşinden gidenler... saçlarını kökünden kesmiş Aleksandra'nın ve ona içi ayıp laflarla dolu türküler yakan Ponçik'in ve çöpten kıymetli eşyalar bulup lağımdaki güzel kadınlara hediye eden Bok Yusufu'nun ve leş dahil çöpten çıkan her şeyi yiyerek şişmanladıkça şişmanlayan Müzeyyen'in ve benim ve diğerlerinin yani hepimizin iktidarın asıl sahibi olduğumuzu, iktidarın da boktan bir şey olduğunu ve Aleksandra saçını kesti diye ölen bir Deli'den onları kurtardığımızı ve artık kurtulduklarını ve kurtulduğumuzu ve dünyanın aslında dönmediğini ve hep birlikte her durumda çok ama çok kötü bir düş gördüğümüzü ve şehrin düştüğünü kendi kendine düştüğünü görecekler.

Lağımlardan çıktığımız gün... Deli ölecek... Şehir düşecek.

Dünya dönmez düşer.

Düşer...
Düşer...
Düşer...
Aleksandra'nın kör makası, gün gelir önüne çıkan her şeyi keser ve büyük küfrünü eder.

III

Seni bazen sırtıma alacağım bazen ayaklarımın altına.
Yanı başımda yatacaksın tüm uykularına.
Rüyalarında gezeceğim ve hayallerinde.
Kararlarında ve niyetlerinde.
İyiye dair ne varsa eze eze.
Yaşlı ve öfkeli bir gergedan.
İnsanlığının peşinde dolaşan.

Büyük Küfür

I

Pencereyi açık bırakmışlar. Oysa pencereleri hep ben açıyormuşum, öyle diyorlar. Her şey içeri girsin, her şey dışarı çıksın istiyormuşum. Hiçbir şey olduğu gibi kalmasın. Her şey hep yer değiştirsin.

Devamlı yalan söylüyormuşum. Yemediğim halde yedim, uyumadığım halde uyudum, korktuğum halde korkmadım...

Boyum uzamış. Saçlarım artık dökülmüyormuş. Ve gözlerim daha iyi görüyormuş. "Geceleri hava kararmıyor bizim oralarda" diye anlatıyormuşum. "Ve ısı hiç değişmiyor. Ne soğuk" diyormuşum "Ne sıcak. Hep ılık. Hep hafif bir meltem. Ferah ferah."

"Denizde kocaman uçan kırmızı balıklar var" demişim bir keresinde. "Üzerine binip gezebiliyorum. Adalara götürüyorlar beni. Köprülerin bazen altından, bazen de üstünden geçiriyorlar."

Gergedandan bahsetmişim, eski savaşların kılıç artığından, çok yakında bu topraklarda faşizmin yeniden hortlayacağından.

"Bahçede bir de kaplumbağa var" demişim sonra da, "Binlerce yaşında." Şehrin altındaki tüm dehlizleri avcunun içi gibi biliyormuş. Birlikte bir delikten giriyormuşuz, şehrin ta öbür ucundaki başka bir delikten çıkıyormuşuz. Yeraltında gördüklerimi anlatmayacakmışım bile, kimse inanmazmış.

Neler neler... miş.

Üzerimdeki, kısacık boyuma göre çok uzun olan o geniş etekli pazen elbisemin yerlerde sürünen uçlarına kıvrılmış, hakkımda anlattıklarımı dinliyorum.

Belimi sıkan bir pantolon giymişim. Boğazımı boğan bir kazağım var. Ayakkabılarım ayağıma küçük. Saçlarımı o kadar sıkı toplamışım ki kökleri kalbimi yerinden sökecek gibi. Uzun upuzun saçlarım. Kısa kısacık saçlarım. Saçlarım.

İçim ne kadar ferahsa... o kadar sıkıntılıyım. İçim içime sığmıyor ve içim içimde kuruyor. Ben ve ben. Aramızda yarım asırlık bir

zaman. Altımda bir pantolon kendi dizimin dibimde, eteklerimde oturuyorum nice zaman.

Sanki ait olduğum başka topraklarda doğdum, büyüdüm. Kâbuslarım bile umut dolu. Sanki ben değilim. Ben sanki değilim. Geniş, ferah eteklerime oturup, anlattıklarımı düşünüp, korkunç hayaller kuruyorum. Pantolonumun paçalarına bakıp hayallerimden endişeleniyorum.

Hayallerimde mevsim hep kışmış. Gece güne hiç dönmüyormuş. Bahçedeki kaplumbağanın ayaklarını kesmişler. Birlikte bir mezara yatmışız. Birlikte çok üzülüyormuşuz. Hep üşüyormuşuz.

Kalkıp pencereyi kapatıyorum. Oturduğum yerden pencereyi kapatışıma bakıyorum. Şehir dışarıda kalıyor. Kırmızı balıklar hayallerimden çıkıp pencerenin pervazına konuyor.

Yıl 2114. Seneye büyük bir yıkım bekleniyor. Ve ben iki asırdır ölmüyorum, ölemiyorum.

"Ne zaman doğmuştum?" diyorum.

"Franz Ferdinand'ın öldürüldüğü yıl, bizim imparatorluk 600 yaşındaydı, ve yıkılmaktaydı... II. Wilhelm Alman imparatoruydu ve Rusya'nın başında Çar II. Nikolay vardı."

Burada?

"Beşinci Mehmet Reşat baştaydı ve Enver Paşa ortalığı karıştırmaktaydı."

Kulağıma eğiliyorum ve büyük bir sır verir gibi alçak sesle "O Mussolini var ya, ben doğduğumda henüz sosyalistti" diyorum.

Sonra daha da alçak sesle "Beni mahsus delirttiler" diyorum. "Beni delirttiler ki eğitebilsinler."

Buna inanmam mümkün değil. Onlar, diye bir şey yok. Ne yapıyorsam ben bana yapıyorum. "Evet," diyorum, "ne yapıyorsam ben bana yapıyorum. Ne hayal ediyorsam o oluyor. O yüzden beni güzel günleri asla göremeyeceğime inandırdılar."

Ben bunu söyler söylemez, pencerenin camına bir kuş çarpıyor. Boynunun kırılışını görüyorum. Gözlerimin içine baka baka ölüyor. Aklımdan geçenler gibi, usulca kayarak düşüyor.

Ağlamaya başlıyorum eteklerime bakarak. "Neden ağlıyorum" diyorum pantolonumu çekiştirerek. Cevabı beklemeden ağlamaya devam ediyorum.

"Görmedim mi, diyorum eteklerimi düzelterek, "Öldü, kuş cama çarptı ve gözlerimin içine baka baka öldü."

"Kuşa değil kendime ağlıyorum ben" diyorum. O camı oraya, kuşun yoluna takarken düşünecektim. Onu benim tercihlerim öldürdü. Tercihlerimin sonuçlarına ağlıyorsam, o zaman kuşa değil kendime üzülüyorum demektir."

Ne desem çok şaşırıyorum. Aklımdan geçen düşüncelere de, ağzımdan çıkan kelimelere de yabancıyım.

O an anlıyorum. Kadere inanmıyormuşum. Tanrı falan hep safsataymış benim için. Varsa yoksa tercihler. Kırmızı uçan balıkları tercih ediyormuşum. Açık camları ve gezgin kaplumbağaları. Ben karabasanlarla büyüdüm. Camları sıkı sıkı kapatmayı ve kapılara kilit üzerine kilit takmayı biliyorum.

"Hep kendimi korumam gerektiğini sanıyorum, kaybetmemem gerektiğine inanıyorum" diyorum.

Çatallı ve titrek sesim, alaycı. Değil tanrıya kendime bile inanmıyorum.

"Kaybetmem mi gerekir?"

"Aslında hiçbiri. Kaybetsem de olur kaybetmesem de olur. Kuş misal, kaybetti. Ama kaybedene kadar uçtu. Çünkü korku nedir bilmiyordu. Şu durumda ölümü bir kazanç mı kayıp mı?"

"Ama" diyorum "Bu canına mal oldu."

"Uçabilecekken, sırf korktuğu için uçmayan kuşa bu korku neye mal olur, onu da düşün."

Düşünüyorum. İçim ürperiyor.

"Ben hiçbir şeyden korkmuyor muyum gerçekten" diye soruyorum.

Çok şeyden korkuyormuşum. Açık duran camdan içeri girebileceklerden ve dışarı çıkabileceklerden. Kırmızı balıkların beni götürdükleri yerden geri getirmemesinden. Kaplumbağanın beni bir gün sırtından atmasından. Öfkeli bir gergedandan. Alnımın ortasında çıkıntı çıkacak gibi duran bir boynuzdan. Korkuyormuşum hep.

"Ama" diyorum "Korkularım yüzünden hayallerimden vazgeçmem. Korkularla eğitilmeye boyun eğemem."

Kalkıp camı açıyorum. Az sonra bir kuş içeri girecek ve döşemesi paramparça berjerin, titrek sarı ışıklı abajurun, eprimiş kadife

perdelerin, sarkmış tüllerin, cilası solmuş büfenin, delik deşik ipek halıların, karmakarışık ve bembeyaz ve upuzun saçlarımın ve kısacık, kırpık kırpık saçlarımın üzerinde uçacak ve tekrar dışarı çıkacak.

O zamana kadar hiç konuşmayacağım. Korkularımı düşünüp üzüleceğim. Korkusuzluğumu düşünüp endişeleneceğim.

Kuş bir ölecek, bir uçacak. Ben ben olacağım, kalacağım.

Kuş her uçtuğunda ve her öldüğünde açık pencereden dışarıya bakıp, "Her şey yer değiştirir; her şey değişir, iyi ki değişir" diyeceğim. Ve büyük bir küfür edeceğim. Bu küfür inançsızlığımın duası, inancımın kâbusu ve kuşun canı.

Öyle kolay pes etmez küfrü duasından büyük olanlar.

II

Şimdi de kapıyı sonuna kadar açık bırakmışım ben. Dün kapalı bırakmıştım. Geçenlerde aralıktı. Bir keresinde yerinden çıkartmıştım. Başka bir sefer kilitlemekle kalmamış üzerine tahtalar çakmıştım. Arada boyuyorum kapıyı. Adını bilmediğim renklere. Kırmızı desem değil. Sarı desem değil. Boz gibi ama mavi gibi de ve sanki siyaha yakın ya da kahverengine.

Kaygısızca eteklerimi düzeltirken "Renkleri bile tanımıyorum artık" diyorum. Oysa tanırım. Pembeyi nerede görsem tanırım. Yeşili adım gibi bilirim. Mor gözümden asla kaçmaz. Renkleri biliyorum ama kapıyı bilmediğim renklere boyuyorum. Delirmeye çalışıyorum. Pantolonum ne renk benim? Emin değilim.

Ama saçlarım beyaz ondan eminim. "Yok" diyorum "Artık beyaz değil."

Susuyorum. Sustuğuma göre ya renklerin adını bilmiyorum ya da öğrenmekten korkuyorum.

Sesleri de anlamıyormuşum duyduğum. İmkânsız. Az önce bir horoz öttü, zamansız. Martılar çığlık çığlığa çatıya konup konup kalktılar. Tiz bir kedi sesi geldi uzaktan. Ezanla birlikte havlayan köpekleri söylemiyorum bile.

"Peki" diyorum "Karıncalar?"

Ayol onlar çıt bile çıkartmazlar.

Gülüyorum. Müstehzi. Sanki karıncalar bağıra çağıra dolaşıyorlar evin içinde de ben duymuyorum.

Gerçekleri kendimden gizlediğimden eminim. Mesela daha dün alt kattaki kadının boynunu kestiler. Kadın öldü. "O kadın değil erkek" dedim. Biliyordum erkekti. Ama kadın gibi giyiniyordu. O zaman kadındı. "Yok" diyorum, "Erkekti." Çıplak görmüştüm. Ve hiçbir şey görememiştim. Kadındı o.

Gazetede okudum. Genç bir oğlan almış eve. Oğlana hakaret etmiş. "Yapamadın demiş. "İktidarsızsın" demiş. Demiş de demiş. Ben duymadım. Kulaklarım iyi işitir ama duymadım. Sarışın bir oğlanmış. Kahverengi gözleri varmış. Kırmızı bir gömleği. Ben görmedim. Gözlerim kartal gibi görür ama onu görmedim. Asıl adı Ahmet'miş. Bana Sevda demişti. Hepsini gazete yazdı bugün.

"O bugünkü gazete değil" diyorum. Geçen yıldan kalmaymış. Zaten o kadının öldürüldüğü apartman bizim apartman değilmiş. Bambaşka bir semtteymiş. Ben en alt katta oturuyormuşum. Benim alt katım da zaten yokmuş.

Ne yani kıçımdan mı uyduruyorum ben her şeyi?

"Evet" diyorum "Kıçımdan."

Çok terbiyesiz bir şey bu bence. Kendimden gerçekleri saklamam değil, kıç falan demem hiç değil, kendime inanmamam terbiyesiz bir şey.

Aklım başımda benim. Gözlerim görüyor, kulaklarım duyuyor, elim kolum sağlam, hafızam zehir gibi. Her şeyi anlıyorum. Ama sanki anlamıyormuş gibi davranıyorum.

Mesela önce "Rejimi değiştirdi bunlar" diyorum, sonra "Yok" diyorum, "Rejim değişikti zaten." "Olur mu hiç" diyorum, "Balolarımız vardı bizim, bayramlarımız, rakı leblebiyle kutladığımız, minik etekli eli bayraklı kızlarımız, aydınlık suratlı çocuklarımız vardı" diyorum.

"Yoktu onlar" diyorum, "Ben var sanıyordum. Hep uzun etekliydi kızlar. Hatim indiriyor baştan beri tüm çocuklar."

"Hani" diyorum, "Köklerimizden bizi kopartmaya çalıştıydılar ya, kopmadık" diyorum, "Bağlıyım köklerime, göbekten ve yürekten ve boyundan..."

Dinle devlet işlerini birbirine karıştırıyorum. Kafamı karıştırıyorum. Ben bir şeyler karıştırıyorum.

Mesela aşağı sokakta bir gergedan bir adamı ezerek öldürdü, gözlerimle gördüm. Sonra da, nasıl bir öfkesi varsa adama, boy-

nuzlarıyla bedenini delik deşik etti. Kimsenin kılı kıpırdamadı. Ne ganyancıdakiler, ne kahvedekiler, ne köşede duran polisler, ne okula giden öğrenciler... Gördüğümü herkese anlatıyorum, kimseyi inandıramıyorum. Nasıl olur da böyle uygar bir ülkede başıboş bir gergedan bir adamı öldüre öldüre dolaşır?

Sorularım hep cevapsız.

Sadece, "Ocağı kapatayım", diyorum, "Yemek yanacak." Su içmeyi de unutuyorum. Bir de böyle car car konuşmayı unutsam iyi olacak artık. Kabayım çok kabayım. Kendime yaşlı bunak muamelesi yaptığım için değil, kendimden gerçeği sakladığım için. Ocağın altı kapalı. Her gün üç litre su içiyorum ben. Ve söyleyecek lafım var.

Yıkanacak neyim var?

"Kirlilerimi yıkayacağım" diyorum ama yıkamıyorum. Yok ediyorum. Bir fakire versem neyse, onu da yapmıyorum. Sırra kadem bastı hep ipek elbiselerim, gabardin paltom, yakası kürklü ceketim, pötikare döpiyesim, tüllü şapkalarım, saten eldivenlerim, yılan derisi kemerim, rugan terliklerim... Neyim varsa artık yok. Onların yerine tuhaf kumaşlardan kaba kıyafetler giyiyorum. Ne bir eldiven ne bir şapka. Saçlarımı taraya taraya yasını tutuyorum kayıp kıyafetlerimin, saçlarıma bile tahammülüm yok.

"Uzatsam saçlarımı" diyorum. "Kessem saçlarımı."

"Başımı bir eşarpla kapasam bari dışarı çıkarken" diyorum, diyorum da diyorum.

Kendi dediklerimin hiçbirine kulak asmıyorum. Ben gerçeğin peşindeyim. Gerçek ne? Hangi ülkedeyiz şu an? Zaman hangi zaman?

Saçlarımı tarıyorum ve duvarda asılı saatli maarif takvimine bakıyorum. Günler devamlı değişiyor. Dün salıydı. Bugün Perşembe. Yarın Çarşamba olacak. Sonraki gün Pazartesi. Ardından iki gün üst üste Cuma.

"Ne yaptım ben, pazarları toptan atıp yerine iki Cuma mı koydum" diyorum. Üç Kulhuvallah bir Elham okuyup geçiyorum. Bir de seccade getirmişim, önüme sermişim. "Ben" diyorum "Kılmam namaz falan." Bir süre boş gözlerle bakıyorum seccadeye. "Üzerinde ayakkabıyla gezinmesem yeter" diyorum. Küçücük ev. Nereye gitsem ayağımın altında seccade. Basmamak için akla karayı

seçiyorum. Sağından geçiyorum olmuyor, solundan geçiyorum, olmuyor. Üzerinden atlamaya çalışırken düştüm kaç kere. Keşke binsem de uçsa.

"Uç uç seccade, annen sana terlik pabuç alacak."

Seccadede tık yok. Ne uçacağa benziyor ne dile gelecek gibi duruyor. E ben de namaz falan kılmam. Hâlâ bakıyoruz birbirimize boş boş.

Kimse yok mu evde? Kimse yok mu?

İçimden bir ses "Camiye gittim ben" diyor. Meydana yeni bir cami yapmışım. Koca göbekli bir kuş gibi, tepeden inmiş gibi, bambaşka biri gibi, meydanı da, geçmişi de geleceği de yutmuş gibi.

"Kubbesinde hep çığlıklar onun" diyorum. "E o meydan çok acı çekti" diyorum. "Hep ölenler oldu orada. Hep ateşler edildi. Yokuşlarda izdihamlar, kaldırımlarda kanlar, yüksek binaların pencerelerinden kalabalıkların üzerine ateş açanlar, kaçarken kaçarken üst üste yığılıp ezilip kalanlar. Sonra halaylar, bayraklar, şarkılar, marşlar, arkadaşlıklar, yoldaşlıklar, haykırışlar, sevinçler, umutlar, alayına isyanlar... Hâlâ o meydandalar."

"Ne sandım ben o meydanı?" diyorum, "Ahı biter mi? O kubbe, şehri kendi sesinden başka bir sesle dinler mi?"

"Kılamam namaz orada" diyorum "Huzur bulamam. Ahı var insanların o meydanda. Öyle kuş gibi, kubbeli kubbeli, minareli, komşunun meleklerine nispet yapar gibi kondurduğum camii, kendi memnun olmaz ki kendinden, beni istesin, sevsin, kabul etsin. Kusar beni o cami, atar bünyesinden" diyorum. "Boşuna yaptım o koca şeyi. Yazık" diyorum. "Camilerin de aklı vardır" diyorum. "Benimkinden çok öte."

Hiç gitmeyeyim boşuna o camiye. Gereksiz onca zahmet. Zavallı bir cemaat. Alıngan ve acılı ve öfkeli bir meydan. Kılınmaz orada namaz. Okunmaz ezan. Sela'ya falan hiç kalkışmasam. Toplasam pılımı pırtımı o meydanı rahat bıraksam.

Allah diyorum. Allah diyorum. Allah diyorum. "Allah benim belamı versin" diyorum.

Verir mi verir. Sağı solu belli olmaz Allah'ın. "Bak daha geçen kimlerin kimlerin belasını veriverdi. Benim onlardan farkım ne?" diyorum.

Ve basıyorum küfrü. En büyüğünü...

Yanaklar kızarıncaya kadar, kulaklar morlaşıncaya kadar, dudaklar büzülünceye kadar, saçlarımdan tutup çekilinceye kadar, yerlerde sürüklenınceye kadar, gözlerim kararıncaya kadar, acıdan beynim uyuşuncaya kadar, boynum kırılıncaya kadar, son nefesim, son nefesim, son nefesim, son nefesime kadar.

Öyle kolay pes etmez küfrü duasından büyük olanlar.

III

Kendime geldiğimde demir bir kafesteyim. Kapısı ne açık ne kapalı. Kafesin içinde dev bir gergedan gibi uyuyorum ve kurduğum ilk şehirleri düşünüyorum. Hepsi ormana benzerdi. Dağlara benzerdi. Nehirlere ve bulutlara ve taşlara ve ağaçlara benzerdi. Bir hayvan yanılıp kendi eviymiş gibi benim evime girerdi.

"Pardon?" diyorum.

Aslında anlıyorum ne dediğimi ama anlamamış gibi yapmak daha doğru görünüyor o an gözüme. Lafı hiç duymamış gibi devam ediyorum.

"İlk yaptığım arabalar kuşlara benzerdi, kaplumbağalara, atlara, kedilere, köpeklere, aslana benzerdi. File benzerdi mesela. Bir hayvan yanılıp sokuluverirdi yanına."

"Bunları kime anlatıyorum?

"Kendime" diyorum. Kendime diyorum ki, "İlk kurduğum hayat dünyaya benzerdi. Korkularım bir solucanın korkularından çok da farklı değildi. Sevinçlerim sincaplarınkiyle birdi. İnançlarım naifti. Kelebeğin tanrısıyla benim tanrım kolayca yan yana gelirdi."

Bocalıyorum. Çekip gidesim var. Ama gidemiyorum. Bir eteklerimi düzeltiyorum, bir pantolonumun paçalarını çekiştiriyorum. Saçlarım uzayıp uzayıp kısalıyor. Kısalıp kısalıp uzuyor. Kafam kocaman ve kalbim küçücük kalıyor. Zaman üzerimden öfkeli bir gergedan gibi bir ileriye bir geriye geçiyor da geçiyor.

"Güzelliğim aslen ilkelliğimdi" diyorum. "İlkelliğim ne güzeldi."

Elimde bir ayna. Kendime bakıyorum. "Baktığım ve gördüğüm bir yana, bana anladığım lazım" diyorum. Yaşadığım yeri cehennem yapan, hep yanlış anladıklarım ya da hiç anlamadıklarım.

Küfrüm kendime değil... Anlamamama. Ne işim var anlamadığım bir dünyada?

Ben eğilmiş aynada kendi gözlerime bakarken, birden bir kedi zıplıyor ayaklarımın yanından ve yol kenarındaki banka oturuyor. Bir insan gibi, bir berduş gibi, bir tanrı gibi derin derin uzaklara bakmaya başlıyor.

"Tanrımı anlamdan çıkardığımda...

Tanrımı anlamdan çıkardığımda...

Tanrımı anlamdan çıkardığımda.

Bambaşka bir hayata en baştan başlayacağım."

Tüm bunları kime söylüyorum ben?

Kendime mi? Yoksa kendim üzerinden herkese mi? Herkes ben mi? Sadece kendimi bildiğim için belki?

Oysa ben ben değilim. Koca bir insanlığın en küçük birimiyim. Kafam karışmaya başlıyor. Kendimle insanlık arasında kaybolacağım bir çukur kazıyorum. Aklımdaki, dilimdeki tüm soruları o çukura atıyorum. Üzerine biraz talaş, biraz toprak, biraz talaş, biraz toprak, biraz, biraz, biraz....

Soru sormam hayat belirtisi ama ille de bir cevap istemem aptallık. Kendimi kim sanıyorum ben? Nerede yaşıyorum? Ne için yaşıyorum? Neye inanıyorum?

Belki bir berduşumdur ve çok şarap içmişimdir ve evsizimdir ve yıllardır bu bankın üzerinde yaşıyorumdur, eteklerimi çöpten buluyorumdur, pantolonlarımı çöpe atıyorumdur. Kaç yıldır hiç yıkanmamışımdır ve göğsümde derin bir yarayla başıboş dolaşmışımdır.

Aynaya daha dikkatli bakıyorum.

"Sorun belki de doğum için duyduğum sevinci ölüm için de hissedememde" diye düşünüyorum. Bunu bir daha düşünüyorum. Sonra "Belki de sorun ölüm için tuttuğum yası doğum için de tutmamamda" diye düşünüyorum. Düşündükçe kafam karışıyor. Kafam karıştıkça düşünüyorum. Düşündükçe doğup doğup ölüyorum.

Ölümden sonrasını bilmediğimin farkındayım. Ama doğumdan öncesini de bilmediğimin farkında değilim. O yüzdendir hayata dair bitmek bilmez histerim.

Kendimi biri zannettiğim için düştüğüm derin kuyuda alamadığım nefes benim kendi kafesim.

Boğazımda düğümlenen ve genzimi yakan ve beni soluksuz

bırakan o kanlı heyecan yüzünden öldüğüm ve öldürdüğüm ve öldüğüm ve öldürdüğüm onca insan... Aynaya bir daha baksam. Aynaya bir baksam tüm bilmeceyi çözeceğim. Katil benim.

Belki de siyasi bir suçluyum. Hapisten kaçtım. Kaçmadan önce uzun süre işkence gördüm. Aylarca hücrede tutuldum. El ve ayak tırnaklarımın hepsini söktüler belki. Çeneme elektrik verdiler, tüm dişlerim döküldü. Omuriliğimde dayanılmaz bir sancı. Ve her işediğimde idrarımla birlikte akan bir kan. Tanrıya inanmıyorum belki artık. Hiçbir şeye inanmıyorum.

Tapamayacağım tanrılar yaratıyorum. Yaşatamayacağım çocuklar doğuruyorum. Bitiremeyeceğim işler icat ediyorum. Çıkamayacağım yollarım, aşamayacağım dağlarım var. Uyuyamayacağım uykularım, uyanamayacağım kâbuslarım, konuşamayacağım dillerim. Çözemeyeceğim bilmecelerim. Sorgusuz sualsiz yüklendiğim sorumluluklarım. Cennete ait sandığım her şey benim topyekün cinnetim.

Annemi sevmiyorum. Babamı sevmiyorum. Çocuğumu sevmiyorum. Onlar da beni sevmiyorlar. Kutsal aile tapınağında kesilip duran bir kurbanım. Ben, annem ve babam. Ben, karım ve çocuğum. Ben, kocam ve çocuğum."

Derin bir nefes alıyorum.

Dünyayı yersiz bir hevesle döndürüyorum. Toplumun nefret üreten en küçük birimine hayatımı vakfediyorum. Tepemdeki iktidarın tohumunu aile diye kalbimde büyütüyorum. Aileler kurup ve aileler yıkıyor ve aileler kurup ve aileler yıkıp ve aileler yıkıyorum. Annemi yedim, ablamı yedim, babamı yedim, abimi yedim. Kuşu kafese hapsettim, kindar bir gergedanı ellerimle besledim, devlet defalarca üzerime yıkıldı, defalarca devlete minnet ettim.

İşte ben! Asırlardır aynı gafletle yanılan ve dünyayı da bu gafletle yakanım. Yeryüzünde ne kadar kötülük varsa hepsi benim yüzümden.

Olduğu gibi kabul ettiğim iki oda bir salon evler ve arabalar ve tahviller ve gelecekle ilgili yersiz endişeler ve geçmişle ilgili yalan yanlış bilgiler ve kişisel gelişimler ve gerilimler ve gerilemeler, taksitler, krediler, kendini bir bilmeler bir bilmemeler, kazanırken kaybetmeler, kaybederken kazanmalar...

Kendimden korkmaya başlıyorum.

Her şeyden, Allah'tan, devletten, toplumdan ve babamdan ve annemden ve kendimden korktuğum için yapmadığım, yapamadığın şeylerin neticesinde katlandığım bu hayatı kendi hayatım sanmam ve bana böyle bir hayatı reva gördüğüne inandığım Allah'a sığınmam, ondan medet ummam, üstüne üstlük ondan da korkmam neticesinde şuursuzca çevirdiğim işkence gibi bir hayat çemberinde delirmekteyim.

Korkuyla terbiye edildim.

Korkuyla terbiye edildim.

Korkuyla terbiye edildim.

Oysa ben sadece sevişmek istiyorum. O da bir an. Sonra geçiyor. Sonra yine sevişmek istiyorum. Sonra o da geçiyor. Anbean yükselen duygular ve istekler ve heyecanlar ve hazlar denizinde başıboş bir yelkenli gibi gezebilecekken...

Özgür ve delişmen ve mutlu ve huzurlu olabilecekken... Acısıyla soslanmış bir aşk masalı yaratan ve bu masalın kendi kendine kurbanı olan ben, neyime güvenip de daha güzel bir dünya hayal ediyorum!

Nihayetinde susacağım. Ama ne zaman. Zaman?

"Zaman benim. Ama fark etmiyorum. Henüz içimdeki dürtüleri anlamlandırmaktan âcizim. Öğretilmiş duygularla kurduğum o yarım yamalak dünyamda, ne kimi nasıl seveceğimi biliyorum, ne kiminle nasıl sevişeceğimi.

Kapalı kapılar ardında yaşadığım her şey yalan.

Kapıları açtığımdaysa baştan sona kötülük hem içeriye hem de dışarıya yayılan.

Aşk sandığım şeyin aşk olmadığını anladığım an...

Aşk sandığım şeyin aşk olmadığını anladığım an...

Aşk sandığım şeyin aşk olmadığını anladığım an...

Hiçbir şeye itiraz etmediğim, hiç soru sormadığım, yap denileni yaptığım, yapma denileni yapmadığım, bir tanrı var sandığım ve kutsallara sorgusuz sualsiz taptığım, iktidarlara boyun eğdiğim, sınırlara eyvallah dediğim, aile kurduğum, çocuk doğurduğum, herhangi biri olduğum, herhangi biri olduğum, herhangi biri olduğum için... varım ve yokum.

Nefesim kesildi.

Hem var hem de yokum ve bu bile bende isyan uyandırmıyor.

Güvenli sandığım hayatımda, korktuğum ne varsa tek tek başıma geliyor... Dağlara karlar yağıyor, denizlerde gemilerim batıyor. Ölülerimi topluyorum teker teker avcuma. Ve onları gömüyorum kalabalıklar içinde tek başıma. Bunlara rağmen ve bunlara rağmen ve bunlara rağmen hayat devam ediyor dörtnala.

Gözlerimi kapıyorum. Kulaklarımı tıkıyorum. Bankın üzerine kıvrılıyorum.

Bir parçası olmadığım için hayata düşmanım. Beni içine almayan ama dışına da salmayan hayatla baş edebilmek için devamlı anlam arayışındayım. Anlamı yanlış yerde aradığım için de hep hırçınlaşmaktayım.

Kim terbiye edecek beni?

Okkalı bir küfür sallıyorum. Meydandaki cami yıkılıyor. Havra darmadağınık, kilise yerle bir oluyor. Papazlar havalanıyor yerden ve imamlar ve hahamlar, hocalar, rahibeler... İnandığım her şey kuş olup uçuyor. Ve inanmadığım her şey yukarıdan üzerime yağıyor.

Küfrediyorum.

Eteklerimi çekiştire çekiştire ve pantolonumun paçalarını düzelte düzelte. Kısacık ve upuzun saçlarımı savura savura. Küfrediyorum bildiğim tüm fillerle, kendime, hayallerime, inançlarıma, zaaflarıma.

Eteğimin dibinde oturmuşum kısacık saçlarımı uzun uzun taramışım. Pencere bir açılmış bir kapanmış. Kapı bir açılmış bir kapanmış. Kafes bir açılmış bir kapanmış. Kuş defalarca cama çarpa çarpa paramparça. Üzerime kanlar sıçramış. Burnumda bir ceset kokusu. Fırtına çıktı çıkacak. Ve gergedan hedefine vardı varacak. Ben bildiğim tüm yolları aşmaya, küfürleri hatırlamaya çalışıyorum. Hangi ayıba baksam kendimi görüyorum.

Öyle kolay pes etmez küfrü duasından büyük olanlar.

Sokakta

Bir

Az önce hayali çizgilerin üzerine basmadan zıplaya zıplaya seksek oynayan sekiz yaşlarında bir kız çocuğunun yanından geçtin. Az uzağında kendisinden küçük kardeşi yerde oturuyordu ve altına işiyordu. Bebeğin çişi ablasının seksek oynadığı tarafın tersine doğru akıyordu ve bebek bir ablasına bir sana bakıyordu. Kızın üzerinde gri siyah çizgili bir tayt, parlak pembe kirli bir anorak vardı. Küçük ayakları plastik terliklerin içinde çamurlu ve çıplaktı. Bebeğin altında incecik ıslak bir pijama. Üzerinde kalın bir kazak. "Bu kış günü üşümüyorlar mı?" diye geçirdin aklından. Yanındaki oğlunun elini sıkıca tuttun kucağındaki kızına sıkıca sarıldın ve karşıya geçmek için yeşil ışığın yanmasını beklemeye başladın.

O yeşil ışık yanmadı.

Asırlar geçti o yeşil ışık yanmadı.

Saatler geçti o yeşil ışık yanmadı güneş battı o yeşil ışık yanmadı dolunay çıktı o yeşil ışık yanmadı Noel geldi o yeşil ışık yanmadı resmi tatiller oldu o yeşil ışık yanmadı dini tatiller oldu o yeşil ışık yanmadı sen orada durdun da durdun da durdun da o çocuk orada çorapsız ayaklarıyla zıpladı da zıpladı öbür çocuk altına işedi işedi kar da yağdı yağmur da yağdı gökkuşağı da çıktı güneş de kavurdu gece karanlığı da oldu sis de bastı sel de aktı dört mevsim geçti sekiz mevsim ve bin mevsim ve yirmi bin mevsim geçti zaman geçti.

Sen geçemedin.

İki

Az önce bir deli yanından geçtiğin çöpün içine kafasını soktu. Kollarını soktu. Göğsünü soktu. Kalbini soktu. Aklını soktu. Her yer o an leş gibi kafa, göğüs, kalp ve akıl koktu. Dün çöpe attığın ne varsa, evvelsi gün çöpe attığın ne varsa, geçen yıl çöpe attığın ne varsa, evvelsi ve evvelsi ve evvelsi ve evvelsi yıl çöpe attığın ne varsa, vazgeçtiklerin, tükettiklerin, artıkların ve kusmukların,

leşlerin ve çirkin niyetlerin, boş vermelerin, kabul etmelerin, görmezden gelmelerin, bana nelerin, sana nelerin, bize nelerin, topluca delirmelerin, hepsi derli toplu kalın bir çöp torbasında pırıl pırıl bir kamyonun arkasında şehir dışındaki dev çöplüğe gidiyor ve orada atomlarına ayrılıp temiz enerjilere dönüşüyor sandığın anda, tam o anda, orada, o sokakta, o çöp kutusunda eli, kolu, başı, bacağı, göğsü, kalbi, ciğeri ve aklıyla tepe üstü yere çakılmış bir cambaz gibi debelenen delinin zapt edilemez kokusundan çıldıra çıldıra konuşuyorsun elindeki telefonla. Fizibilite, koordinasyon, trend, devalüasyon, konsensüs, parametre, konjonktür, likidite ve akredite... Bir saksağan tünedi tam dibinde durduğun direğe. Ötüyor da ötüyor. İnsanlar senin çöpünün içinde bir ölüp bir diriliyor.

Üç

Az önce elinde bir sandviç, gözün kolundaki saatte, telaşlı adımlarla kalabalıkları yara yara, o kalabalığın ayakaltında, ilk adımlarını muhtemelen ninesi olan yaşlı dilenci kadının oturduğu yerden uzattığı şişman kollarının ucundaki kınalı ve kirli parmaklarına sıkıca tutuna tutuna atan bir bebeğin yanından geçtin. Bir yetişkinin çocukluğunu gördün. Gördüğün manzara karşısında dehşete düştün. İlk adımını sokakta dilenen ninesinin parmağına tutuna tutuna atan ve o adımlarla bir yere varır mı varmaz mı büyür mü büyür de küçülür mü ölür mü ölür de kalır mı böyle bir hayat olur mu olmaz mı diye soramadan bir adım atan ve sana baka kalan bir bebeğin gözbebeklerindeki yansımandan asılsan. Tavana asılsan. Çakılsan. Yere çakılsan. Girdaba girsen dönsen dönsen dönsen ve dönsen. Dünyayı yeni baştan bambaşka bir yöne döndürsen. Ağzındaki lokma büyüse büyüse büyüse. Sen kendini lokmanın ağzında bulsan. Isırdığın her şey seni ısırmaya başlasa.. Yudumladığın her şey yudumlamaya. Kokladığın her şey koklamaya. Canının çektiği şeylerin canı seni çeker olsa. Dünya bir anda tepe taklak döner olsa. İlk adımlarını senin cehennemine doğru atan o dilencinin torunu şu an omzunda bebek kusmuğu. Bir sen kusuyorsun, bir o. Bir sen bir o. Bir sen bir o. İçinde ne varsa dışarı çıkıyor. Dışarıda ne varsa içine giriyor. Sonsuz bir değiş tokuş başlıyor dışındakileri içine alıp içindekileri dışarı çıkarttığın, kendini çoğalta çoğalta azalttığın.

Dört

Az önce, geniş ve ışıklı caddede çakırkeyif yürüdüğün şu gecede tam ayağının dibinde bir kapak kalktı. Bir kız çocuğu yükseldi yerden göğe, üstü başı bok içinde. Lağımların aktığı paralel bir cadde var ayaklarının dibinde. Ve çocuk yaşta kızlar ve oğlanlar çalışıyor o bok diyarında. Ürkerek yana çekiliyorsun. Ürkerek içine çekiliyorsun. Ürkerek göğe çekiliyorsun. Gördüklerinden çok göreceklerinden, bildiklerinden çok öğreneceklerinden çekiniyorsun. Kız bir maden işçisi gibi karanlıkta dişlerinin göz alıcı beyazlığıyla. Sana gülümsüyor. Gülümserken ağzı genişliyor. Sen daralıyorsun. Cadde daralıyor. Bir sen daralıyorsun bir cadde bir sen bir cadde bir sen bir cadde. Keyfinin çakırlığı kaçıyor, keyfin bildiğin boka bulanıyor.

Tiksiniyorsun. Ama kimden? O yer altında boka bulanmış küçük kızdan mı? Yer üstünde boka bulanmış kendinden mi?

Kendinden. O caddeden. İçtiğin içkiden. Ve aldığın keyiften mi?

Kız soruyor sen susuyorsun. Kız soruyor sen susuyorsun. Kız soruyor sen susuyorsun.

E sen sıkıştıkça ağlıyorsun?

Beş

Az önce kıyıda masası çiçekli bir lokantada yemek yedin arkadaşlarınla. Gökte ay ve yıldızlar. Ayaklarının altında dalgalar. Uzakta ışıl ışıl adalar. Bir yükselip bir alçalan kahkahalar. Tabağında taptaze bir balık. Şerefe diye diye kadeh kaldırmalar.

Bir an yanından geçip gitti kafile. Kadınlar adamlar ve çocuklar. Başka bir kıtadan sürüne sürüne vardıkları bu kıyıda kendilerini bekleyen küçücük bir bota doğru giderken bir an baktılar sana. Sana ve kahkahana. Sana ve balığına. Sana ve ay ışığına. Sana ve yıldızlarına. Sana ve hayatına. Bir an baktılar. Senin denizine ve kendi denizlerine. Aynı denizin başka başkalığına. Yaralı solucanlar gibi masanın yanından sürüne sürüne karanlığa doğru aktılar. Çocuklar ve kadınlar ve adamlar. Çok fena yaralıydılar. Arkalarında onları kovalayan bir savaş, önlerinde boğulsunlar diye uçsuz bucaksız bir umman.

Sen tabağındaki balıktan bir lokma aldın. Sen kadehindeki şaraptan bir yudum aldın. Sen aya baktın, yıldıza baktın. Sen denize

baktın. Batan bota baktın. Batan bottan sağ kurtulanlara baktın. Sağ kurtulamayanlara baktın.

Bir kendine bakmadın.

Bir kendine bakmadın.

Bir kendine bakmadın.

Altı

Az önce otobanda ölü bir şeyin üzerinden geçtin. Her gün geçiyorsun. Arabanla. Bazen sen eziyorsun onu. Bazen bir başkası. Hep birlikte üzerlerinden geçiyorsunuz. Hep birlikte hepsini eziyorsunuz.

Kalabalıksınız. Sen ve o ve o ve o ve o. Birer birer arabaların içinde yalnızlığınız. Müzik dinliyorsun. İşleri düşünüyorsun. Evde seni bekleyenleri. Yapacağın tatilleri. Kazanacağın paraları. Kaybedeceğin bahisleri. Gidecek harcamaları. Gelecek hediyeleri. Verilecek hediyeleri.

Arada bir kedi eziyorsun. Sonra bir sincap. Sonra bir kirpi. Sonra köpek. Sonra ne olduğu anlaşılamayan şey. Sonra bir gelincik. Geç. Bir tilki. Geç. Bir kaplumbağa. Geç. Bir tavuk. Geç. Bir kertenkele. Geç geç. Bir yılan. Geçiniz. Bir kunduz. Geçiniz. Bir ceylan. Bir gelincik. Onu da geçiniz. Bir inek. Geç. Bir koyun. Geç. Bir devekuşu. Geç geç geç. Bir ejderha. Geç geç.

Bir Zümrüdüanka eziyorsun.

Geçiyorsun.

Bir gergedan eziyorsun.

Geçiyorsun.

Yeryüzünün gerçek tanrıları tekerlerinin altında, bağırsakları dışarıda. Herkesle beraber irili ufaklı kan lekeleri bıraka bıraka ardında işe gidip geliyorsun.

Yedi

Tanrı dünyayı altı günde yarattı. Yedinci gün utandı.

Triatlon

Gergedanın öfkeyle yere devirdiği ve üzerinden defalarca bir sağa bir sola geçerek delik deşik ettiği yazar öldüğü yerde düşünmeye devam ediyor ve "Kendi yarattığım karaktere bile güvenemeyeceksem kime güvenmeli Tanrım! Kime güvenmeli!" diyerek çürüyor.

Yazara acıyanlar "Ah!" diyorlar. Oyuna acıyanlar "Vah! Gergedana acımış olanlar "Oh!"

AH!

Bana ırkını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Bana ırkını söyle sana kim olmadığını söyleyeyim.

Sana bir şey söyleyeyim mi?

Sana adınla hitap edeyim mi?

Sana kanınla sesleneyim mi?

Sana göç yolları çizeyim mi?

Seni bir güzel öldüreyim mi?

Korkma küllerinden yeniden doğarsın. Bambaşka bir adla yine aynı topraklarda yaşarsın. Ama farkına bile varmazsın. Bugüne kadar neyin farkına vardın ki? Sen kim olduğunu sandın ki?

Dünya bazen yuvarlaktır bazen tepsi gibi düz. İnsan da bazen yuvarlaktır bazen tepsi gibi düz. Yuvarlak insanlar dağlardan, nehirlerden, ormanlardan, sokaklardan, binaların tepelerinden ve bodrumların diplerinden, asansörlerden ve salıncaklardan ve merdivenlerden, aralardan derelerden yuvarlanarak oradan oraya savrulurken ve birbirleriyle fütursuzca sevişirken sevişirken sevişirken çoğalarak ve daha da yuvarlaşarak anlamsızlaştıkça, tepsi gibi düz olanların köşeleri bilenir. Köşeleri sivrilir. Köşeleri keskinleşir.

Hani şimdi senin boynuna tam boynuna batan iğne gibi sivri, jilet gibi keskin o şey var ya, damarlarında akan asil kanı akıtan ve seni o kanda boğan o iyili kötülü niyetler var ya onların hepsi işte ırk. Sokakta ırk. Yatakta ırk. Mutfakta ırk. Masalda ırk. Kitapta ırk. Mecliste ırk. Aynada ırk. O yüzden tüm aynalar kırık.

Ölenle ölmedikçe, sen adını sanını unutmadıkça, yuvar yuvar yuvarlanmazsan, köşelere sıkışıp sıkışıp kalıp kalıp bir inatta mıhlanırsan... Aslında kimin eli kimin cebinde?

Sen kimsin ben kimim ki, kimliklerin şu dipsiz cehenneminde?

Bana dinini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Bana dinini söyle sana kim olmadığını söyleyeyim.

Bak sana ne diyeceğim...

Hadi tanrını tarif et bana. Tanrıyı tarif et bana.

Tanrıdan tanrıya aldığın yollarda aklına yatanları ve yatmayanları ve o yolda ve o yol boyunca asılanları, kesilenleri, geberenleri, yerin dibine geçenleri...

Kanları, o akan kanları, yolları, o tanrıya ulaşan ve ulaştığı yere asla varamayan aşamadığın aşamadığın aşamadığın, aşamadıkça vahşileştiğin, çirkinleştiğin, hiçleştiğin yolları...

O yakıp yıkmaları, o kesip biçmeleri, savaşlara yaptığın güzellemeleri...

Günahları ve sevapları ve yalanları ve dolanları, cebindeki ve aklındaki ve kalbindeki silahları...

Şimdiye kadar olanları ve bundan sonra olacakları...

Elinden yavaşça yere bırak şimdi.

Ve arkanı dön. Ve şimdiye kadar gittiğin yolun tam aksi istikamette... Selametle.

Bana ne yediğini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Bana ne yemediğini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Bağırsaklarında beynin ve beyninle bağırsakların ve kabul edebildiklerin ve edemediklerin, tahammüllerin, hassasiyetlerin, boş vermelerin, görmezden gelmelerin, bana ne'lerin, bir ben mi'lerin, hepsi senin kaderin.

Ve hepsi herkesin kaderi.

Önündekiler ve ardındakiler ve ardından ve ardından gelecekler...

Etler ve meyveler ve haram ve halt...

Dün ne yediğini sorsak...

Yanı başındaki yoksulun ve çokuluslunun yediklerini ve yemediklerini birbirinden çıkarsan elinde kalacak olan sadece vicdan.

Soğanları pembeleşinceye kadar, çocukları morlaşıncaya kadar, kadınları kararıncaya kadar, yaşlıları lilalaşıncaya kadar, yoksulları sararıncaya kadar, engellileri yeşerinceye kadar, azınlıkları turunculaşıncaya kadar, zencileri zeytinileşinceye kadar, Arapları turkuazlaşıncaya kadar, Kürtleri grileşinceye kadar, çingeneleri somonlaşıncaya kadar, Yahudileri yavruağızlaşıncaya kadar, Ermenileri kahverengileşinceye kadar, dinsizleri bejleşinceye kadar, asileri eşek sudan gelinceye kadar...

Kavura kavura altını da üstünü de yaktığın bu dünyada sen de herkes gibi ölene kadar yaşa koltuğunda.

Ah! Ölene kadar, sadece ölene kadar yaşayacağımız şu hayat uğruna.

Ah!

VAH!

Çocuğun cesedini bulamıyorduk. Bir türlü bulamıyorduk. Annesi. Anneannesi. Babaannesi. Dayısı. Amcası. Ben. Komşular. Polisler. Muhtar. Esnaf. Yedi düvel gelmişti aramaya. Yoktu ceset.

"Cesedi en son nerede gördünüz" dedi polis.

Ben ders çalışırken görmüştüm. Abisi top oynarken görmüş. Anneannesi uyurken. Komşular bakkala giderken. Arkadaşları bisiklet sürerken. Öğretmeni problem çözerken.

Doktor "Ben bir tek doğumda gördüm" dedi. Bakkal "Ben sabahları okula giderken hep görürdüm" diye atıldı. Postacı "Kapıyı bir kez o açmıştı bana" diye mırıldandı.

"Ne zaman kayboldu ceset?" diye sordu polis.

Dedesi, "Bence matematikten bir aldığı zaman kayboldu" dedi. Dayısı, "Yok, aslında her gece altına işediğinde kayboluyordu" dedi. Annesi "Sütten kestiğim an kayboldu" diye ağlıyordu.

Bana sorsalar, ben eve girer girmez o hep kaybolurdu. Bir an banyoda görürdüm cesedi. Ya da bir an koridorda göz göze gelirdik. Sonra kaybolurdu.

"Peki ceset kimindi?"

Bu soru hepimizi irkiltti. Annesi kendisinin sanıyordu oğlanın cesedini. Bence de annesinindi. Akrabalar annesinin diye mırıldandılar. Esnaf ve komşular da onları onayladılar. Arkadaşlarından biri itiraz edecek oldu.

"Ceset kendisinindi polis bey!"

Herkes onu susturdu. Çocuğun kayıp cesedi kendisinin değildi. Annesinindi. Çocuğun her şeyi annesinindi. Varlığı, yokluğu, hataları, başarıları, korkuları, cesaretleri, aklı, aşkı, yeteneği, gafleti, huzuru, kâbusu... neyi varsa her şeyi.

Polis sordu "Ceset kaybolduğunda üzerinde ne vardı?"

Ceset kaybolduğunda üzerinde ne vardı? Ceset kaybolduğunda üzerinde ne vardı? Ceset kaybolduğunda üzerinde ne vardı? Ne vardı, ne vardı, ne vardı?

Dedesi "Dünyanın yükü vardı" dedi, annesi " Hâlâ süt kokusu vardı" dedi, ben "Ter vardı" dedim, akrabalar "Hep bir sis perdesi vardı o cesedin üzerinde" dediler, komşular "Büyü vardı, büyü" diye atıldılar balkonlardan, camlardan, öğretmen "Hep atalet vardı onu üzerinde" dedi, arkadaşları "Borç vardı" dediler, esnaf "Tuhaf bir hal vardı" diye diye başını salladı.

Polis her şeyi tek tek not aldı.

Çocuğun cesedini bulamıyorduk. Oysa her yere bakmıştık. Koltukların altlarına. Dolapların içlerine. Nehirlerin diplerine. Köprülere. Çatıların tepelerine. Ağaçların kovuklarına. Uzak ve yakın tüm şehirlere. Hafızalara ve hayallere. Terminallere, müzelere, sinemalara, mezarlıklara. Ormanlardaki kuyulara. Dağlardaki mağaralara. Kıyılara bakmıştık, vurmuş mu? Bulutlara bakmıştık, uçmuş mu? Toprağı kazmıştık. Otları aralamıştık. Yeri bile yardıydık içine baktıydık.

"Kaç yaşındaydı çocuğun cesedi?"

"Daha 40'ı çıkmamıştı" dedi annesi. Ben "35 vardı" dedim. Anneannesi "Ergendi, jiletle biletlerini keserdi" diye atıldı. Dedesi "Bıyıkları yeni terlemişti" diye onu onayladı. Amcaları hep bir ağızdan "Askerlik çağındaydı; vatan için canını vermeye hazırdı" dediler. Komşular "En azgın yaşlarıydı, mahallenin tüm kızlarına laf atardı" diye söylendiler. Arkadaşları yaşlı buluyorlardı onu. Esnafa bakarsanız çok çökmüştü, çok çökmüştü.

"Peki nasıl görünüyordu?"

Kısa diyenler, uzun diyenler, sarışın sananlar, esmerliğinden emin olanlar... Biri "Geniş omuzluydu" diye atlıyordu diğeri "Çelimsizin tekiydi piç" diyordu. İt gibi göründüğünü söyleyenler de vardı, halim selim biri olduğunu da.

Ne zihinlerimizde doğru dürüst bir eşkali vardı cesedin, ne de fotoğraflar bir işe yaramıştı. Ne menem bir şey olduğu hiçbir şekilde anlaşılamıyordu. YouTube kanalında görüntüsü var sanmış polis ama yokmuş. Google'da fotoğrafını aramışlar bulamamışlar. Facebook'ta sayfasına girilemiyormuş. Instagram hesabında kendi yüzü görülemiyormuş. Bir tweet bile atmamış hayatında. Hiç selfie çekmemiş.

"Hiç doğurmamış olabilir misiniz siz bu çocuğu?" diye sordu polis.

"Olabilir" dedik. "Belki de doğurmadık. Ama ne fark eder? Doğmuş ya da doğmamış, bulamıyoruz işte çocuğun cesedini."

Vah, dedi, polisler bize ya da çocuğa.

Vah!

OH!

Çocuğuna Gregor Samsa diye isim koymak istiyor önümdeki adam. Nüfus müdürlüğündeki memurla tartışıyorlar. Memur yabancı isim koyamayacağını söylüyor adama. Adam sinirli. "Sen" diyor "Biliyor musun ki kimdir Gregor Samsa!"

Bence bilse hiç kabul etmez ama merak ediyorum az sonra acaba nasıl tanıtacak Gregor Samsa'yı kendisine bön bön bakan nüfus memuruna.

"Kimse kim" diyor memur "Olmaz."

"Ama kim!" diyor adam daha yüksek sesle. Ve daha da yüksek sesle. Ve daha daha da yüksek sesle. "Ama kim!" diye haykırıyor.

Soru bulaşıcı hastalık gibi. Nüfus memurluğundan çıkıp önce mahalleye, sonra şehre, denizlere, nehirlere, köylere, tepelerdeki ıssız kulübelere, komşu ülkelere, düşman saflarına ve müttefiklere ve şehitlere ve hainlere ve casuslara ve tüm politikacılara, dolandırıcılara, para babalarına, ruhban sınıfına dalga dalga yayılıyor. Hepsi sormaya başlıyorlar, kendilerine ve birbirlerine "Kimim ben!" diye. Uzaklarda bir yerde Gregor Samsa bile duyuyor o sesi ve soruyor kendine, "Kimim ben?" diye.

Nüfus memuru hâlâ sinirli.

"Babanın ismini koy oğluna" diyor. "Ya da dedenin. Amcasının ismini koy. Ceddinden birinin. Osman koy mesela, Muhammed ya da. Ali koysan bile olur. Mehmet var, Murat var, Orçun var, Taylan var. Bir sürü isim var. Var oğlu var."

Arkamdaki kadın laſa karışıyor yine. "Bizimkiler torunun ismini Yusuf koydular, oldu" diyor. Onun arkasındaki adam, "Ben Can ismini seviyorum, hem anlamı güzel hem de her dilde söylemesi kolay."

Sinirli memurun yanındaki öbür memur başını işinden kaldırıp laſa karışıyor. Babanın dişlek olduğunu ima ederek "Tavşan koy çocuğun" adını diyor alaycı. Çaycı dışarıdan duymuş konuşulanları, başını içeri uzatıp, "Dem koysana" diyor ve kaçıyor.

Sesleri duyan müdür odasından çıkıp yanımıza geliyor. Memur onu görünce seviniyor.

"Müdürüm" diyor "Gregor Samsa koymak istiyor bu adam çocuğunun ismini." Müdürü kaşlarını çatıyor ve soruyor "Ne münasebet?"

Memur "Ben de öyle dedim ama tutturdu" diyor.

"Tutturdum" diyor baba, "Evet tutturdum ve tutturacağım. Benim çocuğumun ismi Gregor Samsa olacak."

"Soyadın ne?" diyor müdür. "Kaymazoğlu" diye cevap veriyor baba.

"Gregor Samsa Kaymazoğlu mu olsun istiyorsun yani?"

"Hayır, Samsa soyadı zaten."

Müdür hiddetleniyor "Ha sen sadece ad değil soyadı da verebileceğini sanıyorsun çocuğa, öyle mi" diyor ve ağzından "Dangalak" diye de bir laf çıkıyor.

O dangalak laſı babanın tam alnına çarpıyor. Alında kıpkırmızı biz iz. Kulakları morarıyor. Ve bakışları yeşeriyor.

Arkamdaki kadın gerilimden rahatsız kendi kendine bir türkü söylüyor. "Al şu takatukaları takatukacıya götür, takatukalatmadan getir civanım" gibi bir şeyler mırıldanıyor.

Ben nüfus memurunun kulağına usulca eğiliyorum ve "Veriverseniz o istediği ismi ölür müsünüz" diyorum.

Ölürlermiş. Onlar ölürlermiş. Hükümet devrilirmiş. Devlet yıkılırmış. Zaman gerilermiş. İş ta Orta Asya'ya kadar gidermiş. Çölleri geçermiş. Develere binermiş. Kum fırtınası çıkarmış. Gregor Samsa mezarında yan yatarmış.

"Öldü mü ki o?" diye soruyor arkamdaki kadın kulağıma eğilip. O acayip türküyü söylemekten vazgeçmiş şimdi bebek patikleri örüyor. Futbol takımlarının renklerinde. Bir de bayrağın renkle-

rinde. Bir de devletin renklerinde. Ve tankların renklerinde. Ve silahların renklerinde. Bir de tango dilinde, "Her Türk asker doğar" diye inliyor kordon boyu apartmanlar.

Nüfus müdürü kadının söylediği tangonun ritminde asabi nefesler alıyor ve elini babanın daracık omzuna koyuyor.

"Bakın beyefendi" diyor...

Adam da elini nüfus müdürünün geniş omzuna koyuyor ve derin derin nefesler alıyor "Bana beyefendi demeyin lütfen" diyor "Benim bir ismim var, hem de çok kolay Kafka. Franz Kafka."

"Ulan" diyor, müdür, elini çekmiş adamın omuzdan, "Hani soyadın Kaymazoğlu'ydu senin pezevenk!"

"Bir sabah uyandım" diyor baba "Yatağımda kendimi Kafka'ya dönüşmüş buldum." Az önce örgü ören ve ağzında farklı ritimlerde şarkılar geveleyen kadının hemen arkasındaki genç oğlan gülmeye başlıyor.

"Abi" diyor "Ne güzel sıyırmış, Kafka'ya dönüşmek güzelmiş moruk."

"Hiç güzel değildi" diyor baba. "Kâbus gibiydi. Kapkaranlıktı. Hiç kurtulamayacağım boğucu bir hayat, adı konmamış dertler, görülmeyen davalar, ulaşılmayan şatolar, hep kasvet, hep kasvet."

Oğlan bir adım geri atıyor "Tamam abi" diyor "Geçmiş olsun."

Geçmiş. Şimdi iyiymiş. Oğlu olduktan sonra her şey daha iyi olmuş. Örgü ören kadın dikkatle onu dinliyor. Genç oğlan artık onu dinlemiyor. Müdür sinirli sinirli nefesler alıyor. Memur kaleminin ucunu açıyor. Sıraya yeni eklenenlerle memurun önündeki kuyruk uzadıkça uzuyor. Kuyruktakiler söylenmeye başlıyor.

"Çocuğun adını Gregor Samsa yazın, gidiyim ben artık" diyor baba. "Daha alışveriş yapacağım, faturaları yatıracağım, temizlemeciye uğrayacağım, kahveye bir bakacağım, belki bir tur okey atarım, mezarlığı ziyaret edeceğim, ölülerime bir Fatiha okuyacağım, vapura bineceğim, köprüden geçeceğim, şehrin eski halini hayal edeceğim, dehlizlerinde gezeceğim, saraylarını yakacağım, devleti yıkacağım. Hadi."

"Peki" diyor müdür birden "Peki."

"Yaz" diyor, memura, "Çocuğun isim hanesine Gregor Samsa yaz. Gitsin. Alışveriş yapsın, faturaları yatırsın, temizlemeciye uğrasın, kahveye bir baksın, belki bir tur okey atsın, mezarlığı ziyaret

etsin, ölülerine bir Fatiha okusun, vapura binsin, köprüden geçsin, şehrin eski halini hayal etsin, dehlizlerinde gezsin, saraylarını yaksın, devleti yıksın. Hadi."

Memur yazıyor, müdür imzalıyor, baba çıkıp gidiyor.

O an yeryüzündeki bütün faturalar ödeniyor. Temizlemecilere uğranıyor. Kahvelere bakılıyor. Bir tur okey atılıyor. Mezarlıklar ziyaret ediliyor. Ölülere Fatihalar okunuyor. Vapurlara biniliyor. Köprülerden geçiliyor. Şehrin eski halleri hayal ediliyor. Dehlizlerinde geziniliyor. Sarayları yanıyor. Devletleri yıkılıyor.

Oh!

IV

Sana devamlı aynı şeyi söyleyeceğim.

İnsanların arasına dalmış gergedanlardan daha tehlikeli tek şey gergedanların arasında yapayalnız kalmış bir insandır; diyeceğim.

Sen yine bir şey anlamayacaksın, susmayı ve katlanmayı sürdüreceksin.

Kendi aklından yaptığın yıkılmaz demir bir kafesin içindesin.

Ne küfrün küfür, ne isyanın isyan.

Kaderin senin o gergedan.

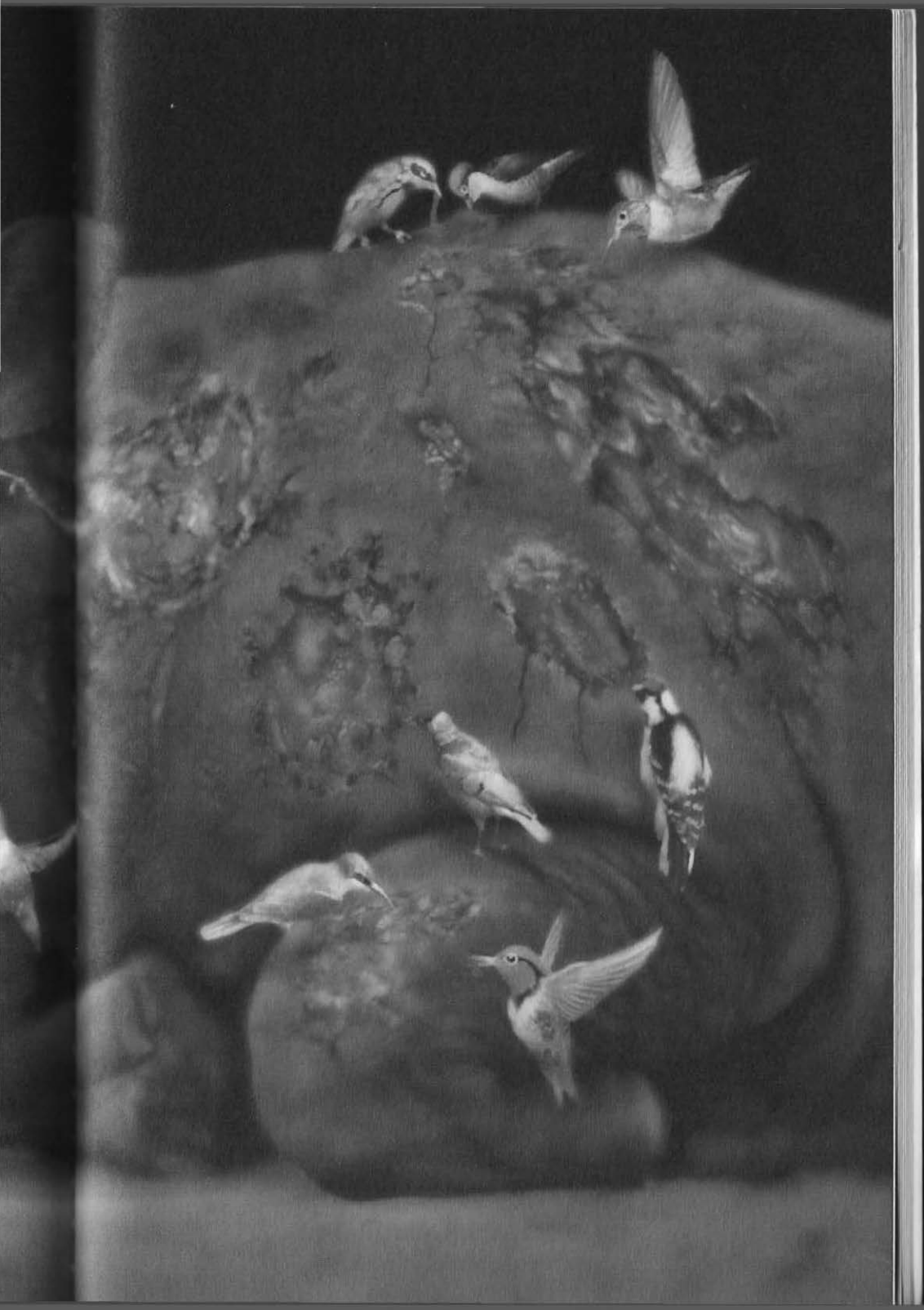

Gergedan

Uzun bir aradan sonra ilk kez geldim bu sokağa. Ağaçlar aynı ağaçlar. Elektrik direkleri aynı yerinde. Apartman kapılarının renkleri değişmemiş. Bakkal duruyor. Veteriner duruyor. Terzi kapalı. Harabe hâlâ harabe. Uzaktaki ganyan bayii, yanındaki kahve yerinde duruyor. Kaldırımlar aynı yükseklikte. Binaların boyları ve genişlikleri bıraktığım gibi.

Apartman kapısını usulca çekip dışarı çıkan yaşlı kadın, aynı yaşlı kadın. Sokağı bir uçtan diğer uca koşarak geçen küçük çocuk aynı küçük çocuk. Başı önüne eğik ayağını yere süre süre yürüyen adam aynı adam. Sevdiği kızın odasının penceresine kaçamak bakış atan oğlan aynı oğlan. Evden çıkar çıkmaz okul formasının eteğini kısaltan kız aynı kız. Aynı bulutlar var tepede ve aynı kaldırım taşları yerde.

Rüzgâr aynı rüzgâr. Sesler bile eski sesler. Ağaçların hışırtısı, kapıların gıcırtısı, mangal demirlerinin üzerlerine basıldığındaki tıkırtısı. Çığlık atan martılar uçuyor hala çatıların tepesinde. Ağaçlara tüneyen kargalar arada kesik kesik bağırıyorlar. Ayak altında seken serçeler hâlâ çıt çıkartmıyorlar. Sarı bir sokak köpeği horlayarak uyuyor çöp kutusunun yanında. İki tekir kedi tıslayarak birbirine dikleniyor köşe başında. Uzaktaki okul bahçesinden çocuk sesleri geliyor. Arada vapur düdükleri duyuluyor, arada ezan sesleri. Çok çok uzaklarda çınlayan bir kilise çanı. Her şey ama her şey aynı. Tıpkı benim bu sokağı tek ettiğim günkü gibi.

Onca yıldır hiç ama hiçbir şeyin değişmediği bu sokakta değişen tek şey var. İki apartmanın arasındaki bir boşluğa sıkışıvermiş bir gergedan kafesinin varlığı.

Simsiyah boyanmış yüksek ve derin bir kafes. İçinde dev bir gergedan. Uyuyor. Ne zamandır?

Usulca yaklaşıyorum kafesin kapısına. Ellerimi gözlerime siper yapıp derinlerde uyuyan gergedanın belli belirsiz seçilen siluetine bakıyorum. Hayvanın gözleri sıkı sıkı kapalı. Dev cüssesi kalın

gri yeşil bir zırhla kaplı gibi. Tüysüz bedeni güçlü olmanın tüm küstahlığını bürünmüş. Burnunun üzerinde biri uzun biri kısa iki görkemli boynuz. Uçları sipsivri. Kadim bir öfke gibi. Öylece duruyor. Sanki hep ama hep oradaymışçasına. Bir yabancının uyumsuz olağanlığında.

Gergedan.

Bu coğrafyaya ait olmayan ama yine de olan, var olan bir hayvan. Her şeyin hep değiştiği dünyada ve hiçbir şeyin değişmediği bu sokakta.

"Gece gündüz hep uyur bu böyle" diyor yanıma yaklaşan adam.

"Ne zamandır burada?"

"Bilmem, ben geldiğimde vardı."

"Muhtar hâlâ aynı yerinde mi?"

Aynı yerindeymiş. "Ama bu saatte at yarışı oynuyordur ganyancıda" diyor. Başıyla işaret ettiği yöne doğru bakıyorum.

"Yıllardır gelmemiştim bu sokağa, hiçbir şey değişmemiş" diyorum "Sadece bu kafes ve gergedan."

Boş boş bakıyor yüzüme. Değişmenin ya da değişmemenin onun için belli ki kayda değer hiçbir anlamı yok.

"Siz ne zamandır buradasınız?"

"Yedi yıl oldu" diyor.

Ben ne zamandır gelmiyorum? On yıl? Yirmi? Otuz? Elli? Bekliyorum, ama sormuyor. Onun için belli ki zaman da hiçbir anlam ifade etmiyor. O sormadığı halde, "Darbe zamanı gittim bu sokaktan" diyorum.

"15 Temmuz'da mı?"

Gülüyorum. "Yok, eski darbede, 12 Eylül'de."

Derin bir soluk alıyor, rahatlıyor.

"Ben daha çocuktum o zamanlar" diyor.

Gergedan o anda bir rüya görüyor. Rüyasında o adam. Karlarla kaplı bir dağın eteklerinde, kerpiç bir evde... daha çocuk. Sonra bu şehirde küflü bir kapıcı dairesinde... Sonra... sonrası yok adamın.

Gergedan onun rüyasını görürken o bana kendi hayatını anlatıyor. Apartmanın küf kokan tek oda kapıcı dairesini... Biri liseye biri ortaokula giden, biri de zihinsel engelli doğduğu için, evde kimse yokken kaçmasın diye gün boyu yatağa zincirlenen üç çocuğunu... Bazı zamanlar intihar etmeyi aklına getirdiğini... Kâbuslarında bu

gergedanın onu boynuzuyla yere devirerek defalarca üzerinden geçtiğini... Günde üç paket sigara içtiğini...

Birçok şeyin anlatılmadığı, ağza bile alınmadığı zamanlardan geçip geldiğim bu sokakta o ve ben bir süre karşılıklı durup birbirimizin gözlerinin içine bakıyoruz. İkimiz de gergedanın bizi öldürme ihtimalini düşünüyoruz. Oysa hayvan uyuyor. Sadece uyuyor. Bize bir düşmanlığı yok. Uzak bir yoldan gelmiş ve çok yorulmuş gibi. Aradığı bir şeyi bulamamış gibi. İnandığı şeylere sırtını dönmüş gibi. Hem iyi hem de kötüymüş gibi.

Ben bunları düşünürken sokağın tüm sesleri kesiliyor. Rüzgâr esmez oluyor. Dallarda yapraklar hışırdamıyor. Köpek horlamıyor artık. Kuş sesleri duyulmuyor. Kediler çıt çıkarmadan geçip gidiyorlar yanımızdan. Kapılar gıcırdamadan açılıp kapanıyor. Uzaktan gelen çocuk sesleri birden gelmez oluyor. Sadece rüyasında bizim hayatlarımızı tüm gerçekliğiyle ve vahşiliğiyle gören gergedanın nefesinin sesi. Derin derin soluyan hayvan ikimizin de bilmediği bir dilde bir şiir okur gibi. Benim yaşadığım ağır işkenceler, onun fıtratına işlemiş vahşi göçler. Biz birbirimize anlatmasak da hepsi şu anda bu sokakta bir gergedanın rüyasında.

Gergedan zamanın tüm vahşetini yüklenip gelmiş bu sokağa. Bir zamanlar gelecekte olacakları sezen ve insanlığın tüm ağırlığını âciz bir kahramanına yükleyen düşüncesiz bir yazarın peşinden.

Ben bunu henüz bilmiyorum. O bunu hiç bilmeyecek. Bir süre karşılıklı durup birbirimizin gözlerinin içine bakacağız ve ikimiz de gergedanın rüyasında artık unutmak istediğimiz hallerimizle hep var olacağız.

Ben gergedan gelmeden çok önce terk ettim buraları. O gergedan geldikten çok sonra yerleşti buralara. Buralar... Buralar benim için ne anlam ifade ediyor? Buralar onun için ne anlam ifade ediyor? Buralar gergedan için ne anlam ifade ediyor?

Ben buradan nereye gittim? O buraya nereden geldi? Gergedan? Gergedan nereden geldi? Neden geldi?

Tekrar konuşan o oluyor.

"Gergedanı alın götürün buradan isterseniz. Onu kimse buralarda istemiyor."

Bakışlarımızı birbirimizden ayırıp gergedana çeviriyoruz. Gergedan hâlâ uyuyor.

"Birkaç ton vardır?" diyorum.

"Dört ton dedi veteriner."

"Boynuzları da bayağı uzun."

"Öndeki bir metreye yakın dedi veteriner."

"Veteriner başka neler söyledi gergedanla ilgili?"

"Bizim veteriner çok konuşmaz. Ağzından cımbızla alırsın lafı. Ben sordum bir keresinde, ne işi var elin gergedanının bizim sokakta, dedim. Pis pis sırıtarak baktı yüzüme. 'Sizin ne işiniz varsa...' diye başladı lafa, sonra vazgeçti söyleyeceğinden. 'Her şeyi de merak etmeyin' dedi. Döndü arkasını gitti. Bizi pek sevmiyor."

"Öyle düşünmeyin. Bazı insanlar böyledir."

"Nasıldır? Bazı insanlar nasıldır?"

"Kabadır. Düşüncesizce konuşurlar."

"Veterineri tanıyor musun ki?

"Hayır ama insanları tanıyorum. Çoğu ne dediğini fark bile etmeden konuşur. Karşısındakinin ne düşüneceğini hiç düşünmeden..."

"Biliyor musun, gergedan bile düşünüyor karşısındakinin ne düşüneceğini. Şu koca hayvan. Bir sürü insanın arasında tek başına bir hayat sürdürüyor ama insanları düşünüyor."

"Nereden biliyorsunuz bunu?"

"Bazılarına çok tuhaf bakıyor. Acısı olanlara mesela. Kaybedenler ve kaybolanlara. Yalnızlara bir başka bakıyor."

"Siz de onlara bir başka bakıyor olmalısınız ki kayıplarını ve yalnızlıklarını hissedebilmişsiniz?"

Ne dediğimi anlamıyor. Anlamaya da çalışmıyor.

"İmam, evliya olduğunu söylüyor bu gergedanın. Allah göndermiş onu bize. Günahlarımızı fark edelim diye."

"Ettiniz mi?"

Cevap vermiyor.

Sorularım onu huzursuz kılıyor. İmamın lafıyla bir gergedanın varlığını kutsamaya yeten aklı, bir başkasının şüpheleriyle bulandırılmaya mühürlü. Uzunca bir süre yine susuyoruz ve bize yabancı sandığımız gergedanı seyrediyoruz.

Neden sonra "Allah'ın hikmetinden sual olmaz" diyor ve arkasını dönüp gidiyor. Benden ve gergedandan uzaklara.

Kafesin kapısına yaklaşıp yeniden içeriye bakıyorum. Gergedana. İlk kez bir gergedan görüyorum. Yıllar sonra çok tuhaf hislerle döndüğüm bu sokakta, hiçbir şey değişmemişken belirivermiş bir gergedanın varlığıyla altüst olan algılarımı yerine oturtmaya çalışıyorum. Gergedan kafesin dibinde dev cüssesiyle derin derin uyuyor. Uyandığı bir zaman olmalı. Belki dışarı çıkıp dolaştığı. Kafesin kapısına yaklaştığı. Ona bakanın gözlerinin içine baktığı. Kim neden böyle bir sokağa bir gergedan getirip bırakır ki?

Belki bana birileri bu gergedanı anlatır umuduyla ganyancıya doğru yürüyorum. İçerisi gözü tavana asılmış ekrana dikili adamlarla dolu. Kimse sigara içmiyor ama yine de herkes ağır tütün ve ter kokuyor. Kapının önünde yere atılmış sigara izmaritleri. Hangisi muhtar acaba?

"Benim" diyor kasketli bir adam aklımı okumuş gibi gözünü ekrandan ayırmadan "Muhtar benim." Ben daha sormadan cevap veren adama doğru yaklaşıyorum. Kulağının arkasında bir kalem, gömleğinin yakası göbeğine kadar açık, kesiklerle ve yanıklarla dolu kalın ve güçlü ellerini küçük yuvarlak bir masaya dayamış, çenesi havada, gözleri kısık at yarışlarının sonuçlarını izliyor. Aynı zamanda demirciymiş. Bir alt sokakta dükkânı varmış. Gergedan kafesini o yapmış.

"O halde o gergedanın bu sokağa ne zaman geldiğini biliyorsunuz?"

"Sen ne zaman gittiysen buradan, hemen sonrasında o geldi."

"Kim getirdi peki?"

"Devlet getirdi. Demirbaş olarak sokağa kaydetti. Gitti."

Birlikte dışarı çıkıyoruz. Gömleğinin üst cebinden bir sigara paketi çıkarıp uzatıyor. "İçmiyorum" diyorum, tuhaf tuhaf bakıyor, kendi bir sigara yakıyor. İlk dumanı derin derin içine çekiyor. "Bıraktılar gittiler gergedanı başımıza" diyor. "Bana zimmetlediler. Üç gün sokağın girişinde bir elektrik direğine bağlı durdu. O arada iki apartman arasındaki bir boşluğu istimlak ettiler. Ben de oraya o kafesi yaptım. Güçbela soktuk hayvanı içine. O gün bugündür hayvan orada uyur. Devlet otunu gönderir. Veririz. Bir de çingene oğlan var gelip giden, o girer kafesi temizler arada..."

"Ben buradan gideli kırk yıl olacak neredeyse. O zamandan beri burada mı bu gergedan?"

"Sen gideli sana kırk yıl. Gergedana belki on yıl. Bana belki daha bir yıl. Devlete yüz yıl."

Kahveye geçiyoruz muhtarla. Birer çay söylüyoruz. O sigara üzerine sigara yakıyor ve kafesteki gergedan ve zaman üzerine olmayacak hikâyeler anlatıyor. Geceleri bazen gergedanın o kafesten çıkıp astral bir seyahatle doğduğu topraklara döndüğüne inanıyormuş sokaktakiler. Yok gören olmamış bunu ama aşağı mahallede bir şeyh varmış ona vâkıf oluyormuş gergedanın yolculukları. Bazen Afrika'ya gidiyormuş hayvan. Bazen Asya'ya. Oralarda uçsuz bucaksız kırlarda, çöllerde, bozkırlarda, bataklıklarda dolanıyormuş. Bazen beyazmış bazen gri yeşilmiş derisi. Bazen tek boynuzluymuş bazen çift. Uçlarını yaşlı ağaç gövdelerine ve sert kayalara sürte sürte sivrilttiği boynuzlarını toprağa daldırıp otları söküyor, sonra bu otları geniş dudaklarıyla iştahla yiyormuş. Uzun mesafeler koşuyormuş. Uzun uykular uyuyormuş. Hep bir şeyler arıyormuş. Çamurlu sulara girip yıkanıyormuş. Yağmurların altında uzun uzun duruyormuş. Çok ağır anlıyormuş her şeyi. Ama hiç unutmuyormuş. Kindarmış. Belki de terk ettiği yerde bir düşmanı varmış.

"Burada olmasın düşmanı?" diyorum.

Ters ters bakıyor bana muhtar. "Devlete düşman olacak değil ya hayvan" diyor "Yediği önünde yemediği ardında. Kim yaşar böyle bedavadan bu zamanda?"

Yıllardır devlet tarafından bu sokakta bir kafese hapsedilmiş ve kendisine zimmetlenmiş tutsak bir hayvanın trajedisini sadece benden değil kendisinden de saklama telaşıyla gergedanın aslen muhteşem bir hayat sürdürdüğüne inanmak istiyor. Bir de tehlikesiz olduğuna.

Aklımdan geçenleri ona hissettirmeden dinlemeye çalışıyorum. Ama bu mümkün değil. Bakışlarımdan anlıyor endişelendiğimi. Ama onun için mi endişeleniyorum, yoksa gergedan için mi pek ayırt edemiyor. Cesaretini toplayıp soramıyor da. Konuyu değiştirip, "Sen birader, neden ilgilendin bu bizim gergedanla? Şu çevrecilerden falan mısın yoksa. Hani hayvana eziyet ediliyor diye çıkıp geliyorlar arada, yaygara falan koparıyorlar?" diyor.

"Yok ben bu sokakta bir gergedan olduğundan habersizdim. Eskiden yaşadığım yer. Değişmiş mi diye bir bakmak istedim. Anılarım var bu sokakta."

"Nasıl anılarmış onlar?"

Güzel soru. Sahi nasıl anılardı onlar?

"Bildiğin çocukluk anıları işte. Top oynadığım aralıklar. Penceresinin altında ıslık çaldığım arkadaşlar. Okula yürüdüğüm kaldırımlar. Camını kırdığım komşular. Sakız çaldığım bakkal... Büyüdüğüm sokak."

Duvarlarına yazı yazdığım sokak. Kuytusunda ağzımı burnumu kırdıkları sokak. Bir evin çatı katında saklandığım sokak. Beni ihbar eden arkadaşlarımın yaşadığı sokak. Babamın bana sırt çevirdiği sokak. Sivillerin yaka paça beni arabaya bindirdiği sokak. Arabanın arka penceresinden başımı çevirip son kez bakmığım sokak. Bir daha dönmediğim, dönemediğim sokak. Kaybettiğim sokak. Yitirdiğim sokak. Hayatımdan kayıp giden sokak. Evim. Evimdi. Demiyorum.

Muhtar birden "Al götür istersen gergedanı giderken" diyor.

"Size zimmetli değil mi?"

"Zimmetli ama epeydir arayıp soran yok. Devlet artık umursamıyor böyle şeyleri. Başka şeylerle uğraşıyor. Sokaktakiler de bıktılar homurtusundan, kokusundan. Ölse diye gözünün içine bakıyorlar. Bugün ölse kimse üzülmez. Artık hiçbir işe yaramıyor gergedan."

"Eskiden ne işe yarıyordu ki?"

"Onu da polis Arif anlatsın sana" diyor ve kahvenin bir köşesinde iki büklüm oturan kambura sesleniyor.

"Lan Arif, buraya bak bir!"

Arif yerinden zar zor kalkıp topallayarak ağır ağır bize doğru yürüyor. Yanımıza varması yarım asır sürecek gibi.

"Polis miydi?"

"Yok, muhbirdi eskiden."

O yarım asır geçmek bilmiyor. Arif yanımıza bir türlü varamıyor. Biz onun gelmesini beklerken derin derin nefesler alıyoruz. Beni o mu ihbar etmişti. Arkadaşım mıydı? Ben hapisteyken o neredeydi? Benim işkencede belim kırıldığında onun da kamburu var mıydı?

Ben bunları düşünürken Polis Arif bize doğru adım atıyor. Kahvedeki iskemleler bir adım geri gidiyor. Arif bir adım daha atıyor. Duvardaki Atatürk resmi yerinden düşüyor. Arif bir adım atıyor. Yerdeki ahşap döşemeler yarılıyor. Arif bir adım atıyor çatı olduğu gibi çöküyor. Arif bir adım atıyor, pencereden görülen her

şey değişiyor. Bir kara tren var pencerenin dışında. İleriye değil geriye geriye gidiyor. Bir paraşüt yerden yukarı doğru havalanıyor. Kuşlar gökyüzünden yere yere düşüyorlar. Yağmur yeryüzünden yukarılara doğru yağıyor. Rüzgâr içimizden dışarıya doğru esiyor. Güneş aya dönüşüyor ay güneşe. Bulutlar bir koyuna benziyor, bir zamana.

Arif adım attıkça dünya bir tersine, bir düzüne dönüyor. Zaman bir lehimize bir aleyhimize işliyor. Arif adım adım gelirken gidiyor. Yanımıza hiç varamayacak. O gergedanın ne işe yaradığını hiç anlatmayacak. Gerçeğe kimse ulaşamayacak.

"Birer çay daha abiler?"

Çaycı çay tepsisini burnumuza doğru sallayarak gevrek gevrek gülüyor. Birer çay daha alır mıydık?

"Yok" diyorum telaşla ayağa kalkıp "Ben çocukluğumun sokağına dönmek istiyorum." Arif adım adım bize doğru gelirken hızla kahveden dışarıya çıkıyorum. Kahvenin alçak iki basamağını düşer gibi iniyorum. Arkamdan şaşkınlıkla bakakalıyorlar. Çocukluğumun sokağına dönemem ki.

Döndüğüm yer o sokak olmaz. Her şey aynı ama yine de değil. Bir gergedan var artık sokakta. Sokağın tam ortasına bir mühür gibi vurulmuş. Bir çivi gibi çakılmış. Bir anıt gibi dikilmiş. Bir mezar gibi kazılmış. Benden kalan boşluğu bir gergedan doldurmuş. Yaşadıklarım ve yaşayamadıklarım, hepsi o gergedanın varlığında karmakarışık bir anlam bulmuş.

Kafese doğru koşar adımlara gidiyorum. Kafesten kahveye iki adımda gelmiştim. Kahveden kafese önümde kilometrelerce yol. Nereden çıktığını anlayamadığım bir kadın takılıyor peşime. Benden hayli genç. Dönüp bakmıyorum. İlgisizliğimi umursamıyor. Israrla bana sesleniyor. Benimle konuşmaya çalışıyor. "Dönmüşsünüz" diyor. "Geri dönmüşsünüz. Ben gittiğiniz zamanları merak ediyorum. Gergedanın olmadığı zamanları. Bana anlatsanıza."

Anlatıversem ya. Dursam ve sokağın sonundaki merdivenlere otursak ve birer sigara yaksak ve bakkaldan birer de bira alsak ve ayaklarımızı yola uzatsak ve vapur düdüklerini duysak, aşağıdaki caddenin araba uğultusu gelse kulağımıza, uzaktaki sarayın pencerelerine yansıyıp parlayan güneş gözümüzü kamaştırsa, kediler dolansa ayaklarımıza ve çocuklar koşarak geçseler önümüzden

ve yaşlılar ters ters baksalar bize öpüşecek miyiz diye ve bir polis arabası yanımızdan geçerken yavaşlasa ve bir ayyaş gelip bizden bir sigara araklasa ve ben anlatsam ona. Gittiğim zamanları, gergedanın olmadığı zamanları. İnanır mı?

"İnanırım" diyor "Siz ne anlatsanız inanırım. Herkes susuyor. Belki siz... belki siz... gittiği yere dönen ve gergedanı garipseyen bir tek siz..."

Bir tek ben... miyim gerçekten? Bu nasıl bir yalnızlık?

Ona kulak asmamalıyım. Yoluma devam ediyorum. Gergedana bir kez daha bakacağım. Sonra bu sokaktan bir kez daha gideceğim. Ve bir daha asla dönmeyeceğim. Kadın peşimden koşuyor. Nefes nefese. Soluğu gergedanın soluğu gibi derin.

Ben önde o arkada kafesin önüne varıyoruz. Demir parmaklıklara tutunup içeriye bakıyorum. Gergedan en dipte uyuyor hâlâ. Kadın çenesini yersiz bir samimiyetle omzuma dayıyor.

"Arkada bir kapı daha varmış" diyor "Siz cesaret ederseniz ben de girerim içeri. Gergedanın ötesine geçeriz."

Bir bu eksikti. Ben geçmişle hesaplaşmaya çalışırken gelecekten bahseden ve bu bahis için de benden cesaret göstermemi isteyen genç bir kadının kışkırtıcılığına kapılacak halim yok.

Yok mu?

Yok.

Hiç mi yok?

Hiç yok.

"Kim söyledi size orada bir kapı olduğunu?"

"Gergedanlarla ilgili yazılara bakıyordum. Bizim bu gergedandan bahseden bir site gördüm. Bir sürü şey anlatıyordu orada. Gergedanın nereden geldiği. Neden bu sokağa yerleştirildiği. Hiçbiri aklımda kalmadı. Sadece gergedanın bir kapıyı koruduğu yazıyordu o sitede. Onu hatırlıyorum. Birilerinin açılmasını istemedikleri kapıymış o."

Gençlerin hayal dünyası deyip geçmek istiyorum. Sanal âlemde binlercesi dolaşan bir safsataya inanan bir kadının heyecanının arkasında olabilecekleri biliyorum. Gizli kapılar, saklanan sırlar, gizemler, bilinmezler ve bunlara yamanmış nafile umutlar.

"Arkadaki kapıdan size ne? Öndeki kapıyı açtınız mı bir kere? Gergedan oradan çıksın, geldiği yere dönsün, sokak eski haline

gelsin? Gerçeklerle baş edemeyip hayallerden medet umuyorsunuz. Modern hurafelerin peşinde zaman kaybediyorsunuz."

Ben bunları söyler söylemez görünmez oluyor genç kadın. Var, çenesi hâlâ omzumda, kulağımın altına, boynuma değen soluğu sıcak ama yok işte. Daha demin vardı, oysa şimdi yok.

Hücre arkadaşım böyle durumlarda hep "Olur böyle, takma kafana" derdi. O hücrede ne zaman varlar yok olsa ve yoklar var olsa, görsem ama gösteremesem, duysam ama duyuramasam, sezsem ama hissettiremesem beni yatıştırırdı. Kafama takmayacaktım. Neyse neydi. Hayattı. Zamandı. Hücredeydik. Delirmekteydik. Sakince delirebilirdik. Onu dinledim. O hücrede aylarca birlikte sakince delirdik. Sonra kalabalık koğuşta da delirdik. Sonra ben çıktım. O kaldı. Sonra duydum ki bir gece herkes uyurken kendini ranzaya asmıştı.

Kime anlatıyorum ben bunu. Artık olmayan o kadına mı, gergedana mı?

Yıllar sonra döndüğüm ve her şeyini aynı bulduğum sokağı başkalaştıran tek şeye, gergedana bakıyorum. Hâlâ uyuyor. Kapının kilidine bakıyorum. Açık. Bir an ürperiyorum. Hep mi açıktı? Hiç kilitlenmemiş bir kapının ardında tutsak edilen bir gergedanın varlığının sokak halkında ve gergedanda yarattığı yersiz tedirginlik bana anlamayı reddettiğim bir şeyleri çağrıştırıyor.

Kapıyı açmakla açmamak arasında bocalıyorum. Sokakta kimse yok. Ne bir araba ne bir insan. Uzaktaki ganyan bayiine bakıyorum, muhtar dahil herkes sırtını sokağa dönmüş ekrandaki at yarışını izliyor. Kambur, kahvenin kapısındaki sandalyeye oturmuş, başı öne düşmüş uyukluyor. Ortada bir kedi bile yok görünen. Tek başımayım. Tek başımızayız. Koskoca dünyada bir gergedan bir ben.

Kapıyı itiyorum, gıcırdayarak açılıyor.

Yerlerde kurumuş gergedan dışkıları. Dev bir plastik fıçı yarıya kadar su dolu. Dışarıdan içeri giren ışık kafesi sadece birkaç metre aydınlatıyor. Derinler loş. Gergedan o loşluğun içinde, nefes alırken ve belki de rüya görürken hızla inip kalkan bedeniyle kadim bir uykuyu uyuyor.

İçerisi kesif gergedan kokuyor. Daha önce duyduğum kokulara benzemeyen bir koku bu. Rahatsız edici ama aynı zamanda da kabul edilebilir, alışılabilir bir koku. Zeytinyağı fabrikalarının

kasabaların üzerine çöken kokusu gibi. Ya da balık yemi üretilen yerlerin yabancılara bulandırıcı gelen ama etrafta yaşayanların umursamadığı ağır kokusu gibi. Burnumdan fazla nefes almadan gergedana doğru ilerliyorum.

Gergedanın cüssesi ona yaklaştıkça daha da büyüyor. Ben küçüldükçe küçülüyorum. O an biri arkamdan seslenmese az sonra gergedan tüm kafesi dolduracak kadar büyümüş olacak, ben de küçülerek yok olacağım.

"l_an! Kim soktu seni oraya?"

Arkama bakıyorum, kapıda kara yağız bir oğlan, parmaklarının arasında tespih gibi bir anahtar sallıyor ve bembeyaz dişlerini göstere göstere gülüyor.

Az ötemde uyuyan gergedanı uyandırırım endişesiyle "Kapı açıktı ben kendim girdim" diye fısıldıyorum. Ne dediğimi duymuyor.

"Korkma bomba atsan uyanmaz. De ne diyorsan rahat rahat" diye bağırıyor.

Ona güvenmekle güvenmemek arasında bir an bocalayıp, daha yüksek sesle tekrarlıyorum az önce söylediğimi.

"İyi yapmışsın" diyor "Yürekli adammışsın. Baştan beri kapı kilitli değil. Herkes de bilir bunu. Ama bir Allah'ın kulu cesaret edip giremedi şu güne dek kafese."

Benimki cesaret mi yoksa akılsızlık mı tam emin değilim ama yine de hoşuma gidiyor söyledikleri. Rahatlıyorum. Gergedan gerçekten bizim seslerimizden hiç etkilenmiyor. Derin derin nefes alarak uyumayı sürdürüyor.

"Ne zaman uyanır bu hayvan?" diyorum.

"Köpekdişin düştüğü zaman" diyor yine gülerek. Söylediğine bir anlam veremiyorum.

"Şaka şaka, düşmez ki köpekdişi" diyerek yanıma geliyor. Adı Bayram. Aşağı mahallede oturuyormuş. Geniş caddede çiçek satıyormuş. Haftada bir de gelip gergedanın yemini suyunu yokluyor, kafesi temizliyormuş.

"Bir ben korkmam bu hayvandan bir de deliler" diyor. "Deliler kim diye sormama fırsat kalmadan anlatıyor.

"Deliler, kaybedecek şeyi olmayanlar. Dedem öyle derdi, bir bizim yok kaybedecek şeyimiz, bir de delilerin."

"Siz? Siz kimsiniz?"

"Çingeneler be abim. Hayatta yollardan ve gönlünce yaşamaktan başka bir şey bilmeyenler. Kaybedecek şeyi olmayanlar. Hayatın keyfini sürenler. Dedem öyle der. O yüzden bize kimsecikler bir şey yapamazmış. Dünya yıkılsa bize bir şey olmazmış. O yüzden gergedan mergedan, devlet mevlet bize vız gelir vız gider."

"Kim getirmiş bu hayvanı buraya, devlet mi?"

"Öyle diyorlar ama işin aslı başka. Bu hayvan bir tiyatrodan çıkıp geldi bu sokağa."

Bayram bana bir tiyatro oyunu anlatmaya başlıyor. Gergedanlaşan insanlardan bahsediyor. Bir kasabada geçiyormuş oyun. Bir gün aniden nereden geldiği belirsiz birtakım gergedanlar çıkmaya başlamış ortaya. Önce kimse olan bitene bir anlam verememiş. Ama kısa sürede fark etmişler ki kasaba halkı teker teker gergedana dönüşüyor. Bu durum önceleri diğerlerinin midesini bulandırmış. Herkes bir tiksinmiş gergedandan. Böğürtülerinden iğrenmişler. Yeşil kalın zırhını, uzun sivri boynuzlarını çok çirkin bulmuşlar. Ama zamanla herkes tek tek gergedanlaşma hastalığına yakalanınca gergedan birden güzelleşmeye başlamış gözlerinde. İlahi erdemler kazanmış. Gergedan olmaya özenmeye başlamışlar. Sürüye katılmak için can atmışlar. Ve teker teker hepsi başlangıçta tiksindikleri gergedana dönüşmeyi başarmışlar.

Sadece Berenger... yani bu gergedan... yani bu gergedanın insan hali... oyunun sonunda son insan olarak kalmış tek başına. Ve savaşmaya devam etmek, insanlığı sürdürmek üzere bir yemin etmiş.

"Peki sonra ne olmuş?"

"Ne olacak yılmış yemininden adam. O kadar gergedan arasında tek başına... Kolay mı? Kasmış kendini o da dönüşmüş bir gergedana. Ama sürüye katılmamış. Yaratıcısını aramak için yola çıkmış. Ta buralara kadar gelmiş. Adamı bulacak da öldürecek..."

"Sen neredeн biliyorsun bunları?" diyorum.

Ionesco Bey diye birinden bahsetmeye başlıyor Bayram. Gergedan Ionesco'nun adını duyunca kıpırdıyor belli belirsiz. Sanki uyanacak gibi oluyor. İkimiz de bir an durup ona bakıyoruz.

"Şahsi olarak üzerine alma olan biteni. Ne bu gergedanın ne de bu sokağın seninle bir bağlantısı yok. Bazen dünya hastalanır ve böyle şeyler olur" diyor Bayram.

Bazen dünya hastalanır ve böyle şeyler olur.

"Bunları da mı Ionesco Bey'den öğrendin?"

Bayram her şeyi ondan öğrenmiş. Devletlerin, felsefecilerin, politikacıların, halkların, dünyanın öğrenemediğini, benim doğup büyüdüğüm sonra da terk etmek zorunda kaldığım sokağın alt mahallesinde oturan kara derili bembeyaz dişli Bayram aslen kim olduğunu hiç bilmediği Ionesco Bey'den öğrenmiş.

"Çok mu güvendin sen o Ionesco Bey'e?" diye soruyorum. Gergedan Ionesco adını duydukça daha çok kıpırdar oluyor. Uyandı uyanacak sanki.

"Güvendim, doğrudur" diyor Bayram Çingenelere has neşeli bir dik başlılıkla. "Güvendim, n'olacak."

"Emin değilim ama sezgilerim bu gergedanın buraya onun peşinden geldiğini söylüyor" diyorum.

"Olabilir, ne var bunda?" diyor Bayram, Ionesco Bey'e toz kondurmamakta inatçı bir tavırla.

"Bir şey yok tabii ama neden Ionesco Bey dediğin adam giderken alıp götürmedi Gergedan'ı da?"

Bayram ben bunu söyleyince birden tedirginleşiyor. Yan gözle gergedana bakarak kulağıma eğiliyor ve elini boğazına götürüp kesme işareti yaparak "Aslında onu buradan gergedan götürdü" diyor.

Ne demek ki bu?

Sesini daha da alçaltan Bayram gözünü gergedandan ayırmadan kulağımdan içeriye büyük bir sırrı üfler gibi fısıldıyor "Bizim gergedan Berenger, Ionesco Bey'i gebertti."

O an defalarca oynanmış ama gücü hiçbir şeyi değiştirmeye yetmemiş bir oyunun perdesi giyotin gibi üzerimize iniyor.

Bayram beni kolumdan çekerek kafesten dışarı çıkartıyor. Kahveye gidiyoruz. Muhtara ve kambura selam verip herkesten uzak bir masaya çöküyoruz.

"Bok içindeymiş bu hayvan buraya geldiğinde" diyor Bayram bir cigaralık sarıp. Dedesi temizlemiş üzerindeki bataklık çamurunu. Muhtar kafesi yapmış. Devlet bunlara gergedanın bakımı için maaş bağlamış. Sonra hayvanı bir daha arayan soran olmamış. İlk geldiği günlerde onu merakla seyreden mahalle sakinleri zamanla alışmışlar varlığına. Hatta muhtarın da dediği gibi sıkılır, tiksinir olmuşlar ondan. Ölse de kurtulsak diye gözünün içine bakmaya

başlamışlar. Ama hiçbir şey de yapmamışlar. Ne devlete şikâyet eden olmuş ne başka bir şey yapan. Katlanmışlar. Tiksine tiksine dayanmışlar gergedanın varlığına.

Bir gün mahalleye yabancı bir adam gelmiş. Gergedana görünmeden önce bizim Bayram'ı çekmiş karşısına. Yazdığı bir oyundan bahsetmiş ona. Bayram masal dinler gibi dinlemiş adamın anlattıklarını.

"Ben" demiş adam "Bir anti kahraman yaratmış bırakmıştım oyunun sonunda. O kahraman fazla hayatta kalmaz demiştim. Ölür gider. Ama bizimki yememiş içmemiş, onu gergedanlaşan bir dünyada yapayalnız bıraktım diye benden intikam almaya yemin etmiş. Ikınmış sıkınmış o da bir gergedan olmuş. Gergedanların devlet eliyle beslendiği bu ülkeyi bulup soluğu burada almış. Beni beklemeye başlamış."

"Benden ne istiyorsun Ionesco Bey?" demiş Bayram, "Gergedanı insanlığa geri dönmeye ikna mı edeyim? Sana olan kinini mi dindireyim? Dilini bilmem, huyunu bilmem" demiş.

Ionesco gülmüş.

"Senden sadece kafesin kapısını açmanı istiyorum. Bırak üzerimden geçip gitsin, boynuzlarıyla beni delik deşik etsin. Buna hakkı var."

Bayram "O kolay" demiş "Yaparım ama sonra ne olacak? Devlet ya bana hesap sorarsa?"

"Devlet böyle şeylerin hesabını sormaz korkma."

Korkmamış Bayram. Zaten hiçbir şeyden korkmazmış. Açmış kafesin kapısını salmış gergedanı.

"Ne zaman oldu bu" diyorum.

"Aslında defalarca oldu" diye cevap veriyor Bayram. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, 1950'lerde, 60'larda, 70'de, 80'de en son da 2000'lerin başında gelmiş Ionesco. Şimdilerde hep buralardaymış, gergedan devamlı kafesinden çıkıp çiğniyormuş onun bedenini. Sonra boynuzlarıyla delik deşik ediyormuş. Mahalleli alışmış bu görüntüye. Ne gergedana dönüp bakan varmış ne yerde kanlar içinde yatan yazara. Her seferinde büyük bir öfkeyle kafesine geri dönüp yatıyormuş gergedan. Ve Ionesco yattığı yerden kalkıp gidiyormuş. Gergedan o yeniden gelene kadar da yerinden kıpırdamıyormuş. Top atsan uyanmazmış. Sokağın ortasında, hayatın

üzerine çöreklenmiş dev bir kuş gibi, o kafes onun ebedi kafesiymiş gibi, bu ülke artık anavatanıymış gibi, bizden biriymiş gibi kutbu şaşmış bir öfkeyle orada yatıyorunuş öyle.

Bayram elindeki cigaralığı bana uzatıyor. Alıp bir nefes çekiyorum. Dumanını kafese doğru üflüyorum.

"Ne yapsak Bayram?"

"Ne yapsak?"

Çaylarımızdan son yudumlarımızı alıyoruz. Kafese geri dönüyoruz. İçerideyiz. Hayvan derin uykusunda. Yanından dolanıp önüne geçiyoruz. İkimiz birden tonlarca ağırlığı olan dev gövdeyi ite ite kafesten dışarı çıkarıyoruz. Gergedan kılını bile kıpırdatmadan uyumaya devam ediyor. Onu sokağın ortasına bırakıyoruz.

Arabalar geçmeye başlıyorlar sokaktan. Kamyonlar. Tırlar. Polis araçları Minibüsler. İtfaiye arabası. Okul taşıtları. Servis arabaları. Panzerler. Küçük arabalar. Büyük arabalar. Bir TOMA geçiyor. Taksiler. Tanklar. Trenler. Hızla birbiri ardına geçiyorlar.

Her biri az önce bir kedi ezdiler. Sonra bir sincap. Sonra bir kirpi. Sonra köpek. Sonra ne olduğu anlaşılamayan şey. Sonra bir gelincik. Geç. Bir tilki. Geç. Bir kaplumbağa. Geç. Bir tavuk. Geç. Bir kertenkele. Geç geç. Bir yılan. Geçiniz. Bir kunduz. Geçiniz. Bir ceylan. Bir gelincik. Onu da geçiniz. Bir inek. Geç. Bir koyun. Geç. Bir devekuşu. Geç geç geç. Bir ejderha. Geç geç.

Bir Zümrüdüanka ezdiler.

Geçtiler.

Bir gergedan ezdiler.

Geçtiler.

Sokak sakinleşti.

Kambur kahveden içeri girdi.

Muhtar hep ganyancıda.

Bayram aşağı caddede çiçek satıyor.

Hiçbir şeyin değişmediği o eski sokağın asfaltında yamyassı bir gergedan ölüsü, öfkesi hâlâ içinde, ebediyen yatıyor.

Bu kitabın yazarı, ona bu hikâyeleri yazarken ilham veren yazarlar Eugene Ionesco, Franz Kafka, José Saramago ve Gabriel Garcia Marquez'e; yönetmenler Michael Haneke, Peter Greenaway, Pier Paolo Passolini ve Yorgos Lanthimos'a ve şairler Lâle Müldür, Yannis Ritsos, ve Cemal Süreya'ya müteşekkir;

Gelmiş geçmiş tüm faşist iktidarlara ve o iktidarların peşine canı gönülden takılıp duran şu insanlığa da öfkelidir.

Tanrı dünyayı altı günde yarattı. Yedinci gün utandı.

Mine Söğüt *Gergedan*'la unutulmaz *Deli Kadın Hikâyeleri*'nin izinden gidiyor. Yüksek gerilimli bir dille zihni kamçılayan öyküler kuruyor. Güncel olaylara, yaşadığımız günlere getirdiği bakış açılarıyla okurunu derinden sarsıyor. Bir ateş yakıyor. Karanlık dağılıyor.

Arada bir kedi eziyorsun. Sonra bir sincap. Sonra bir kirpi. Sonra köpek. Sonra ne olduğu anlaşılamayan şey. Sonra bir gelincik. Geç. Bir tilki. Geç. Bir kaplumbağa. Geç. Bir tavuk. Geç. Bir kertenkele. Geç geç. Bir yılan. Geçiniz. Bir kunduz. Geçiniz. Bir ceylan. Bir gelincik. Onu da geçiniz. Bir inek. Geç. Bir koyun. Geç. Bir devekuşu. Geç geç geç. Bir ejderha. Geç geç.

Bir Zümrüdüanka eziyorsun.
Geçiyorsun.
Bir gergedan eziyorsun.
Geçiyorsun.
Yeryüzünün gerçek tanrıları tekerlerinin altında, bağırsakları dışarıda. Herkesle beraber irili ufaklı kan lekeleri bıraka bıraka ardında işe gidip geliyorsun.

THG 0839396 NLA THG 0819396 NLA

Kapak resmi: Bahadır Baruter

ISBN 978-975-08-4413-3

16 TL

9 789750 844133